

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: Informační studia a knihovnictví

Studijní obor: INSK

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Senioři píší Wikipedii: vývoj projektu a analýza systémových dat

Senior Citizens Write Wikipedia: development of the project and analysis
of system data

Hana Světelská

Považuji za svou milou povinnost poděkovat vedoucí práce paní PhDr. Radce Římanové, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady poskytnuté při psaní této práce.

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

Hana Světelská

Abstrakt:

Bakalářská práce pojednává o projektu *Senioři píší Wikipedii*, který je organizován sdružením *Wikimedia Česká republika*. Je popsáno institucionální i sociální pozadí tohoto projektu a obecné otázky týkající se života seniorů, jejich volného času i dalšího vzdělávání. Popsán je vývoj projektu do konce roku 2016 a jeho perspektivy v roce 2017. Hlavní hypotézou analytické části práce bylo tvrzení, že někteří účastníci kurzů projektu *Senioři píší Wikipedii* přispívají na *Wikipedii* i po skončení kurzu. Dále je pomocí dílčích hypotéz zjišťováno, které faktory ovlivňují aktivitu seniorů po skončení kurzu (pohlaví a kontakt s *wiki* komunitou) a zda tato aktivita souvisí s dobou, která uplyne od absolvování kurzu. Zjištěny byly také regionální rozdíly v přístupu ke kurzům na úrovni krajů ČR.

Klíčová slova:

Wikipedie, Senioři píší Wikipedii, senioři v České republice, volný čas seniorů, vzdělávání seniorů

Abstract:

This bachelor thesis deals with *Senior Citizens Write Wikipedia*, a project organized by *Wikimedia Czech Republic*. Both institutional and social background of this project and general issues of senior's life, free time and further education are described. Also described is the development of the project up to the end of 2016 and its outlook in 2017. The claim that some of the participants in the project's courses contribute to *Wikipedia* even after the end of the course is a main hypothesis of the analytical part of this work. Furthermore, the factors which influence the activity of the seniors after the course (sex or contact with wiki community) are looked into by means of partial hypotheses, analyzing the correlation with the time which has passed since the end of the course. Regional differences in the access to courses at the level of Czech districts were also detected.

Keywords:

Wikipedia, Senior Citizens Write Wikipedia, seniors in the Czech Republic, free time of seniors, education of seniors

Obsah

Obsah	5
Předmluva	8
1. Úvod	9
2. Úvod do problematiky seniorů	10
2.1 Kdo je to senior	10
2.1.1. Věkové vymezení stáří	10
2.1.2 Znaky stáří	11
2.1.3 Stárnutí populace	11
2.1.4 Postoje české populace ke stáří	12
2.2 Volný čas seniorů	13
2.2.1 Práce	13
2.2.2 Zájmové aktivity seniorů	14
2.2.3 Rodina	17
2.3 Vzdělávání seniorů	17
2.3.1 Funkce celoživotního vzdělávání	18
2.3.2 Typologie celoživotního vzdělávání	19
2.3.3 Základní formy cyklického vzdělávání seniorů	19
3. Senioři píší Wikipedii	22
3.1 Institucionální pozadí projektu	22
3.2 Sociální pozadí projektu	25
3.3 Vývoj projektu	27
3.3.1 Rok 2013	27
3.3.2 Rok 2014	28
3.3.2.1 Instituce zaměřené na seniory	29
3.3.2.2 Knihovny	29
3.3.2.3 Univerzity	29

3.3.2.4	Prezentace v médiích	29
3.3.2.5	Účast na akcích	30
3.3.3	Rok 2015	30
3.3.3.1	Instituce zaměřené na seniory	30
3.3.3.2	Knihovny	31
3.3.3.3	Univerzity	31
3.3.3.4	Prezentace v médiích	32
3.3.3.5	Účast na akcích	32
3.4	Současný stav – rok 2016.....	32
3.4.1	Instituce zaměřené na seniory	33
3.4.2	Knihovny	33
3.4.3	Univerzity, školy	35
3.4.4	Prezentace v médiích.....	35
3.4.5	Účast na akcích.....	35
3.5	Perspektivy projektu.....	36
4.	Projekt Senioři píší Wikipedii: analýza systémových dat	38
4.1	Cíle analýzy a hlavní a dílčí hypotézy	38
4.2	Hlavní datové zdroje pro analýzu	38
4.3	Terminologické vymezení analýzy	39
4.4	Stanovení cílové skupiny výzkumu	41
4.5	Seznam analyzovaných kurzů	41
4.6	Metodika analýzy	43
4.7	Definice aktivního uživatele	44
4.7.1	Definice A – podle počtu editací	45
4.7.2	Definice B – podle přidáných bytů.....	45
4.7.3	Definice C – kombinace přístupů A a B.....	45
4.7.4	Porovnání definic.....	45

4.8 Ověření hypotéz	47
4.8.1 Základní hypotéza: Někteří senioři přispívají na Wikipedii i po skončení kurzu	47
4.8.2 Faktory, které mohou ovlivňovat aktivitu uživatelů po skončení kurzu	48
4.8.2.1 Hypotéza 1: Ženy editují více než muži	48
4.8.2.2 Hypotéza 2: Kontakt s wiki komunitou příznivě ovlivňuje aktivitu uživatelů.....	50
4.8.2.3 Hypotéza 3: Uživatelé editují první měsíc po skončení kurzu více než třetí měsíc po skončení kurzu	53
5. Závěr	56
Použitá literatura	59
Seznamy obrázků, tabulek a grafů	65
Seznam obrázků	65
Seznam tabulek	65
Seznam grafů.....	65
Přílohy.....	i
Seznam příloh.....	i
Příloha 1: Kraje, ve kterých probíhaly kurzy nebo přednášky či workshopy projektu Senioři píší Wikipedii	ii
Příloha 2: Aktivní uživatelé podle definice A – podle počtu editací	iii
Příloha 3: Aktivní uživatelé podle definice B – podle přidáných bytů	iv
Příloha 4: Aktivní uživatelé podle definice C – kombinace předchozích přístupů	v
Příloha 5: Abecední seznam uživatelů a počet přidáných bytů a editací od jejich registrace do 31. 12. 2016	vi
Příloha 6: Grafy jednotlivých kurzů: přidané byty, počet editací a vytvořené stránky	xiii

Předmluva

Dlouhodobě mě zajímá téma seniorů a jejich začlenění do moderní informační společnosti. Projekt *Senioři píší Wikipedii* podporuje nejenom zapojení seniorů do společnosti, jejich psychické a sociální potřeby, ale zároveň skrze encyklopedii *Wikipedie* obohacuje českou společnost a přispívá reálnými informačními hodnotami. Proto jsem si tento projekt vybrala jako téma své bakalářské práce.

Před tím, než jsem práci definitivně zadala, kontaktovala jsem spolek *Wikimedia Česká republika*, zda mi umožní uskutečnit analytickou část práce. S Gabrielou Bokovou, manažerkou vzdělávacích aktivit *Wikimedia Česká republika* a koordinátorkou projektu *Senioři píší Wikipedii*, jsem se dohodla, že budu moci zpracovat analýzu systémových dat, která mi pro tento účel budou zpřístupněna.

Později jsem se seznámila ještě s dalšími členy *Wikimedia Česká republika*: Vojtěchem Dostálem, předsedou Rady, a Vojtěchem Veselým, lektorem projektu *Senioři píší Wikipedii* a didaktikem vzdělávání seniorů. Komunita kolem projektu je velmi soudržná a podporující, spolupráce s nimi byla nečekaným bonusem při psaní této práce. Pomohli mi správně nastolit výzkumnou otázku, zpřístupnili data, abych mohla analýzu provést a vždy byli ochotni pomoci i s technickými záležitostmi.

Původně jsem chtěla zkoumat ještě další dvě hypotézy, ale zjistila jsem, že z dostupných dat nebudu schopná je verifikovat. Šlo o tyto hypotézy: *Uživatelé editují více v zimních než v letních měsících* a *Vzdělání příznivě ovlivňuje aktivitu uživatelů*.

Další věcí, se kterou jsem se při psaní této práce musela vypořádat, byla ochrana osobních údajů uživatelů *Wikipedie*. Proto zde uvádím vždy jen veřejně dostupná uživatelská jména, která nejsou spojitelná s pohlavím ani s reálnou osobou. Pokud o konkrétních uživatelích mluvím v textu, používám obojetný tvar (např. udělal/a), ženský nebo mužský rod používám pouze v případech, že pohlaví uživatele jasně vyplývá z jeho uživatelského jména.

Tato práce od předmluvy po závěr čítá 80 430 znaků.

1. Úvod

Se zvyšujícím se vlivem informačních technologií na životní styl naší společnosti se stává aktivní zapojení seniorů do společnosti stále důležitější. Zároveň senioři často mají velké množství znalostí a zkušeností a rádi je předávají mladším generacím. Toho se rozhodli využít tvůrci projektu *Senioři píší Wikipedii* a od roku 2004 se snaží zapojit seniory do informační společnosti pomocí internetové encyklopedie *Wikipedie*.

Cílem této bakalářské práce je popsat projekt *Senioři píší Wikipedii*, jeho pozadí a vývoj až do současnosti. Zároveň je kladen důraz na dva praktické významy projektu: naplnění psychických a sociálních potřeb seniorů a faktickou pomoc s editací české *Wikipedie*.

Druhá kapitola se zabývá úvodem do problematiky seniorů: definicí seniora a stáří, volným časem a dalším vzděláváním seniorů včetně popisu jeho základních forem. Třetí kapitola je zaměřena na popis projektu *Senioři píší Wikipedii*. Nejprve je uvedeno institucionální i sociální pozadí projektu, dále je popsán jeho vývoj do konce roku 2016 a perspektivy v roce 2017.

Cílem analytické části (čtvrté kapitoly) práce je na základě analýzy systémových dat projektu ověřit, zda jsou senioři po skončení kurzu *Senioři píší Wikipedii* nadále aktivní v editaci hesel, a pokud se hypotéza potvrdí, zkoumat faktory, které ovlivňují aktivitu uživatelů v podobě dílčích hypotéz. Analytická část vychází z dat aktuálních k 31. 12. 2016.

V závěrečné kapitole je shrnuto, co jsme se dozvěděli, a navrženo, co by bylo možné dále zkoumat.

K vypracování práce byly využity tyto zdroje:

- 1) tištěné monografie;
- 2) elektronické monografie i pokračující a integrující zdroje;
- 3) internetová encyklopedie *Wikipedie*;
- 4) datové výstupy projektu *Senioři píší Wikipedii*.

2. Úvod do problematiky seniorů

Tato kapitola má tři části. V první části jsme se pokusili definovat seniora a stáří, věnovali jsme se i stárnutí populace a postoji české populace ke stáří. Ve druhé části nás zajímal volný čas seniorů v České republice, jaké vykonávají pracovní a zájmové aktivity. Třetí část je věnována dalšímu vzdělávání seniorů včetně jeho funkcí, typologie a nejčastějších forem.

2.1 Kdo je to senior

Senior je „*člověk v završující životní fázi se specifickým postavením ve společnosti*“ (Sak, 2012, s. 25). Abychom mohli určit seniory jako samostatnou věkovou skupinu, musíme zohlednit následující diferenční znaky (Tomczyk, 2015, s. 23):

- chronologické – kalendářní věk,
- biologické a psychologické,
- ekonomické – konec produktivního věku,
- právní – vznik nároku na důchod.

Seniorská populace je velmi různorodá, existují mezi nimi značné rozdíly ve fyzických, psychických nebo kognitivních schopnostech. Liší se také dosaženým vzděláním, socioekonomickým statutem, mají různý životní styl, priority či zvyky a většina rozdílů se s věkem spíše zvyrazňuje. (Mazurová, 2016, s. 8)

2.1.1. Věkové vymezení stáří

Stáří je ohraničeno dvěma časovými body: horní věková hranice je ostře vymezena smrtí, ale spodní věková hranice je rozmazána. Biologické, psychické, kulturní a sociální jevy a procesy, které stáří tvoří, do života člověka vstupují postupně. Časová diferenciací nástupu těchto jevů a procesů vzniká na základě genetické jedinečnosti jedince, ale také v důsledku společenských a kulturních faktorů, např. životního stylu, zdravotního a sociálního systému, kvality životního prostředí, hodnotového systému či charakteru práce. (Sak, 2012, s. 14) Některé jevy se proměňují kontinuálně a jiné ze dne na den: to se týká například odchodu do důchodu (Sak, 2012, s. 21).

Ve většině západních zemí je za hodnotu mezního věku (neboli počátku stáří) tradičně považován věk mezi šedesáti a šedesáti pěti lety. Na tom se shodují i gerontologové, protože v tomto rozmezí dochází k evidentním fyzickým a psychologickým změnám. (Stuart-Hamilton, 1999, s. 20)

Stáří se dá dále dělit na mladší stáří a pokročilé stáří, přičemž mladší stáří je vymezeno do 75 let a pokročilé od 75 let nahoru (Stuart-Hamilton, 1999, s. 20).

2.1.2 Znaky stáří

Stáří nelze chápat bez kontextu všech předchozích životních etap. Kvalita stáří je významně ovlivňována způsobem života v dětství, mládí a dospělosti a zároveň je důsledkem společnosti, ve které senior žil a žije, a výpovědí o ní. (Sak, 2012, s. 11)

„Senior má největší zásobu životních zkušeností, zažil společnost v různých kritických a krizových situacích, různé politické reprezentace s různými politickými programy, získal nadhled nad společenským děním, své společenské a politické zkušenosti zobecnil, a především si vytvořil programy pro analýzu, hodnocení a pochopení společenského dění.“ (Sak, 2012, s. 21)

Dalším důležitým znakem charakterizujícím stáří je svoboda. Před stářím svazují člověka mnohá pouta: tlak ke konformitě, ke sdílení názorů a k dodržování sociálních norem, zároveň i tlak vyplývající z profese. Jedná se o svobodu v jednání a naplňování životního stylu, ale spolu s tím se senior osvobozuje i ve svých názorech a postojích. V řadě kvalitativních i kvantitativních výzkumů byl význam získané svobody seniory opakovaně zdůrazňován. (Sak, 2012, s. 22)

V každé generaci má stáří jinou podobu a tyto odlišnosti jsou tím větší, čím žila generace v dynamičtější době. Porovnáme-li seniory před sto lety a dnes, vidíme zcela odlišné stáří. (Sak, 2012, s. 14)

2.1.3 Stárnutí populace

V české společnosti v současnosti probíhá proces stárnutí populace, každý rok se zvyšuje podíl seniorů a zároveň klesá podíl dětí a mládeže a zvyšuje se průměrný věk. Stárnutí populace je také spojeno s poklesem plodnosti a kojenecké úmrtnosti

a s prodlužováním naděje dožití¹. Podle prognóz bude k nárůstu podílu starších osob v české populaci docházet i nadále. (Sak, 2012, s. 86) To se ale netýká pouze České republiky, mezi další státy, kde se podle prognóz rapidně zvýší počet osob starších 65 let, patří např. Slovensko, Polsko, Rumunsko, Lotyšsko, Litva, Malta, Kypr, Bulharsko a Maďarsko (Tomczyk, 2015, s. 10-11).

2.1.4 Postoje české populace ke stáří

Česká populace zaujímá ke stáří různorodé postoje, které se liší v rámci pohlaví a věku respondentů, jejich nejvyššího ukončeného vzdělání a příjmu. Vyhraněně pozitivní postoj má 16 % Čechů, nejčastěji to byli senioři s vysokou školou. Neutrální postoj zaujímá 46 % populace, jako hrozbu stáří vnímá 12 %, 24 % populace o tom nepřemýšlí a 1 % neví nebo neodpovědělo. (Sak, 2012, s. 28)

Některé změny spojené s příchodem stáří Češi považují za pozitivní a některé za negativní. K nejčastěji uváděným pozitivním skutečnostem patří možnost volně nakládat s časem (např. dělat to, na co dříve nebyl čas), z toho vyplývající kvalita životního stylu a již zmiňovaná svoboda. Dále také klid a relaxace, fakt, že nemusí chodit do práce, a základní sociální zajištění. Pro menší část populace to jsou také znalosti, moudrost a nadhled. (Sak, 2012, s. 30)

Naopak mezi důvody, proč se na stáří lidé netěší, patří na prvním místě obava z nemocí, pak také obava z finanční a existenční nouze a strach ze samoty. Dále i strach ze smrti a z nedostupnosti a nedostatečnosti lékařské péče. V české populaci je větší obava z osamocení než ze smrti. Další věci, kterých se lidé na stáří obávají, jsou změny v životním stylu, nedostatek lásky, nedostatek respektu a společenské prestiže, nedostatek úcty a respektu v rodině a také nedostatek sexu. S výjimkou nemocí a nedostupnosti lékařské péče, se toho, co s sebou přináší stáří, nejvíce bojí mládež ve věku 15 až 20 let. (Sak, 2012, s. 31)

¹ Naděje dožití je definována jako „*odhad průměrného počtu let, kterého se může daná osoba dožít, jestliže budou zachovány stávající úmrtnostní poměry po zbytek jejího života*“ (Sak, 2012, s. 86).

2.2 Volný čas seniorů

Životní styl jedince je dán nejen stavem konkrétní společnosti, její kulturní, technologickou a ekonomickou vyspělostí, ale také přírodními podmínkami. Teprve na základě těchto podmínek se rozvíjí individuální životní styl podle specifických potřeb a zájmů konkrétního člověka. Každé životní fázi odpovídá jiná podoba životního stylu, mění se podle sociální pozice, potřeb a zájmů člověka v daném okamžiku. (Sak, 2012, s. 98)

Zdravotní stav většinou není na počátku stáří limitujícím faktorem, na rozdíl od následujících let. To, co stojí za proměnami životního stylu seniora, je nárůst jeho svobody a volného času, o kterém si rozhoduje pouze sám a „osvobození“ od práce v pozitivním i negativním smyslu. (Sak, 2012, s. 99) Mnoho seniorů přijímá nové role a vyhledává různé aktivity, které nemohli realizovat v dřívějších životních etapách. Čím dál více lidí realizuje v důchodu své sny a plány. (podle Tomczyk, 2015, s. 24, původní zdroj Lubryczyńska-Cichočka, 2005, s. 7)

Senioři mohou uplatňovat více různých přístupů k životnímu stylu a každý se hodí pro jinou skupinu lidí. Hlavními proměnnými jsou finanční situace, zdravotní stav (ten se mezi šedesátníkem a stoletým člověkem velmi liší) a typ osobnosti. Podle toho senior může mít velmi aktivní společenský život nebo se naopak postupně odcizovat, zbavovat se vazeb k hmotnému světu. Podle výzkumu však většina lidí tyto dva přístupy kombinuje, pokud má možnost. Alespoň v západních zemích preferují senioři samostatný život, ale zároveň chtějí žít v blízkosti svých potomků nebo dalších příbuzných. (Stuart-Hamilton, 1999, s. 170-171)

2.2.1 Práce

Důležitý je přechod z pracovního vytížení do klidu důchodu. V současnosti bývá oproti dobám dřívějším tento přechod více traumatizující, protože se náhle propadne prestiž člověka ve společnosti. Práce a pracovní aktivita má vedle rozměru ekonomického také rozměr sociální a psychický, pracovní aktivita patří v naší společnosti ke statusovým činnostem. Existuje však také sektor soukromých pracovních aktivit, což změkčuje tvrdý pád z aktivit práce do pasivity důchodu. (Sak, 2012, s. 130) Předností moderní doby je naopak důchodový systém, jedinec se celoživotně podílí na jeho financování a po odchodu do důchodu je finančně

zajištěn. Nicméně ekonomická závislost na důchodu je stále naléhavější, zvláště samostatně žijící senioři se s důchodem jako jediným příjmem ocitají na hranici či za hranicí chudoby. (Sak, 2012, s. 131)

Málokdo vnímá odchod do důchodu pouze jako negativní či pouze jako pozitivní změnu, vždy je to však výrazný předěl v životě. (Sak, 2012, s. 99)

V roce 2015 pracovalo 365 000 lidí starších 60 let, což je nárůst o 112 % oproti roku 1995. Projevuje se změna v pracovní činnosti, s ohledem na fyzický stav seniorů. Mezi 60 a 64 lety není rozdíl oproti zbytku populace velký, ale se stoupajícím věkem se zvětšuje. Od 65 let věku senioři méně pracují jako řemeslníci, opraváři nebo v jiných fyzicky náročných zaměstnáních, naopak více jako řídicí pracovníci nebo specialisté. Zvyšuje se také podíl podnikatelů, ve skupině nad 65 let dosahuje 38,7 %, což je o 21,4 % víc než v celé populaci nad 15 let. (Báčová, 2016)

Senioři jsou také důležitou součástí občanských aktivit například v dobrovolnické činnosti. Nejsou životně závislí na finančním ohodnocení, a tudíž mohou vykonávat činnost pro dobrou věc bez nároku na výdělek. (Hrabě, 2012, s. 10) Mají obrovský potenciál uplatnit své životní zkušenosti ve prospěch komunity (Petrová Kafková, 2012).

2.2.2 Zájmové aktivity seniorů

Sledování televize a poslouchání rozhlasu

Sledování televize je pevnou a základní součástí životního stylu současné generace seniorů. Patří k nejvýznamnějším aktivitám, kterými se současná generace seniorů odlišuje od těch předchozích, sledování televize je u seniorů také častější ve srovnání s ostatními věkovými skupinami. Každý den se senioři v průměru dívají na televizi od 2,9 do 3,5 hodiny. (Sak, 2012, s. 103)

„Dominance televize v životním stylu seniorů má řadu příčin. Jedná se o technologii, která se vyvíjela souběžně s jejich životem a oni ji postupně začleňovali do svého života, pro sledování televize nejsou žádná zdravotní omezení a televizi mohou kdykoliv vypnout či zapnout.“ Substitucí ke sledování televize je poslouchání rozhlasu. Někteří senioři se k němu vrací, v letech 2001 až 2010 poslech rozhlasu mezi seniory výrazně stoupl. (Sak, 2012, s. 103)

Počítač a internet

Do svého životního stylu již začlenil velký podíl seniorů také počítač a internet. Zatímco televize je technologií dnešní generace seniorů, počítač a internet přišly již za vrcholem jejich života. (Sak, 2012, s. 104) Nedostatek kompetencí k ovládnutí nových technologií může vést ke ztrátě možnosti plně se podílet na fungování informační společnosti (podle Tomczyk, 2015, s. 91-92, původní zdroj Stefaniak-Hrycko, 2013, s. 77).

Počítačové kompetence u staré generace ale stále stoupají a velká část této generace již v tomto smyslu překonala generační propast (Sak, 2012, s. 125). Senioři průměrně tráví u internetu 0,8 hodiny týdně (Sak, 2012, s. 109). Častěji ho využívají lidé do sedmdesáti let (zhruba 10 % z nich je na internetu každý den) (Sak, 2012, s. 104), profesně aktivní, s vyšším dosaženým stupněm vzdělání a nepatrně převládají muži (podle Tomczyk, 2015, s. 93, původní zdroj Batorski, 2011, s. 15).

Musíme ale brát v potaz i tu část staré generace, která není počítačově gramotná a počítač nepoužívá nebo ho používá pouze zřídka (Sak, 2012, s. 125). To se často týká obyvatelů vesnic či osob s nízkými příjmy (podle Tomczyk, 2015, s. 93, původní zdroj Batorski, 2011, s. 15). Nejde jen o to, že nové technologie představují přidanou hodnotu. Vytěšňují také dosavadní formy komunikace a chování, takže počítačově negramotní nejen nemají nové možnosti, ale navíc přicházejí i o ty tradiční. (Sak, 2012, s. 127)

Návštěva restauračních zařízení

S postupujícím stářím klesá četnost návštěv restaurací a podobných zařízení. Příčin je zřejmě celá řada: senioři nemusejí mít na návštěvu a konzumaci peníze, přestává je bavit večer v zakouřeném prostředí, ztrácejí společenské zázemí, mají jiné zájmy a nedojíždějí do práce. Cesta do práce a z práce může být totiž také důvodem k zastávce v restauraci. (Sak, 2012, s. 105)

Návštěvy

Tak, jak klesají s postupujícím stářím návštěvy restaurací, přibývá jiných forem společenského života. Velký význam mají vzájemné návštěvy seniorů a jejich přátel a příbuzných. Starší senioři dokonce mají bohatší sociální kontakty než mladší

generace. V sobotu je navštíveno či někoho navštěvuje 40 % seniorů nad sedmdesát let. Od pondělí do pátku se jedná o 19-25 % návštěv u starších a 17-22 % u mladších seniorů. (Sak, 2012, s. 105)

Pobyt v přírodě

Senioři oproti ostatním věkovým kategoriím tráví více času v přírodě, na výletech nebo procházkách. Platí to i pro starší seniory, v sobotu je v přírodě každý čtvrtý člověk starší sedmdesáti let. Důvodem je, že tato generace byla na pobyt venku zvyklá celý život: jako děti si hráli venku, v mládí a dospělosti se často vydávali na chaty nebo chalupy nebo se věnovali trampingu. Potřeba pobytu venku jim zůstala až do stáří, kdy mají i více času tento svůj zájem naplňovat. (Sak, 2012, s. 106)

Přestože senioři tráví venku nejvíce času ze všech generací, i jejich pobyt v přírodě se však v souladu se společenskými trendy zkracuje. Za posledních deset let tam tráví v průměru o 0,6 hodiny týdně méně. (Sak, 2012, s. 109)

Ruční práce

Nejrychleji ze životního stylu seniorů však mizí ruční práce, které byly dříve jeho výrazným prvkem. Za pouhých deset let klesl čas trávený ručními pracemi o 60 %. Jde o typickou aktivitu, jejíž četnost se výrazně liší mezi současnou a předchozí generací seniorů. (Sak, 2012, s. 109)

Kultura

Kultura má pro seniory řadu funkcí (Heřmanová, 2013, s. 6):

- rozvoj emocionality, etiky, estetiky a kreativity,
- rozvoj intelektu,
- kritická funkce vůči společnosti,
- utváření identity jedince,
- relaxace,
- kompenzace úbytku fyzických sil.

Účast seniorů na kulturním dění je ovlivňována množstvím faktorů, k nejdůležitějším patří věk, zdravotní stav, vzdělání, osobní preference nebo životní úroveň spolu s finančními možnostmi seniorů (Heřmanová, 2013, s. 7).

Pasivně se senioři věnují filmovým, divadelním nebo hudebním představením a navštěvují kulturní památky (Heřmanová, 2013, s. 8). Senioři však patří nejen mezi významné konzumenty kultury, ale často také k jejím tvůrcům (Hrabě, 2012, s. 14). Aktivně se účastní veřejných vystoupení zpěvu, tance, divadla nebo hudby a také se věnují aktivitám uměleckým – kresbě, malbě, sochařství nebo i počítačové grafice (Heřmanová, 2013, s. 8). Někteří se také věnují literární tvorbě, existují i literární soutěže zaměřené přímo na seniory².

2.2.3 Rodina

Rodina je nepochybně jednou z nejvýznamnějších složek volného času seniorů.

Senioři často rádi žijí v blízkosti svých potomků nebo dalších členů rodiny, protože jim to dává příležitost k interakci s lidmi. Rodinní příslušníci jsou také obvyklým a preferovaným zdrojem pomoci v nouzi, současně ale platí, že s narůstajícími očekáváním pomoci od potomků stoupá míra deprese seniorů (pokud jde o nerealistická očekávání). Staří lidé mají v dnešní době v průměru méně příbuzných, kteří by se o ně postarali, než měli staří lidé na přelomu století. (Stuart-Hamilton, 1999, s. 171-172)

Další rolí seniorů v rodině je role prarodičů (přestože většina lidí se stává prarodiči již ve středním věku) (Stuart-Hamilton, 1999, s. 172). Vnoučata (příp. pravnoučata) patří mezi nejčastější a nejdůležitější sociální kontakty seniorů (Sak, 2012, s. 100).

2.3 Vzdělávání seniorů

„Senioři jsou tradiční a stále atraktivnější cílovou skupinou vzdělávacích aktivit. Atraktivita této skupiny je dána nejen jejím kvantitativním růstem v populaci, ale také ... větším množstvím volného času využívaného k osobnímu rozvoji a často silnou motivací k sebezvzdělávání.“ (Mazurová, 2016, s. 38) *„Učení se pro ně stává trvalou součástí životního stylu, brání pocitům osamocení, uspokojuje potřebu*

² Příkladem takové soutěže může být *Polabská vrba* organizovaná *Knihovnou Eduarda Petišky v Brandýse nad Labem*, viz <http://www.knihovna.brandysnl.cz/cs-CZ/akce/polabska-vrba>.

sounáležitosti a zároveň umožňuje získat nové kompetence“ (podle Tomczyk, 2015, s. 45, původní zdroj Skibińska, 2006, s. 301).

Celoživotní vzdělávání je *„kontinuální proces získávání a rozvoje vědomostí, intelektových schopností a praktických dovedností“* (Mazurová, 2016, s. 38). Čím vyššího vzdělání daná osoba dosáhla, tím je pravděpodobnější, že bude pokračovat ve vzdělávání i v dalších životních fázích (Holmerová, 2013, s. 10).

2.3.1 Funkce celoživotního vzdělávání

Správně navržený a provedený systém vzdělávání plní množství funkcí, které lze na základě prací Vymazala (1990, s. 12) a Tomczyka (podle Tomczyk, 2015, s. 67, původní zdroj Tomczyk, 2011b, s. 168) rozdělit např. takto:

- všeobecně vzdělávací – rozšiřuje a aktualizuje soubor vědomostí jedince,
- fixační – upevňuje již získané vědomosti a dovednosti,
- kompenzační – dává příležitost dohnat nedostatky z dřívějších etap vzdělávání,
- kvalifikační – připravuje k plnění profesních rolí,
- stimulační – dává podnět k dalšímu vývoji,
- světonázorová – umožňuje lepší orientaci a pochopení okolního světa,
- seberealizační a sebeutvářecí – umožňuje seberealizaci a utváření vlastní identity jedince,
- sociálně adaptační – připravuje na přijetí sociálních rolí,
- sociálně integrační – umožňuje integraci lidí do společnosti a pomáhá bojovat proti samotě,
- animační – naplňuje volný čas obsahem a předchází monotónnosti,
- relaxační a regenerační,
- ekonomická – zvyšuje existenční úroveň, protože nové kompetence mohou být využité na trhu práce,
- afiliační – vytváří pocit sounáležitosti s danou institucí,
- expresivní – umožňuje jednotlivci projevit vlastní city a záliby,
- informační – umožňuje sdílení informací.

2.3.2 Typologie celoživotního vzdělávání

Vzdělávání formální je realizováno organizovanou formou a vede k dosažení určitého stupně vzdělání (základního, středního nebo vysokoškolského). Probíhá ve vzdělávacích institucích, jejichž funkce, cíl, obsah, prostředky a způsoby hodnocení jsou vymezeny zákonem. (Mazurová, 2016, s. 38) Zakončení výuky je obvykle spojeno s oficiálními zkouškami a potvrzeno vydáním úředního certifikátu (Tomczyk, 2015, s. 47).

Vzdělávání neformální je také realizováno organizovanou formou, ale je realizováno mimo formální vzdělávací systém, tzn. nekončí dosažením konkrétního stupně vzdělání. Jde o vzdělávání zájmové, občanské, eventuálně další profesní vzdělávání, mohou ho organizovat např. firmy, instituce vzdělávání dospělých, kulturní zařízení, knihovny apod. (Mazurová, 2016, s. 38) Jeho hlavními charakteristikami jsou princip dobrovolnosti a vlastní odpovědnost seniorů za dosažené výsledky (Krystoň, 2012, s. 108).

Vzdělávání (učení) informální probíhá na rozdíl od předchozích typů neorganizovaně. Není zajištěno žádnou institucí, probíhá v rodině, mezi vrstevníky, v práci, ve volném čase, při četbě, sledování rozhlasu nebo televize apod. Může být záměrné i bezděčné. (Mazurová, 2016, s. 38)

Dále lze vzdělávání dělit na jednorázové a cyklické. Toto dělení se týká především vzdělávání formálního a neformálního. (Mazurová, 2016, s. 38)

2.3.3 Základní formy cyklického vzdělávání seniorů

Univerzity třetího věku

Univerzity třetího věku jsou specifickým typem vzdělávání seniorů. Poskytují vzdělání na vysokoškolské úrovni, což je hlavním rozdílem oproti jiným formám vzdělávání. Účastníci univerzity třetího věku mají statut posluchače univerzity, avšak nejsou studenty ve smyslu zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a nezískají vysokoškolský titul. Na univerzitách třetího věku vyučují vysokoškolští pedagogové, odborní asistenti a další odborníci. (Mazurová, 2016, s. 42)

Studium má mnoho různých forem, záleží vždy na konkrétní vysoké škole, škola si také sama stanovuje věkovou hranici pro přijetí ke studiu. Úspěšným účastníkům

je vydáno osvědčení o absolvování univerzity, často spojené s promoci na příslušné škole. (Mazurová, 2016, s. 42)

Virtuální univerzita třetího věku

Jedná se o distanční formu univerzity třetího věku, která umožňuje rozšířit výuku i do míst, ve kterých není vysoká škola. Vzdělání je založeno na informačních a komunikačních technologiích, všechny aktivity – jako přednášky, samostatné testy, komunikace s lektorem a další – jsou přístupné přes internet. (Mazurová, 2016, s. 40)

Akademie třetího věku

Další základní formou cyklického vzdělávání seniorů jsou akademie třetího věku. Jde o zájmové vzdělávání, která má volnější tematickou strukturu než univerzity třetího věku, tzn. nemusí jít o ucelené studijní programy. Kromě přednášek a diskusí se pořádají i exkurze, práce v zájmových kroužcích, tematické vycházky a další aktivity. Lektory bývají pedagogové středních i vysokých škol, odborníci z praxe či knihovníci. Na akademiích třetího věku se obvykle nekonají žádné závěrečné zkoušky. (Mazurová, 2016, s. 44)

Volné vzdělávací cykly pro seniory

Tyto cykly se blíží akademii třetího věku, jsou však ještě tematicky volnější. Účastníci obvykle netvoří ucelenou skupinu, ale vybírají si jen jednotlivé přednášky, které jsou nejčastější formou těchto cyklů. Také nebývá potvrzováno splnění cyklu a platí se za jednotlivé akce. (Mazurová, 2016, s. 44)

Kurzy

Jde o ucelený soubor přednášek, seminářů či cvičení se společným tématem. Obvykle je také vede celou dobu jeden vyučující. Mohou trvat od několika hodin po několik dní nebo ještě déle a zásadní pro účastníka bývá účast na celém kurzu. Mohou být zakončeny ústní zkouškou, testem nebo praktickými výstupy, po úspěšném zakončení účastník obdrží osvědčení či certifikát. Kurzy mohou být prezenční či e-learningové. (Mazurová, 2016, s. 45)

Jedním z častých typů kurzů zaměřených na seniory jsou kurzy počítačové gramotnosti. Jak už bylo řečeno výše, vzdělávání v této oblasti je pro ně velmi

důležité, jelikož přibližuje principy informační společnosti a odstraňuje digitální vyloučení. Další oblíbenou oblastí kurzů pro seniory je trénování paměti.

3. Senioři píší Wikipedii

Projekt *Senioři píší Wikipedii*, lze na základě různých pramenů definovat jako vzdělávací projekt pro seniory zajišťovaný pracovníky *Wikimedia Česká republika*. Program je bezplatný, aby mohl přijít kdokoli, nehlásí se tedy nutně jen lidé důchodového věku. Je vhodný pro ženy i pro muže, u všech se ale předpokládá základní znalost práce s počítačem.

Projekt má dva významy: naplňuje psychické a sociální potřeby seniorů v České republice, což je v dnešní době informační společnosti velmi důležité, a zároveň přináší faktický užitek společnosti – encyklopedie *Wikipedie* se stává čím dál důležitějším zdrojem a senioři ji pomáhají vylepšovat.

V této kapitole se dále věnujeme institucionálnímu pozadí projektu: uvedeny jsou základní informace o *Wikimedia Foundation*, *Wikimedia Česká republika* a *Wikipedii*. Následuje sociální pozadí projektu, v této části je řečeno, proč je projekt důležitý a jaké výhody přináší zúčastněným stranám. Dalšími částmi jsou vývoj a současný stav projektu, rozdělené vždy podle jednotlivých let. Kapitulu uzavírají perspektivy projektu neboli, co projekt čeká v roce 2017.

3.1 Institucionální pozadí projektu

Wikimedia Foundation

Wikimedia Foundation je nezisková organizace, jejímž cílem je „rozvíjet a udržovat svobodnou tvorbu, projekty založené na principu wiki a poskytovat plně a bezplatně obsah těchto projektů veřejnosti. Nadace nicméně zdůrazňuje, že není tvůrcem obsahu projektů, a že tedy za něj nenese právní zodpovědnost.“ (Brož, 2010, s. 122)

**SENIORŮ
PÍŠÍ WIKIPEDII**

Obrázek 1: Logo Senioři píší Wikipedii, zdroj: Wikimedia Commons

Obrázek 2: Logo Wikimedia Foundation, zdroj: Wikimedia Commons

Nadace *Wikimedia Foundation* byla založena na Floridě 20. června 2003 (Nadace Wikimedia, 2016). Je financována z darů, může jít o jednorázové dary získané od sponzorů či mecenášů, nebo o pravidelné celosvětové sbírky. Největší část nákladů putuje na provoz serverů, na kterých běží všechny projekty *Wikimedia*. (Brož, 2010, s. 122)

Wikimedia Česká republika

V různých zemích světa vznikají místní pobočky *Wikimedia Foundation*, které jsou na ní právně nezávislé. Avšak úzce s ní spolupracují a podporují její cíle, především rozvoj projektů a tvorbu svobodného obsahu. Také organizují workshopy, konference atd. V současné době je založeno čtyřicet místních poboček. (Nadace Wikimedia, 2016)

Jednou z nich je i *Wikimedia Česká republika*. Je to česká nestátní nezisková organizace zřízená registrací u *Ministerstva vnitra ČR* dne 6. března 2008. (Wikimedia Česká republika, 2017)

Posláním Wikimedia Česká republika je „*propagace a podpora svobodné tvorby na území České republiky se zaměřením na projekty nadace Wikimedia. Dále je to organizační pomoc při pořádání akcí, pomoc v otázkách svobodných licencí, zprostředkování komunikace s autory svobodných materiálů a zprostředkování komunikace českých občanů s nadací Wikimedia Foundation*“ (Wikimedia Česká republika, 2017).

Česká pobočka svou činnost a projekty prezentuje například na výstavách *LinuxExpo* a *Svět knihy*, také publikuje propagační materiály či poskytuje rozhovory pro média. Od roku 2009 každý rok pořádá *Wikikonferenci* a od téhož roku vydávala občasný bulletin *Wikimedium*. (Wikimedia Česká republika, 2017) Jeho poslední číslo vyšlo v roce 2013 (Wikimedium, 2013).

Wikipedie

Wikipedie je internetová encyklopedie, jejíž hesla (nazývají se články) může tvořit kdokoli. „*Díky tomuto demokratickému přístupu pokryla během několika let svými články téměř veškeré spektrum lidských oborů a činností*“ (Dostál, 2015c).

Wikipedie jako informační zdroj je charakterizována jako elektronický online informační zdroj dostupný přes internet (Sakastrová, 2010, s. 21). Je označována jako svobodná encyklopedie, to znamená, že její obsah je možné šířit a upravovat pro komerční i nekomerční účely za dodržení licenčních podmínek (Brož, 2010, s. 10).

Wikipedie vznikla 15. ledna 2001 jako doplňkový projekt k dnes již neexistující encyklopedii *Nupedia*. Do té mohli přispívat jen odborníci. Zakladateli obou projektů byli internetový podnikatel Jimmy Wales a filosof a informatik Larry Sanger. Sanger z *Wikipedie* však brzy odešel. (Wikipedie, 2017)

Wikipedie je dnes největší internetovou encyklopedií na světě (Brož, 2010, s. 11), existuje ve více než 270 jazykových verzích. Největší je anglická verze, která obsahuje více než 3 miliony článků, česká verze se pohybuje se svými více než 175 000 články mezi prvními dvaceti jazykovými mutacemi. (Brož, 2010, s. 10)

Software, na kterém běží *Wikipedie* (i další systémy *wiki*, tzn. weby, které umožňují uživatelům přidávat nebo měnit stávající obsah), se nazývá *MediaWiki*. Jde o databázovou serverovou webovou aplikaci, která je napsaná v jazyce PHP a ukládá data do databázového systému MySQL. Je dostupná pod licencí GNU General Public License. *MediaWiki* má jednoduchý formátovací jazyk (tzv. *wikitext*), podporuje práci s mediálními soubory a umožňuje ukládání všech úprav do databáze, kde jsou dále přístupné k obnovení nebo k jiným účelům. (Brož, 2010, s. 118-119)

Netradiční organizace obsahu i řízení kvality byly zpočátku hlavním předmětem kritiky *Wikipedie*. Nyní jsou stále více diskutovány možnosti jejího využití v rámci

WIKIPEDIE
Otevřená encyklopedie

Obrázek 3: Logo Wikipedie, zdroj: Wikimedia Commons

nejrůznějších oborů např. jako znalostní báze. Popularita i počet citací z *Wikipedie* narůstá, a to jak ze strany široké veřejnosti a studentů, tak i ze strany odborníků. (Sakastrová, 2010, s. 20)

„Wikipedie už není nedůvěryhodným skladištěm náhodných a pochybných informací, kterým se mohla zdát dříve. Především velké jazykové verze nyní mohou směle konkurovat tištěným encyklopediím. Už v roce 2005 byla v prestižním časopise Nature publikována studie, která ve vědeckých článcích na anglické Wikipedii našla přibližně stejně chyb jako v encyklopedii Britannica.“ (Dostál, 2015c)

S více než devatenácti miliony účtů a třemi sty tisíci uživateli aktivními každý měsíc pouze na anglické *Wikipedii* jsou projekty *Nadace Wikimedia* zřejmě největší kolaborativní iniciativou v historii lidstva. Stojí za nimi lidé všech národností, kteří dohromady tvoří důležitý a globální kolektiv. (Jemielniak, 2014, s. 4)³ *„Tato komunita má přímý vliv na to, co lidé po celém světě vědí, čemu věří a co si myslí“* (Jemielniak, 2014, s. 5).⁴ Zároveň členové této komunity ctí určitá pravidla a principy, podobně jako je tomu u komunity existující v reálném světě (Sakastrová, 2010, s. 23).

3.2 Sociální pozadí projektu

Projekt *Senioři píší Wikipedii* byl odstartován článkem profesora Jana Sokola (2013b), ve kterém mimo jiné píše: *„Wikipedie je univerzální encyklopedie, kde můžete uplatnit nejrůznější vědomosti a dovednosti – od odborných znalostí ze všech oborů, přes překlady z jiných Wikipedií, bibliografické ‚zdrojování‘ článků až po jejich jazykovou úpravu. Jak asi víte, čeština mladé generace není nejlepší.*

³ *„With over nineteen million accounts (and three hundred thousand users, or Wikipedians, active every month), on the English Wikipedia alone ..., Wikimedia projects are arguably the largest collaborative initiative in the history of humankind. The people of all nationalities behind it form a significant, global, and iconic collective.“* (Jemielniak, 2014, s. 4)

⁴ *„This community has a direct influence on what people all over the world know, believe, and think“* (Jemielniak, 2014, s. 5).

Můžete články číst a upozorňovat na nedostatky a chyby. Pokud ovládáte počítač, můžete články bez problémů sami opravovat, rozšiřovat i zakládat nové.“ (Sokol, 2013b)

Mnoho současných seniorů má několik základních předpokladů pro to stát se aktivním *wikipedistou*. Patří mezi ně:

- celoživotní zkušenosti a znalosti konkrétních oborů (ať už se jim věnovali jako své profesi nebo jako koníčkům),
- znalost české gramatiky a stylistiky,
- relativní dostatek času,
- chuť předávat informace mladším generacím.

Aktivita seniorů na *Wikipedii* zároveň přináší oběma stranám nesporné výhody. Seniorům umožňuje:

- seberealizaci,
- smysluplné trávení volného času,
- rozšíření obzorů o nové informace,
- integraci do informační společnosti,
- setkání s dalšími lidmi, jak seniory, tak lektory kurzů,
- udržení psychické kondice atd.

Wikipedie se tímto projektem snaží přivést co nejvíce aktivních členů. Ukazuje se, že skupina seniorů je dlouhodobě aktivnější po skončení kurzu než studenti (Boková, 2017a). „*Je to ... dosud nejúčinnější způsob získávání nových wikipedistů – mnoho seniorů, kteří kurzy navštěvovali, Wikipedii stále editují a stávají se tak samostatnými wikipedisty.*“ (Wikimedia Česká republika (sdružení), 2015, s. 4) Mohou se na *Wikipedii* věnovat mnoha různým činnostem, mezi které patří:

- vytváření nových článků a rozšiřování stávajících,
- překlad článků z/do cizího jazyka,
- věcné korektury,
- jazykové korektury – gramatické i stylistické,
- přidávání fotografií či dalších multimediálních obsahů,
- hypertextové propojování článků.

3.3 Vývoj projektu

V této kapitole je popsán vývoj projektu *Senioři píší Wikipedii*. Je rozdělen podle let, každý z roků 2014 a 2015 je rozdělen na tyto podkapitoly: instituce zaměřené na seniory, knihovny, univerzity, prezentace v médiích a účast na akcích. Kapitulu 3.4 pak tvoří rok 2016 (tedy současný stav projektu), taktéž rozdělený na stejné podkapitoly.

3.3.1 Rok 2013

První oficiální zmínka o projektu (který tehdy ještě neměl název) proběhla 27. listopadu 2013 na *5. české Wikikonferenci* (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017). Profesor Sokol, „český filosof, překladatel filosofických textů, vysokoškolský pedagog a publicista“ (Jan Sokol, 2017), ve své přednášce mluvil o tom, proč je třeba nalákat seniory na tvorbu *Wikipedie* a předložil několik otázek a nápadů, jak to udělat (Sokol, 2013a):

Obrázek 4: Prof. Jan Sokol, zdroj: Wikimedia Commons

- Proč jsou seniory potřeba? Často mají vzdělání v různých oborech a mají mnoho volného času. Na *Wikipedii* jsou potřeba další lidé k provádění různých činností, zdůrazňoval hlavně jazykovou redakci. „*Opravování – a doplňování – české verze Wikipedie je podle bývalého děkana Fakulty humanitních studií UK a někdejšího ministra školství velmi přínosné jak pro čtenáře především z řad studentů, tak pro samotné korektory-seniory. ... Starší vzdělaní lidé podle něj mohou pozvednout faktickou, ale také jazykovou úroveň české Wikipedie.*“ (Senioři píší (a hlavně opravují) Wikipedii, 2014)
- Kde ty správné lidi hledat? Padly návrhy na domovy důchodců, univerzity třetího věku nebo různé seniorské spolky.
- Jak je pozvat? Především bude potřeba spolupracovat s webovými portály zaměřenými na seniory a umístit na jejich stránky odkazy nebo bannery na nový wikipedický portál, který se bude muset vytvořit.

- Co od nich chtít předem? Můžeme požadovat, aby uměli zacházet s počítačem a aby si *Wikipedii* prošli jako čtenáři a rozmysleli si, jakým činnostem a jakým tematickým oblastem se budou chtít věnovat.
- Co jim můžeme nabídnout? Především by se jednalo o příručku, internetovou poradnu nebo kurzy a určitou ochranu proti příspěvatelům-„hulvátům“.

Tato přednáška profesora Sokola odstartovala vznik projektu, který byl oficiálně zahájen založením vlastní stránky na *Wikipedii* dne 19. prosince 2013. Do konce roku 2013 se objevily na internetu mnohé články a rozhovory, které nově vznikající projekt zmiňují, včetně rozhovoru s tehdejšími předsedou *Wikimedia Česká republika* Michalem Reiterem pro portál *iDNES.cz* a pro pořad *@online České televize*. (Senioři píší *Wikipedii*/Časová osa, 2017)

3.3.2 Rok 2014

„V září roku 2014 byly spuštěny pravidelné ... kurzy v seniorském Centru Elpida v Praze a v Městské knihovně v Praze. Vede je člen *Wikimedia ČR* Vojtěch Veselý; program samotný je financován z tzv. Individual Engagement Grantu uděleného nadací *Wikimedia Foundation*. Do konce roku 2014 kurzy navštěvovalo až 70 seniorů, a již během podzimu 2014 napsali 18 nových článků na české *Wikipedii*. Tempo psaní postupně roste s tím, jak se senioři postupně stávají zkušenými wikipedisty.“ (Wikimedia Česká republika (sdružení), 2015, s. 4)

Individual Engagement Grants jsou granty udělované *Wikimedia Foundation* a určené přímo jedincům, kteří mají nápad, jak *Wikipedii* pomoci. Český program *Senioři píší Wikipedii* byl vybrán jako jeden z dvanácti projektů, byla mu přislíbena částka 8 000 dolarů (asi 160 000 korun), která má být použita na činnost do konce roku. (Veselý, 2014)

Projekt se také dostal mezi devět finalistů ceny *Eduína* (Senioři píší *Wikipedii*/Časová osa, 2017), což je „cena založená obecně prospěšnou společností EDUin na podporu inovací ve vzdělávání. Klade si za cíl upozorňovat na zajímavé inovativní projekty v českém formálním i neformálním vzdělávání a přitáhnout k nim pozornost odborníků, médií i veřejnosti.“ (Eduína, 2017)

3.3.2.1 Instituce zaměřené na seniory

Od počátku roku 2014 se začal projekt *Senioři píší Wikipedii* živě rozvíjet a byla započata spolupráce s několika institucemi. První z nich je společnost *Elpida* (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017), která realizuje dlouhodobé projekty na podporu aktivního života seniorů. Mimo jiné také provozuje *Centrum Elpida*, vzdělávací a kulturní centrum pro seniory z celé Prahy (Elpida o. p. s., 2017), kde se v průběhu roku 2014 odehrálo několik přednášek o *Wikipedii*. Přednášky proběhly v datech 31. března, 23. dubna a 21. května a celkem se jich zúčastnilo 38 lidí. Na stejném místě také proběhly dva kurzy projektu *Senioři píší Wikipedii*, celkem jedenáct dvouhodinových setkání, kterých se dohromady zúčastnilo deset lidí. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

Důležitá spolupráce probíhala také s portálem *i60.cz*. Na jejich webových stránkách se objevil dvanáctidílný seriál „*Jak se stát zdatným Wikipedistou*“ od prof. Jana Sokola. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

3.3.2.2 Knihovny

Dalšími institucemi, se kterými bylo zahájeno jednání, byly knihovny, a to konkrétně *Národní knihovna České republiky* a *Městská knihovna v Praze*. V průběhu roku 2014 proběhla v *Městské knihovně* jedna přednáška profesora Sokola a tři kurzy. Kurzů se celkem zúčastnilo 27 studentů-seniorů. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

3.3.2.3 Univerzity

Dále tvůrci projektu navázali kontakt s *Univerzitami třetího věku Filozofické fakulty Univerzity Karlovy* a *Fakulty elektrotechnické Českého vysokého učení technického*. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

3.3.2.4 Presentace v médiích

Projekt *Senioři píší Wikipedii* se také prezentoval v médiích. K nejvýznamnějším patří článek na webu *České televize*, rozhovor s prof. Janem Sokolem v *Českém rozhlasu* a reportáž o projektu v *Událostech České televize*. K prezentaci došlo i v médiích zahraničních: článek o českém projektu byl publikován na webu *Rising Voices*. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

3.3.2.5 Účast na akcích

Kromě médií proběhla prezentace projektu i na *Fresh Senior Festivalu 2014* (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017), jehož „cílem je propojení generací společnými zájmy, aktivitami a kulturními zážitky“ (Fresh Senior Festival, 2017) a který se konal 1. října na Praze 6 (Fresh Senior Festival 2014, 2014). Prezentace samozřejmě proběhla i na *6. Wikikonferenci* (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017), která se konala 29. listopadu v Brně (Wikikonference 2014, 2016).

3.3.3 Rok 2015

„V roce 2015 jsme uspořádali téměř 20 kurzů a přednášek v Praze i mimo Prahu a prezentovali se na mnoha akcích jako je např. Fresh Senior Festival nebo konference Stáří spojuje. Abychom podpořili šíření projektu, začali jsme školit knihovníky, kteří pak mohou pořádat další kurzy samostatně (což se v jednom případě skutečně následně stalo).“ (Wikimedia Česká republika (sdružení), 2016, s. 4)

V roce 2015 projekt také získal nominaci na mezinárodní cenu *SozialMarie 2015* „oceňující kreativní projekty, které přinášejí efektivní řešení aktuálních sociálních problémů“ (Wikimedia Česká republika (sdružení), 2016, s. 4). Šlo již o jedenáctý ročník ceny, kterou uděluje rakouská soukromá nadace *Unruhe* (česky Neklid) (Lizcová, 2015). „Z 300 přihlášených projektů ze střední Evropy bylo odbornou porotou nominováno 33“ (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017).

Dočasnou koordinaci seniorského programu převzal v říjnu Jan Groh (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017), současný člen *Rady Wikimedia Česká republika* (Uživatel:Jagro, 2017)

3.3.3.1 Instituce zaměřené na seniory

I v roce 2015 pokračuje spolupráce se společností *Elpida*. Proběhly dva kurzy, kterých se zúčastnilo celkem 25 studentů, a skenovací dílna⁵, na kterou přišlo celkem 23 lidí. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

⁵ Jde o setkání, na které si účastníci přinesou fotografie, a ty se pak společně skenují.

Nadále pokračuje i spolupráce s portálem *i60.cz*. Na jejich webové stránce byly publikovány příspěvky o projektu, včetně pozvání na 7. *Wikikonferenci*. Příspěvky a zmínky o projektu byly publikovány i na webových stránkách dalších institucí, a to portál *Senivia*, elektronický časopis *Vital* a *Institut důstojného stárnutí*. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

3.3.3.2 Knihovny

Nejvýznamnější spolupráce je i nadále s *Městskou knihovnou v Praze*. Proběhlo zde v průběhu roku 2015 sedm kurzů, celkem se jich zúčastnilo 79 studentů. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

Spolupráce byla navázána i s dalšími knihovnami. Mezi nimi byla *Městská knihovna v Semilech*, kde proběhla přednáška a skenovací dílna. Přednáška o *Wikipedii* proběhla také v *Městské knihovně Ervína Špindlera v Roudnici nad Labem* a v *Knihovně města Plzně* se odehrál jednodenní kurz psaní *Wikipedie* pro seniory. Projekt se prostřednictvím uspořádané dílny prezentoval také v *Městské knihovně v Jablonném nad Orlicí*. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

A pozornosti se mu dostalo i v knihovnickém periodiku, článek Vojtěcha Dostála, nynějšího předsedy *Rady Wikimedia Česká republika*, vyšel v časopise *Čtenář*. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

Ve spolupráci s *Národní knihovnou České republiky* proběhly také čtyři semináře pro knihovníky, kde se učili editovat *Wikipedii*. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017) Jeho absolventi pak mohou pořádat kurzy projektu *Senioři píší Wikipedii* ve svojí knihovně samostatně. „Právě tento projekt byl důvodem, proč se mnoho z knihovníků rozhodlo kurzu zúčastnit – v regionech je velký zájem vytvářet zajímavou náplň činnosti pro místní seniory a podle knihoven by se *Wikipedie* mohla u seniorů ujmout“ (Dostál, 2015a). Kurzů se celkem zúčastnilo 53 knihovníků (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017).

3.3.3.3 Univerzity

Dvacátého ledna 2015 proběhla přednáška prof. Jana Sokola pro *Klub posluchačů a absolventů Univerzity třetího věku Filozofické fakulty Univerzity Karlovy*, které se zúčastnilo cca 25 seniorů. Další přednáška proběhla i pro posluchače *Univerzity třetího věku Dopravní fakulty Jana Pernera Univerzity Pardubice*, na tu přišlo přes

40 lidí. Projekt byl také prezentován na *Profesních dnech Vysoké školy ekonomie a managementu* (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017), jejichž cílem bylo „zprostředkovat prezentace firem prostřednictvím vrcholového managementu“ (Profesní Dny VŠEM, 2015).

3.3.3.4 Prezentace v médiích

V roce 2015 byl v médiích zájem o projekt *Senioři píší Wikipedii* ještě větší než v roce předchozím. Nejvíce článků, které projekt zmiňovaly, bylo publikováno na webu společnosti *EDUin* (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017), jejímž „... hlavním cílem je, aby veřejnost byla informovanější a schopnější o vzdělávání více přemýšlet a podporovat jeho proměnu, jak ve své škole, tak i městě či regionu“ (O nás, 2017).

K nejvýznamnějším médiím pak patří *Český rozhlas*, kde se objevily dvě reportáže a dva rozhovory, s ředitelem *Elpidy* Jiřím Hrabětem a s profesorem Janem Sokolem. Reportáž o projektu byla také vysílána v *Událostech*, hlavních zprávách *České televize*, a rozhovor s prof. Sokolem byl publikován na portálu *iDNES.cz*. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

3.3.3.5 Účast na akcích

Stejně jako v předchozím roce, i v roce 2015 byl projekt prezentován na mnoha různých akcích. Patří k nim *Týden otevřeného vzdělávání* pořádaný společností *EDUin*, seminář *Rozvoj mimoškolního vzdělávání a škola* garantovaný *Senátem Parlamentu České republiky*, konference *Stáří spojuje* nebo konference *Knihovny pro seniory aneb Jak na to*, která se konala v *Městské knihovně Semily*. Samozřejmostí je také prezentace projektu na *7. české Wikikonferenci* (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017), která se odehrála 15. listopadu na pražském Albertově (Dostál, 2015b).

3.4 Současný stav – rok 2016

„Program Senioři píší Wikipedii se v roce 2016 rozrostl nejen za hranice Prahy do dalších českých měst, ale podařilo se nám ho rozšířit i na Moravě a ve Slezsku. ... Díky tomu, že se nám v Praze podařilo vychovat již desítky zdatných wikipedistů, uskutečnili jsme i několik kurzů pro pokročilé, kde senioři dále

získávají nové znalosti a dovednosti. ... Velkou podporou nám jsou knihovny po celé České republice, které nám pro kurzy poskytují technicky vybavené prostory. Aby se seniorské kurzy mohly stát stálou součástí jejich programu, vytvořili jsme pro knihovníky nabídku vzdělávání, jak učit seniory psát Wikipedii, aby si kurzy mohli lektorovat sami nezávisle na našich lidských kapacitách a dojezdových vzdálenostech.“ (Wikimedia Česká republika (sdružení), 2017, s. 7)

V únoru převzala koordinaci seniorského programu Gabriela Boková, manažerka vzdělávacích aktivit *Wikimedia Česká republika*. Osmého října proběhlo setkání lektorů psaní *Wikipedie* s cílem sdílet zkušenosti a inovovat obsah kurzů. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

3.4.1 Instituce zaměřené na seniory

I v roce 2016 pokračuje spolupráce se společností *Elpida*. V *Centru Elpida* proběhly dva kurzy pro seniory (celkem 12 setkání), zúčastnilo se jich celkem 18 uživatelů. Proběhla i skenovací dílna, na kterou přišlo deset lidí, naskenováno bylo přes sto fotografií a vybrané snímky se nahrály na *Wikimedia Commons*⁶. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

A na podzim byly zorganizovány i dva kurzy pro pracovníky se seniory a knihovníky, aby mohli pořádat kurzy samostatně. Těchto kurzů se zúčastnilo celkem 23 lidí. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

3.4.2 Knihovny

Tak jako v předchozích letech je i v roce 2016 nejintenzivnější spolupráce s *Městskou knihovnou v Praze*. Dlouhodobé kurzy probíhají v Ústřední knihovně na Mariánském náměstí i v pobočce Smíchov, celkem se jich za rok 2016 zúčastnilo 31 seniorů, z toho 17 seniorů přišlo na kurzy pro pokročilé. V Ústřední knihovně na Mariánském náměstí také probíhá pravidelný *wikiklub*, společné editování

⁶ Jde o další z projektů *Wikimedia Foundation* sloužící jako úložiště licenčně volného multimediálního obsahu, který je tak přístupný ze všech projektů nadace i ze všech jejich jazykových verzí. (Wikimedia Commons, 2017)

a možnost konzultací nejen pro seniory. Ten byl v listopadu spuštěn i v *Moravské zemské knihovně* v Brně. S tou se také spolupráce úspěšně rozvíjí, jednoho osmihodinového kurzu se zúčastnilo 6 seniorů. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

Mariánské Lázně se na tři dny staly *WikiMěstem*, což znamená, že se tam sjelo množství *wikipedistů*, kteří psali články o městě a jeho okolí a navazovali kontakt s místními úřady (*WikiMěsto Mariánské Lázně*, 2017). V rámci toho proběhla v *Městské knihovně Mariánské Lázně* přednáška s účastí více než 20 lidí a školení zájemců z řad mariánskolázeňských patriotů. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

Nicméně knihoven, které se rozhodly do projektu zapojit, je více. Patří mezi ně *Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně*, *Městská knihovna v Jablonném nad Orlicí*, *Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem*, *Městská knihovna v České Lípě*, *Knihovna města Ostravy (pobočka Michálkovice)*, *Městská knihovna Chodov*, *Regionální knihovna Karviná*, *Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích* a *Masarykova vědecká knihovna ve Vsetíně*. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

I v tomto roce pokračují kurzy a přednášky o *Wikipedii* pro knihovníky. Přednáška, které se zúčastnilo 16 knihovníků, proběhla v *Regionální knihovně v Karviné* a kurz editace *Wikipedie* v *Městské knihovně v Písku*. Dále proběhlo i několik kurzů, jejichž absolventi by měli být schopni organizovat kurzy projektu *Senioři píší Wikipedii* samostatně, a to v *Krajské knihovně Zlín*, *Krajské knihovně Karlovy Vary*, *Středočeské vědecké knihovně v Kladně* a *Severočeské vědecké knihovně v Ústí nad Labem*. Těchto kurzů se zúčastnilo celkem 40 knihovníků. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

V roce 2016 již proběhly čtyři kurzy pod vedením knihovníků, a to v těchto knihovnách: *Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem*, *Krajská vědecká knihovna v Liberci*, *Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně*, *Masarykova vědecká knihovna ve Vsetíně* a *Městská knihovna Česká Lípa*. (Veselý, 2017, s. 7)

3.4.3 Univerzity, školy

Projekt se rozhodly zúčastnit i některá vzdělávací zařízení. Jedním z nich je *Masarykova univerzita v Brně*, na jejíž univerzitě třetího věku se odehrál projektový kurz, kterého se zúčastnilo 17 seniorů. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

V Kadani se v rámci univerzity třetího věku odehrála přednáška o *Wikipedii*. Na její organizaci se podílelo *Kulturní centrum Kadaň* a *Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem*. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

Dva kurzy pro začátečníky se také odehrály na *Gymnáziu pod Svatou Horou Příbram*, zúčastnilo se jich celkem 13 seniorů. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

3.4.4 Presentace v médiích

I nyní se o projektu mluví a píše v médiích. V lednu měla *Wikipedie* výročí 15 let, tak docházelo ke zmínce o projektu *Senioři píší Wikipedii* na více místech. K nejvýznamnějším patřil rozhovor prof. Sokola pro *Události komentáře České televize* a zpráva v *Radiu Impuls*. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

Kromě této příležitosti se o projektu mluvilo také v televizní reportáži pro seriál *@online České televize* a v rozhlasové reportáži na *Rozhlas.cz*. V obou se pojednávalo o kurzech, které probíhaly v Brně (byť jeden z nich proběhl v březnu a druhý v listopadu). (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

Články, rozhovory nebo pozvánky na projekt byly publikovány i v dalších médiích, patří k nim portál *Příbram.cz*, časopis *Tučňák* (zpravodaj městské části Praha 4), *Brněnský deník.cz*, *The Student Times*, *Mariánskolázeňský deník* (článek vyšel v rámci *WikiMěsta*) a *Ústecký deník*. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

3.4.5 Účast na akcích

Zástupci projektu se i v roce 2016 zúčastnili akcí na jeho zviditelnění. Již tradičně proběhla prezentace projektu na *Fresh Senior Festivalu* (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017), který proběhl 15. června 2016 na Praze 6 (Fresh Senior Festival 2016, 2016). A samozřejmě projekt nemohl chybět na *8. české Wikikonferenci*, kde ho uvedla manažerka vzdělávacích aktivit *Wikimedia Česká*

republika Gabriela Boková. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017) Wikikonference proběhla 3. prosince 2016 v Brně v prostorách kina Scala. Cílem této konference bylo, aby tvůrci české Wikipedie „zhodnotili pokrok této encyklopedie v uplynulém roce a společně se svými hosty a návštěvníky z řad zvědavé veřejnosti nahlédli ‚pod pokličku‘ tohoto projektu a zamysleli se nad jeho dalším směřováním.“ (Wikikonference, 2017)

3.5 Perspektivy projektu

Zájem o projekt *Senioři píší Wikipedii* byl v uplynulých třech letech projeven ve dvanácti krajích vždy minimálně v jednom městě, jak je vidět v tabulce v příloze č. 1. Zahrnuty jsou kurzy přímo pro seniory, kurzy pro knihovníky i přednášky a workshopy (dílny). V závorce za městem je vždy počet akcí, které se v daném městě konaly. Nakonec jsou sečteny všechny akce dohromady v celém kraji.

Nejvíce akcí se konalo v Praze, a to dvacet sedm. Na dalších místech následují Ústecký a Liberecký kraj se čtyřmi akcemi. V ostatních krajích se počet akcí pohybuje mezi jednou a třemi, a to v různých městech, ne vždy se kurzy konají v krajském městě. Žádné akce se nekonaly v Královéhradeckém a Olomouckém kraji a kraji Vysočina.

V budoucnosti budou dále probíhat kurzy i přednášky v různých městech České republiky. Akce jsou již naplánovány v několika městech v různých krajích, kurzy pro seniory se budou konat např. v *Městské knihovně v Praze* nebo v *Městské knihovně v České Lípě*. (Senioři píší Wikipedii/Časová osa, 2017)

„V roce 2017 dojde k završení procesu profesionalizace, který byl připravován od roku 2015. ... V roce 2017 bude obsazena poprvé v historii našeho spolku i pozice výkonného ředitele. Na ni byla na přelomu let 2016/2017 vybrána Petra Pejšová, s nástupem od 1. března 2017. Úkolem výkonné ředitelky bude přebrat část povinností od Rady spolku..., které se tím více uvolní ruce pro strategické plánování, koordinovat tým zaměstnanců a dobrovolníků, rozvíjet spolupráci se spřátelenými institucemi a vést další rozvoj spolku Wikimedia.“ (Plán činnosti 2017, 2016)

Na rok 2017 již byl schválen grant od *Nadace Wikimedia*, podle kterého se bude projekt inovovat. Měl by se koncentrovat na zapojení zkušených seniorů (tedy

účastníků, kteří již kurz absolvovali) do „peer-to-peer vyučování“. (Grants:Simple/Applications/Wikimedia Czech Republic/2017) Při něm přebírají studenti (v tomto případě senioři) roli učitelů a sdílejí své zkušenosti s ostatními (Love, 2012). Také bude pokračovat školení nových lektorů z řad knihovníků (Grants:Simple/Applications/Wikimedia Czech Republic/2017).

4. Projekt Senioři píší Wikipedii: analýza systémových dat

Tato kapitola má několik částí. V první části jsou uvedeny cíle analýzy a hlavní a dílčí hypotézy, druhá část obsahuje datové zdroje, ze kterých bylo při analýze čerpáno, a je uvedeno, jak byly získány. Ve třetí části jsme vymezili terminologii, kterou budeme dále používat, čtvrtá část popisuje cílovou skupinu výzkumu. V páté části uvádíme seznam kurzů projektu *Senioři píší Wikipedii*, které byly do analýzy zařazeny, šestá část říká, jaký byl postup analýzy, jsou vysvětleny jednotlivé kroky. V sedmé části definujeme „aktivního uživatele“. Tento termín bude dále v práci využíván. Osmá část obsahuje výsledky výzkumu, ověření hlavní a dílčích hypotéz.

4.1 Cíle analýzy a hlavní a dílčí hypotézy

Cílem analytické části práce je zhodnotit aktivitu uživatelů na *Wikipedii* po absolvování kurzu *Senioři píší Wikipedii*.

Hlavní hypotéza analýzy:

Někteří účastníci kurzů přispívají na Wikipedii i po skončení kurzu.

Dílčí hypotézy analýzy:

1. ***Ženy editují více než muži.***
2. ***Kontakt s wiki komunitou příznivě ovlivňuje aktivitu uživatelů.***
3. ***Uživatelé editují měsíc po skončení kurzu více než tři měsíce po skončení kurzu.***

4.2 Hlavní datové zdroje pro analýzu

Využity byly konkrétní parametry zjištěné ze systémových dat projektu pomocí nástrojů *Wikimetrics*⁷ a *Quarry*⁸, seznam účastníků kurzů pro pokročilé a docházka

⁷ <https://metrics.wmflabs.org/>

⁸ <https://quarry.wmflabs.org/>

*wikiklubu*⁹, která byla na *Wikipedii* ručně zaznamenávána zaměstnancem *Wikimedia Česká republika*.

Abecední seznam všech uživatelů, kteří se zúčastnili analyzovaných kurzů (viz dále), včetně počtu jejich editací a přidaných bytů se nachází v příloze č. 5. Ke každému z analyzovaných kurzů byly také vytvořeny grafy, kolik jejich účastníci přidali bytů, kolik editací a kolik na *Wikipedii* vytvořili nových stránek v jednotlivých měsících po skončení kurzu. Ty jsou v příloze č. 6.

Data jsou anonymní, identifikace je možná pouze na úrovni uživatelského jména. V seznamu konkrétních uživatelských jmen účastníků jednotlivých analyzovaných kurzů byla odstraněna zaměstnancem *Wikimedia Česká republika* jména osob, která nepatří do zkoumané cílové skupiny (např. lektoři kurzů, kteří byli z praktických důvodů také vedeni v systému jako účastníci). Dále byl, opět zaměstnancem *Wikimedia Česká republika*, k seznamu uživatelských jmen doplněn atribut pohlaví. Pohlaví u některých uživatelů není k dispozici z důvodu nedodání dat externími pořadateli kurzů.

Tato práce vychází z dat vytvořených od 1. 9. 2014 (počátek prvního kurzu) do 23. 12. 2016 (ukončení sběru dat pro analýzu).

4.3 Terminologické vymezení analýzy

Editace

Editací je myšlena jakákoli úprava na *Wikipedii*, která je provedena v hlavním jmenném prostoru, kde se nachází články, tzn. nezajímá nás komunitní prostor pro sdílení informací mezi *wikipedisty*, uživatelské stránky¹⁰ ani pískoviště¹¹.

⁹ Docházka pražského i brněnského *wikiklubu* je dostupná ze stránky <https://cs.wikipedia.org/wiki/Wikipedie:Klub>.

¹⁰ Uživatelská stránka je automaticky založena pro každého registrovaného *wikipedistu* a slouží k uvedení informací o dané osobě, např. proč se rozhodl registrovat nebo na co se má v plánu na *Wikipedii* zaměřit.

¹¹ Pískoviště je prostor, kde si každý registrovaný uživatel může zkoušet editovat nebo si připravovat články před jejich umístěním do hlavního jmenného prostoru, do encyklopedie.

Editace může být kladná (uživatel něco přidá) nebo záporná (něco smaže). Ale pokud měříme počet editací, její polarita nás nezajímá.

Uživatel

Uživatelem se pro účely analytické části této práce myslí jakákoli fyzická osoba, která přišla alespoň jednou osobně (nebo online, v případě online kurzu) na kurz *Senioři píší Wikipedii*. Tyto osoby jsou převážně důchodového věku, většinou nejsou pracovně aktivní na hlavní pracovní poměr, přestože někteří se věnují příležitostným pracím. Pokud bychom měli udat hrubé věkové rozmezí, pohybujeme se cca mezi 55 a 80 lety. Přihlásit se může kdokoli.

Celkový počet uživatelů v našem vzorku je 195, z toho 109 žen a 48 mužů. U 38 uživatelů jsme pohlaví nezjistili.

Uživatelské jméno

Uživatelské jméno je řetězec znaků, který si sami uživatelé vybrali za označení své osoby v prostředí *Wikipedie* a jímž se odlišují od ostatních uživatelů. Může a nemusí obsahovat občanské jméno či příjmení uživatele.

Kurz

Pro potřeby analytické části této práce se kurzem rozumí výuka psaní na *Wikipedii*, které se účastní lektor a alespoň jeden uživatel. Kurz může být realizován na jednom i mnoha setkáních, tato setkání mohou být pravidelná i nepravidelná, osobní i prostřednictvím internetu.

V rámci projektu *Senioři píší Wikipedii* existují kurzy pro začátečníky a pro pokročilé. Nicméně analyzovány budou pouze kurzy pro začátečníky, jak je vysvětleno níže.

Wikiklub

Wikiklub je řada více či méně pravidelných setkání, při kterých probíhá společná editace *Wikipedie*, bývají otevřené pro uživatele-seniorsy i pro širokou veřejnost. V současnosti probíhá ve třech českých městech. (Wikipedie:Klub, 2017)

4.4 Stanovení cílové skupiny výzkumu

V cílové skupině výzkumu jsou zařazeni všichni účastníci dále uvedených kurzů *Senioři píšou Wikipedii*. Celkově se jednalo o 195 účastníků. Společným atributem všech členů skupiny byl aktivní zájem o kurz *Senioři píšou Wikipedii*. Z této skupiny nebylo provedeno při ověřování hlavní hypotézy vzorkování. Pro dílčí výzkumy byly z celkového počtu vybíráni všichni účastníci, kteří splňovali další parametry (zejména uživatelé, kteří přispívali na *Wikipedii* i po skončení kurzů). Výsledky všech výzkumů je tedy možné vztáhnout pouze na tuto skupinu, nikoli obecně na seniory nebo uživatele *Wikipedie* v České republice.

4.5 Seznam analyzovaných kurzů

Níže se nachází seznam dvaceti čtyř kurzů projektu *Senioři píšou Wikipedii*, které byly zahrnuty do datové analýzy. Číslo kurzu je číslo, které kurzu bylo pracovníě přiřazeno pouze pro tuto analýzu. Názvy jsou převzaty přímo z *Wikipedie*, ze stránky Kurzy¹².

V kapitole 4.6 je podrobněji rozebráno, které kurzy byly do analýzy zpracovány.

¹² <https://cs.wikipedia.org/wiki/Speci%C3%A1ln%C3%AD:Kurzy>

Tabulka 1: Seznam kurzů, které byly zařazeny do analýzy dat

Číslo kurzu	Název	Počet uživatelů
1	Městská knihovna v Praze I.	8
2	Městská knihovna v Praze II.	5
3	Elpida I.	8
4	Elpida II.	2
5	Městská knihovna v Praze III.	14
6	Městská knihovna v Praze, Ústřední knihovna – Začátečníci I.	19
7	Centrum Elpida – Začátečníci I.	13
8	Městská knihovna v Praze, pobočka Smíchov – Začátečníci I.	11
9	Centrum Elpida – Začátečníci II.	12
10	Městská knihovna v Praze, Ústřední knihovna – Začátečníci II.	13
11	Městská knihovna v Praze, pobočka Smíchov – Začátečníci II.	3
12	Online kurz – Začátečníci I.	2
13	Centrum Elpida – Začátečníci III.	3
14	Knihovna města Plzně (I.)	9
15	Městská knihovna v Jablonném nad Orlicí	10
16	Krajská knihovna ve Zlíně	10
17	Krajská knihovna Karlovy Vary	8
18	Městská knihovna v Praze – Začátečníci I.	10
19	Liberec začátečníci	8
20	Masarykova univerzita v Brně – Začátečníci I.	18
21	Knihovna Ostrava-Michálkovice, úvodní přednáška	6
22	Regionální knihovna Karviná, přednáškový sál a počítačová učebna	1
23	Moravská zemská knihovna v Brně – listopad	6
24	Senioři píší Wikipedii – Vsetín	9

4.6 Metodika analýzy

Prvním krokem bylo ověření základní hypotézy: *Někteří senioři editují na Wikipedii i po skončení kurzů.*

Na jeho počátku bylo rozhodnuto, že se budou analyzovat pouze kurzy pro začátečníky z toho důvodu, že zkoumáme průměrného uživatele a účastník kurzu pro pokročilé už není průměrným uživatelem. Celkem pět kurzů pro pokročilé tedy bylo ze seznamu kurzů vyřazeno, zároveň byly vyřazeny i kurzy končící 31. 12. 2016, protože pro ně není možné analyzovat aktivitu uživatelů po skončení kurzu. Jak už bylo zmíněno, tento výzkum zahrnuje pouze data aktuální ke 31. 12. 2016.

Jako druhý krok proběhlo čištění dat: byl vypsán seznam uživatelských jmen pro jednotlivé kurzy a byly z něj vyřazeny osoby, které nekorespondovaly s výzkumem. Následně byly pomocí nástroje *Wikimetrics* vytvořeny statistiky editování pro jednotlivé kurzy, které byly dále zpracovávány pomocí tabulkového editoru Microsoft Excel.

Konkrétně byly vybrány tyto parametry:

1. počet vytvořených stránek,
2. počet editací,
3. přidané byty (pouze pozitivní, tzn. nezajímá nás, co uživatelé odebrali),
4. počet nově zaregistrovaných uživatelů, tzn. kolik seniorů si díky kurzu nově vytvořilo účet na *Wikipedii*.

Tyto parametry byly sledovány ode dne následujícím po dni skončení kurzu do 31. 12. 2016, s výjimkou posledního parametru: vzhledem k tomu, že registrace studentů probíhají jako první část kurzu, počet nově registrovaných byl měřen v čase od začátku kurzu.

U parametru nově registrovaných uživatelů byl ještě ručně doplněn počet uživatelů, kteří byli dříve zaregistrováni v jiné jazykové verzi *Wikipedie*, a z toho důvodu

nástroj pro vytváření statistik je nezapočítal jako nově registrované v české verzi.¹³ Datum registrace v české jazykové verzi je veřejně přístupné v *Knize nových wikipedistů*¹⁴.

Také se v jednom případě stalo, že jeden uživatel se účastnil dvou kurzů, které začínaly ve stejný den. Proto bylo rozhodnuto o jeho přiřazení jako nově registrovaného uživatele pouze do jednoho kurzu.

Dále byli pomocí nástroje *Quarry* nalezeni nejaktivnější uživatelé. Existuje více možností, jak aktivního uživatele určit, byly aplikovány tři přístupy, které byly následně také porovnány. Pro tyto nejaktivnější uživatele bylo zjištěno, zda navštěvovali kurzy pro pokročilé a/nebo *wikiklub*. To bylo zjišťováno pomocí nástrojů Kurzy¹⁵ na webu *Wikipedie* a docházky *wikiklubu*.

Všechna data byla přehledně vizualizována a bylo navrženo, na které aspekty editování seniorů by bylo dobré se zaměřit v kvalitativním výzkumu, který bude následovat.

4.7 Definice aktivního uživatele

Pro vyhodnocení dílčích hypotéz bylo nutné stanovit význam termínu „aktivní uživatel“. Na základě kvantitativních parametrů a doporučení Gabriely Bokové jsem definovala tři typy aktivních uživatelů:

- Definice A – podle počtu editací
- Definice B – podle přidaných bytů
- Definice C – kombinace obou přístupů

¹³ Konkrétně se jedná o rozdíl mezi „Byl založen účet“ a „Byl automaticky založen účet“, což se děje právě při přechodu z jiné jazykové verze.

¹⁴

https://cs.wikipedia.org/wiki/Speci%C3%A1ln%C3%AD:Protokolovac%C3%AD_z%C3%A1znamy/newusers

¹⁵ <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Speci%C3%A1ln%C3%AD%3AKurzy>

Při ověřování dílčích hypotéz za aktivní uživatele považujeme ty, kteří se vyskytli alespoň v jedné z těchto skupin.

4.7.1 Definice A – podle počtu editací

Aktivní uživatel je ten, kdo editoval minimálně pět různých měsíců po skončení kurzu (nemusí být – a většinou také nejsou – po sobě jdoucí) a zároveň minimálně třikrát z toho více než jednu editaci. Takových uživatelů je 10, z toho bylo 9 uživatelů v kurzu pro pokročilé a 5 ve *wikiklubu*.¹⁶

4.7.2 Definice B – podle přidaných bytů

Aktivním uživatelem je ten, kdo přidal po skončení kurzu do *Wikipedie* více než 10 000 bytů. Takových uživatelů je 13, v tabulce jsou seřazeni podle počtu přidaných bytů od největšího. Ze 13 aktivních uživatelů bylo 9 v kurzu pro pokročilé a 7 ve *wikiklubu*.¹⁷

4.7.3 Definice C – kombinace přístupů A a B

Aktivním uživatelem je ten, kdo editoval minimálně pět různých měsíců po skončení kurzu, zároveň minimálně třikrát z toho více než jednu editaci a zároveň přidal po skončení kurzu celkem více než 10 000 bytů. Tedy jde o logický průnik uživatelů, kteří vyhovují definicím A a B. Takových uživatelů je 8, z toho bylo 7 uživatelů v kurzu pro pokročilé a 5 ve *wikiklubu*.¹⁸

4.7.4 Porovnání definic

Definice A je více zaměřená na délku průběžného editování. Pravidlem o více než jedné editaci jsme vyřadili uživatele, kteří jsou příliš málo aktivní, přestože editovali pět různých měsíců po skončení kurzu. Společným jmenovatelem výsledných uživatelů je, že jsou z kurzů, které probíhaly v roce 2014 a první

¹⁶ Podrobná tabulka s aktivními uživateli podle definice A je v příloze č. 2.

¹⁷ Podrobná tabulka s aktivními uživateli podle definice B je v příloze č. 3.

¹⁸ Podrobná tabulka s aktivními uživateli podle definice C je v příloze č. 4.

polovině roku 2015. Důvod může být ten, že měli více času na splnění podmínek definice A. Také mají společné, že jsou všichni absolventi kurzů pražských, což je jediné místo, kde v roce 2015 probíhaly kurzy pro pokročilé a od roku 2016 i *wikiklub*. Kromě jednoho také všichni uživatelé těchto výhod využili. Hypotézu o vlivu dalšího setkávání s komunitou *Wikipedie* na aktivitu uživatelů předkládáme dále.

Oproti tomu definice B umožňuje zahrnout i ty uživatele, kteří editovali i jenom jeden měsíc po skončení kurzu nebo dokonce udělali pouze jednu editaci, ale velkého rozsahu. Také už se zde objevují i uživatelé z Brna a Ostravy a zvyšuje se počet uživatelů, kteří nebyli v kurzech pro pokročilé.

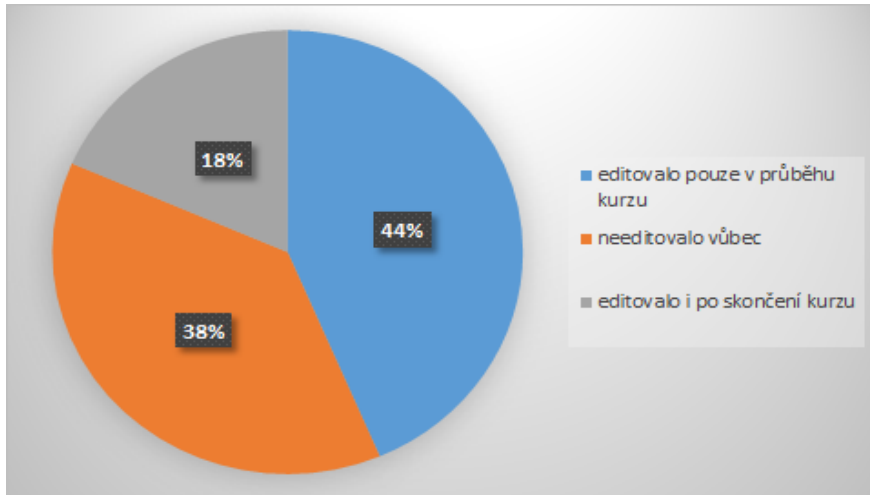
Definice C se tedy nepřímo omezuje opět na uživatele kurzů z roku 2014 a 2015 a vybírá z nich pouze ty, kteří přidali na *Wikipedii* významný počet bytů ve srovnání s ostatními uživateli. V tabulce v příloze 4 vidíme, že kromě jednoho uživatele byli všichni v kurzu pro pokročilé.

Výjimkou je uživatelka *Markéta ze Lhoty*, která nebyla ani na kurzu pro pokročilé ani ve *wikiklubu*, a přesto je aktivním uživatelem podle všech tří definic. Důvodem může být to, že se zúčastnila ještě jednoho kurzu pro začátečníky, přestože nenavštěvovala kurz pro pokročilé. Nicméně k ověření důvodu bude muset být využito kvalitativního výzkumu, což přesahuje cíl této práce.

4.8 Ověření hypotéz

4.8.1 Základní hypotéza: Někteří senioři přispívají na Wikipedii i po skončení kurzu

Graf 1: Rozdělení uživatelů podle období, kdy editovali, vzhledem ke kurzu, kterého se účastnili

Z měření uvedených parametrů vyplývá, že 36 ze 195 uživatelů editovalo po skončení kurzu, tj. cca 18 %. Dalších 44 % uživatelů editovalo pouze v průběhu kurzu a 38 % uživatelů needitovalo vůbec.

Závěr

Z dat, která máme k dispozici, bylo zjištěno, že po skončení kurzu přispívala¹⁹ do Wikipedie méně než čtvrtina seniorů, kteří se kurzu *Senioři píší Wikipedii* zúčastnili.

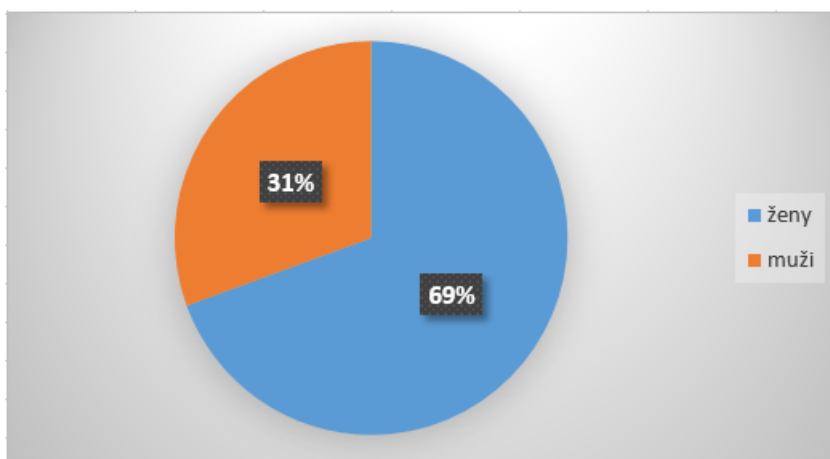
¹⁹ Zároveň bylo ověřeno, že žádný z těchto 18 % seniorů nepřidal pod svým uživatelským jménem na *Wikipedii* nic před měsícem, ve kterém začal jeho první kurz.

4.8.2 Faktory, které mohou ovlivňovat aktivitu uživatelů po skončení kurzu

4.8.2.1 Hypotéza 1: Ženy editují více než muži

Ze všech 195 uživatelů, kteří absolvovali kurzy pro začátečníky projektu *Senioři píší Wikipedii*, je 109 žen a 48 mužů. U 38 seniorů jsme pohlaví nezjistili, protože nebyla dodána data od externích lektorů kurzů. Ověřování této hypotézy bylo zpracováno pouze se vzorkem 157 uživatelů, u kterých máme údaj o pohlaví k dispozici.

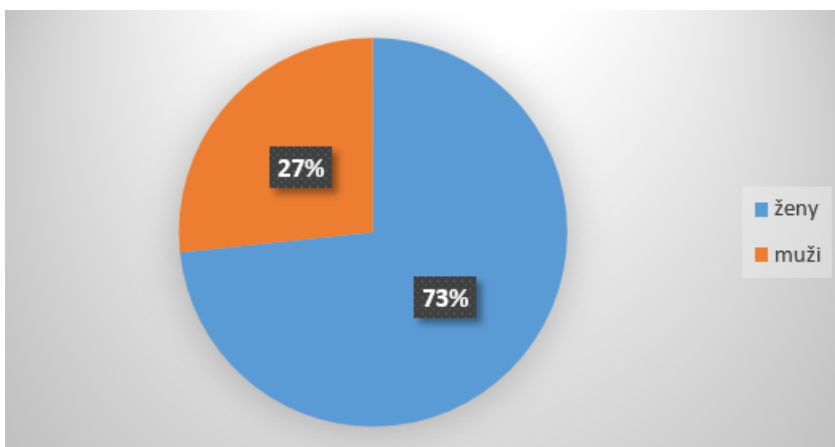
Graf 2: Poměr žen a mužů mezi uživateli

Na grafu vidíme, že kurzů se zúčastnilo více než dvakrát tolik žen, co mužů.

Poměr žen a mužů mezi aktivními uživateli

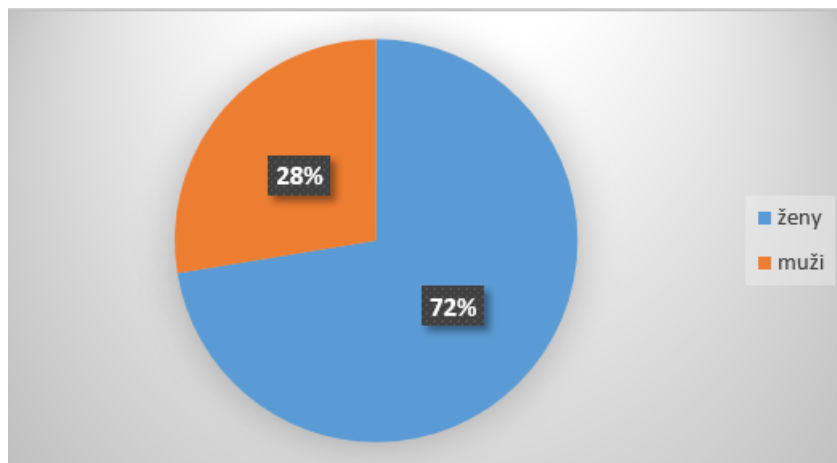
Graf 3: Poměr žen a mužů mezi aktivními uživateli

Pokud se podíváme na aktivní uživatele, z celkem 15 uživatelů je cca 73 % žen a 27 % mužů. Poměr žen se zde už mírně zvýšil, z toho můžeme odvodit, že ženy jsou o něco častěji aktivními i po skončení kurzu a/nebo přidávají více bytů.

Poměr žen a mužů mezi neaktivními uživateli

Graf 4: Poměr žen a mužů mezi neaktivními uživateli

Uživatelů, kteří needitovali vůbec (ani v průběhu kurzu) je 58, z toho 42 žen a 16 mužů. Poměr žen a mužů mezi neaktivními uživateli je téměř shodný s poměrem mezi aktivními uživateli. Ženy needitovaly 1,18x víc než muži, ale toto číslo je v našem případě zanedbatelné.

Počet editací a přidání bytů celkem

Následující tabulka obsahuje údaje o četnosti a datovém objemu editací žen a mužů celkem, tedy od jejich registrace do konce roku 2016.

Tabulka 2: Porovnání žen a mužů podle toho, kolik editací udělali a kolik bytů přidali od jejich registrace do konce sledovaného období

	Ženy	Muži
Editace celkem	7 682	782
Editace na jednoho uživatele	70,48	16,29
Poměr editací ženy : muži	4,33	
Byty celkem	2 690 493	721 225
Byty na jednoho uživatele	24 683,42	15 025,52
Poměr bytů ženy : muži	1,64	

Ženy přidaly 4,33x víc editací než muži, ale editovaly pouze 1,64x víc než muži. Z toho vyplývá, že ženy mají v průměru tendenci dělat spíše více menších editací. Muži mají tendenci dělat menší počet editací, které jsou však zároveň datově objemnější (vyšší počet bytů).

Závěr

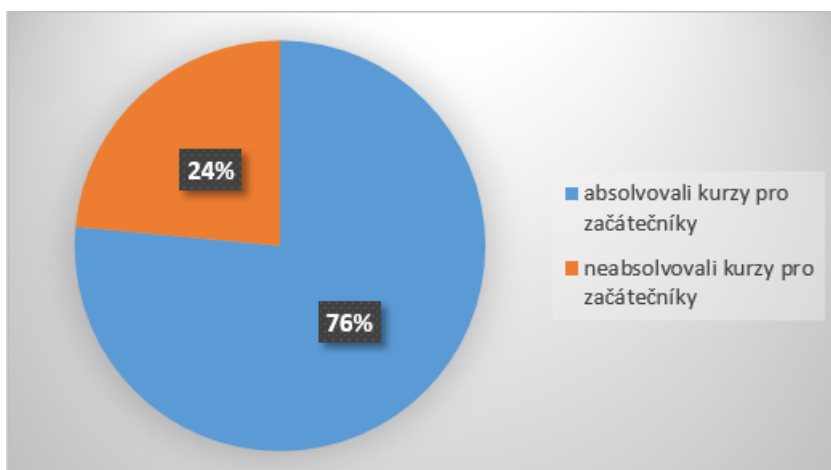
Z dat, která máme k dispozici, bylo potvrzeno, že ženy editují více než muži, a to jak z hlediska počtu editací, tak z hlediska datového objemu.

4.8.2.2 Hypotéza 2: Kontakt s wiki komunitou příznivě ovlivňuje aktivitu uživatelů

Kurzy pro pokročilé

Kurzů pro pokročilé se za sledované období celkem zúčastnilo 34 uživatelů, 26 z nich předtím absolvovalo kurzy pro začátečníky a 8 se přihlásilo do kurzů pro pokročilé rovnou.

Graf 5: Rozdělení účastníků kurzů pro pokročilé podle toho, jestli absolvovali i kurzy pro začátečníky či nikoli

Dále se budeme zabývat pouze 26 uživateli, pro které jsou dostupná data (jsou to ti, kteří absolvovali i kurzy pro začátečníky). Z těchto 26 účastníků kurzů pro pokročilé je 11 aktivními uživateli, tj. 42 %.

Graf 6: Rozdělení účastníků kurzů pro pokročilé podle aktivity v čase

Ze všech 195 uživatelů, kteří se zúčastnili kurzu pro začátečníky, je aktivních cca 7,5 %. Je tedy zřejmé, že účast na kurzech pro pokročilé zvyšuje pravděpodobnost, že se uživatel stane aktivním, o více než 30 %.

Tabulka 3: Zvýšení pravděpodobnosti aktivních uživatelů v souvislosti s počtem absolvovaných kurzů pro pokročilé

	Počet kurzů pro pokročilé			
	1	2	3	4
Počet účastníků	26	10	5	1
Z toho aktivních uživatelů	42,3 %	80 %	80 %	100 %
Zvýšení pravděpodobnosti aktivity oproti průměru	o 34,8 %	o 72,5 %	o 72,5 %	o 92,5 %

Uživatelem, který se zúčastnil tří kurzů pro pokročilé, a přesto není aktivním uživatelem, je uživatel/ka *Jurak36*. Jaké důvody stojí za jeho/její neaktivitou můžeme zjistit pouze kvalitativním výzkumem. Jeden uživatel se zúčastnil kurzu pro pokročilé čtyřikrát, a to *František Šťastný*, který patřil také mezi aktivní uživatele. Právě z toho důvodu, že byl jediný, kdo se zúčastnil čtyř kurzů pro pokročilé, nemůžeme zvýšení pravděpodobnosti aktivity oproti průměru o 92,5 % považovat za ověřené.

Z tabulky je však jasné, že se zvyšujícím se počtem absolvovaných kurzů pro pokročilé se zvyšuje pravděpodobnost, že uživatel bude aktivní.

Wikiklub

*Wikiklubu*²⁰ se alespoň jednou zúčastnilo 9 uživatelů²¹, 8 z nich se řadí mezi uživatele aktivní, tj. 88 %. Pravděpodobnost, že bude uživatel aktivní, tak oproti průměrnému uživateli vzrostla o 80 %. V našem vzorku také platí, že 100 % uživatelů, kteří se *wikiklubu* zúčastnili více než dvakrát, jsou aktivními uživateli.

²⁰ Rozumí se tím pravidelná setkání, při kterých probíhá společná editace *Wikipedie*.

²¹ Samozřejmě se *wikiklubu* účastní více lidí, ale nyní mluvíme o uživatelích ve smyslu tohoto výzkumu, tedy o účastnících programu *Senioři píší Wikipedii*.

Z toho vyplývá, že účast na *wikiklubu* velmi kladně ovlivňuje aktivitu uživatelů. Zároveň ale platí, že všichni uživatelé, kteří byli alespoň jednou na *wikiklubu*, se účastnili i minimálně jednoho kurzu pro pokročilé. Otázkou tedy je, jestli větší efekt na aktivitu uživatelů měl kurz (nebo kurzy) pro pokročilé nebo *wikiklub*. To opět zjistíme pouze kvalitativním výzkumem.

Region

Kurzy pro pokročilé se konaly pouze v Praze, z toho důvodu se jich mohli zúčastnit pouze uživatelé z pražských kurzů pro začátečníky. *Wikiklub* se v daném období konal v Praze a v Brně. Brněnský klub využil pouze jeden uživatel, oproti osmi, kteří navštívili klub pražský.

Místo navštěvování kurzů je tedy také důležitým faktorem, který ovlivňuje aktivitu uživatelů. Z patnácti aktivních uživatelů třináct navštěvovalo kurz pro začátečníky v Praze, jeden v Brně a jeden v Ostravě.

Závěr

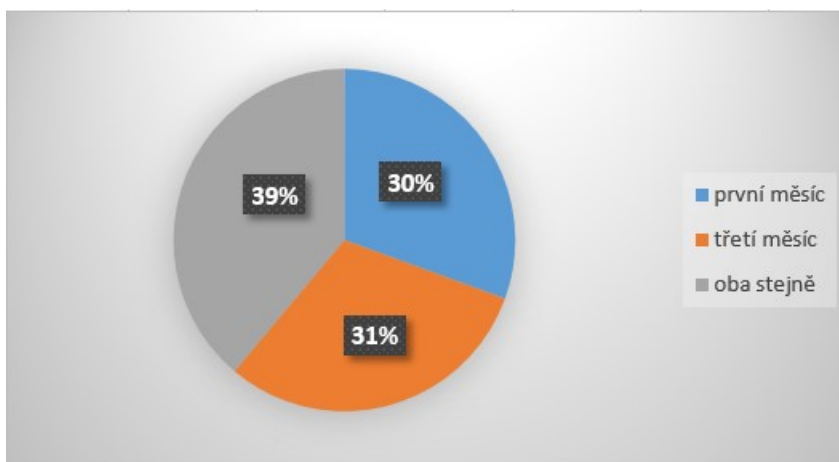
Z dostupných dat jsme ověřili, že další kontakt s *wiki* komunitou po skončení kurzu má velmi pozitivní vliv na aktivitu uživatelů. Pravděpodobnost, že bude uživatel aktivní, s dalším kontaktem stoupá až o 80 %.

4.8.2.3 Hypotéza 3: Uživatelé editují první měsíc po skončení kurzu více než třetí měsíc po skončení kurzu

Uživatelů, kteří editovali alespoň jeden měsíc po skončení kurzu²², je celkem 36. Z toho 11 uživatelů přidalo více bytů první měsíc po skončení kurzu a 11 třetí měsíc po skončení kurzu. Zbylých 14 uživatelů pak přidalo první i třetí měsíc po skončení kurzu stejně bytů – ve všech případech to bylo 0 bytů. Naši hypotézu tedy potvrzuje 30,5 % uživatelů, zbytek (69,5 %) ji nepotvrzuje.

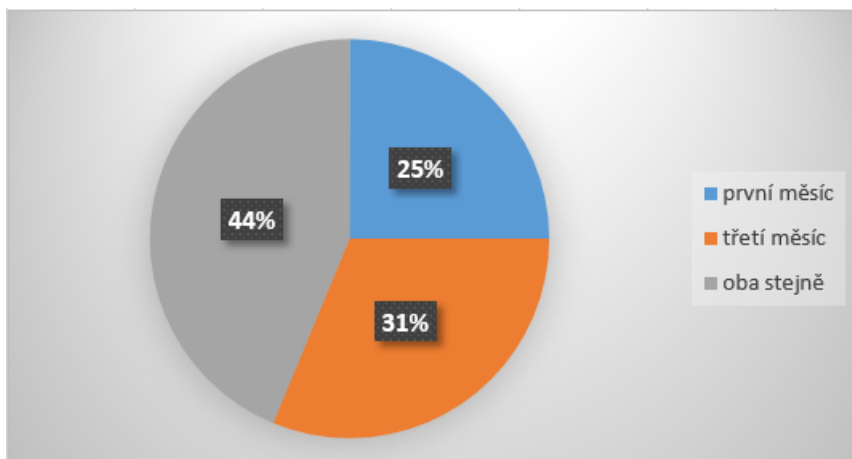
²² Jde o libovolný měsíc po skončení kurzu, nemusí to tedy být měsíc první.

Graf 7: Rozdělení uživatelů podle toho, jestli editovali více první nebo třetí měsíc po skončení kurzu pro začátečníky

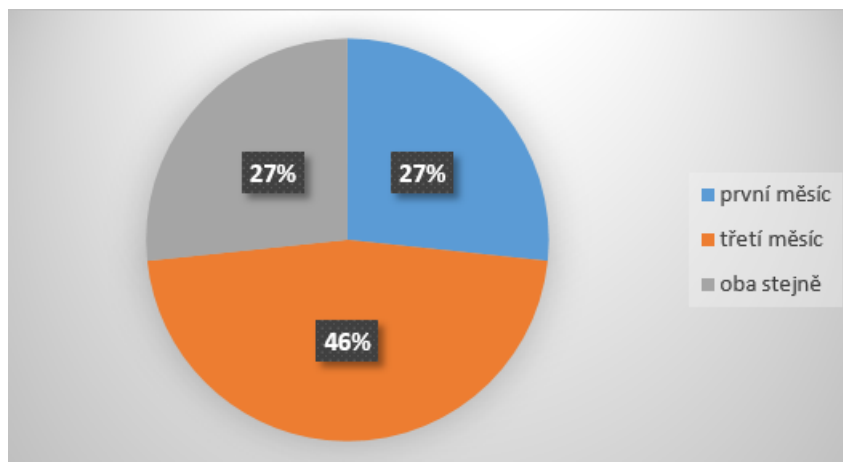
Pokud zkoumanou skupinu omezíme na pokročilé uživatele, čísla jsou ještě výraznější, 25 % uživatelů hypotézu potvrzuje a 75 % ji nepotvrzuje.

Graf 8: Rozdělení účastníků kurzu pro pokročilé podle toho, jestli editovali více první nebo třetí měsíc po skončení kurzu pro začátečníky

Nyní vzorek omezíme na aktivní uživatele, vidíme dokonce více než 45 % uživatelů, kteří potvrzují hypotézu opačnou (tedy takovou, která říká, že uživatelé editují třetí měsíc po skončení kurzu více než první měsíc po skončení kurzu).

Graf 9: Rozdělení aktivních uživatelů podle toho, jestli editovali více první nebo třetí měsíc po skončení kurzu pro začátečníky

Závěr

Třetí hypotéza tedy z dostupných dat potvrzena nebyla, většina uživatelů první ani třetí měsíc po skončení kurzu needitovala vůbec, a to i přesto, že bereme v úvahu pouze uživatele, kteří editovali aspoň jeden (libovolný) měsíc po skončení kurzu. Někteří z nich editovali druhý měsíc po skončení kurzu a někteří až delší dobu po skončení kurzu, než jsou tři měsíce. U uživatelů, kteří byli prohlášeni za aktivní alespoň podle jedné z definic, dokonce vidíme nárůst v editacích ve třetím měsíci po skončení kurzu oproti prvnímu měsíci po skončení kurzu. To naznačuje, že uživatelé potřebují delší čas na „rozjezd“, než začnou více editovat. Abychom to však potvrdili, museli bychom využít kvalitativního výzkumu.

5. Závěr

Tato práce byla nejprve věnována teoretickým otázkám specifik stáří a seniorů obecně, popsali jsme vývoj projektu *Senioři píší Wikipedii* a analytická část byla zaměřena na aktivitu uživatelů v rámci tohoto projektu.

Základní hypotéza, že někteří senioři přispívají na *Wikipedii* i po skončení kurzu, byla potvrzena, takových seniorů je cca 18 %, tj. méně než čtvrtina všech osob, které se kurzů účastnily.

Dále byl definován aktivní uživatel a bylo sledováno, které faktory aktivitu seniorů ovlivňují.

První dílčí hypotéza byla potvrzena, aktivitu uživatelů lze posuzovat i podle pohlaví. Ženy přidaly 4,33x víc editací a 1,64x víc bytů než muži.

Druhá dílčí hypotéza byla také verifikována. Dalším faktorem, který ovlivňuje aktivitu uživatelů velmi výrazně, je to, zda po skončení kurzu mají nebo nemají další kontakt s *wiki* komunitou, tzn. jestli se účastní kurzů pro pokročilé nebo *wikiklubu*. Pravděpodobnost, že se uživatelé stanou aktivními, se při absolvování kurzu pro pokročilé zvýší cca o 30 % a s dalšími kurzy pro pokročilé ještě výrazně roste. V našem vzorku také platí, že 100 % uživatelů, kteří se zúčastnili více než dvakrát *wikiklubu*, jsou aktivními uživateli *Wikipedie*. Velkou roli u dalšího kontaktu s *wiki* komunitou ovšem hraje také bydliště seniorů. Kurzy pro pokročilé se odehrávají pouze v Praze a *wikiklub* v Praze a v Brně (od roku 2017 také v České Lípě) (Wikipedie:Klub, 2017). Uživatelé z jiných měst tak nemají moc možností, jak takový kontakt navázat.

Třetí dílčí hypotéza však potvrzena nebyla, zjistili jsme, že pouze cca třetina uživatelů editovala první měsíc po skončení kurzu více než třetí měsíc po skončení kurzu, u aktivních uživatelů to bylo ještě méně. Proto bylo usouzeno, že tento faktor s aktivitou uživatelů nekoreluje, velké množství uživatelů editovalo např. až od čtvrtého měsíce po skončení kurzu.

Celkově to znamená, že největší pravděpodobnost stát se aktivními uživatelkami mají ženy z Prahy, které absolvovaly kurz pro pokročilé a/nebo *wikiklub*. Tvůrci projektu by se tedy měli zaměřit na ostatní regiony. Tři kraje, které zájem o projekt zatím neprojevíly, jsou kraj Královéhradecký, Olomoucký a kraj Vysočina. Cílem

do budoucna by tedy mělo být dostat projekt do povědomí knihovníků a seniorů i v těchto krajích.

Rovněž by měla být snaha projekt neustále zlepšovat a rozšiřovat, např. těmito prostředky:

- za nejdůležitější považujeme zavedení kurzů pro pokročilé i v jiných městech kromě Prahy a zavedení *wikiklubu* i v jiných městech kromě Prahy, Brna a České Lípy,
- dále pořádání dalších kurzů pořádaných absolventy kurzů pro knihovníky – v tomto bodě je třeba se zaměřit na již zmiňované kraje, kde projekt doposud nepůsobil,
- schůzky lektorů, na kterých se bude ladit obsah,
- sbírání zpětné vazby, která umožní úpravu kurzů uživatelům na míru,
- propagace v seniorských klubech, časopisech, na seniorských webech apod.,
- zapojení seniorů do výuky, které umožní přímé předávání zkušeností dalším účastníkům.

Dalším důležitým bodem ve zkoumání aktivity uživatelů bude kvalitativní výzkum, který se zaměří přímo na seniory a jejich osobní důvody k editaci (v textu byla zmíněna některá uživatelská jména, jejichž nositele by stálo za to vyzpovídat). Výzkum by měl ověřit, které důvody jsou pro seniory skutečně ty nejdůležitější a zda větší editace je skutečně důsledkem uvedených faktorů nebo zda jde o jevy souběžné. Uživatelé by také mohli být dotazováni na důvody, proč editovali některý měsíc po skončení kurzu více a některý méně, zda má větší váhu účast na dalších kurzech, nebo *wikiklub* a zda na aktivitu uživatelů působí i roční období nebo jejich jiné substituční aktivity.

Do budoucna by také měla být sbírána kvalitnější zpětná vazba, která bude zahrnovat údaje nejen o pohlaví, ale i např. údaje o formálním vzdělání uživatelů. Pak by mohlo následovat ověření hypotézy, že se zvyšujícím se vzděláním uživatelů roste jejich aktivita na *Wikipedii*.

Gabriela Boková, manažerka vzdělávacích aktivit *Wikimedia Česká republika*, o mém výzkumu prohlásila: „*V rámci zkvalitňování programu Senioři píšou Wikipedii nás zajímá, kdo jsou úspěšně vychovaní senioři, kteří se stanou*

skutečnými wikipedisty a editují i po skončení kurzů. Díky tomuto výzkumu můžeme určit proměnné, které mohou mít na aktivitu seniora vliv a navázat kvalitativním výzkumem, který nám odhalí zase o trochu více.“ (Boková, 2017b)

Použitá literatura

- BÁČOVÁ, Petra. Pracujících seniorů přibývá. In: *Český statistický úřad* [online]. Praha, 2016 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pracujicich-senioru-pribyva>.
- BOKOVÁ, Gabriela. *Re: slíbené materiály* [elektronická pošta]. Message to: Hana Světelská. 17 Mar 2017a [cit. 2017-03-17]. Osobní komunikace.
- BOKOVÁ, Gabriela. *Ústní sdělení*. Praha, 22. 3. 2017b.
- BROŽ, Petr. *Wikipedie: průvodce na cestě za informacemi*. Kralice na Hané: Computer Media, 2010. 136 s. ISBN 978-80-7402-062-9.
- DOSTÁL, Vojtěch. V Národní knihovně proběhl první wiki-workshop pro knihovníky. In: *Wikimedia blog Česká republika* [online]. Praha, 2015a [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://blog.wikimedia.cz/2015/02/v-narodni-knihovne-probeh-l-prvni-wiki-workshop-pro-knihovniky/>.
- DOSTÁL, Vojtěch. Wikikonference 2015 otevřela celospolečenská témata a představila úspěšné projekty podporující českou Wikipedii. In: *Wikimedia blog Česká republika* [online]. Praha, 2015b [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://blog.wikimedia.cz/2015/11/wikikonference-2015-otevrela-celospolecenska-temata-a-predstavila-uspesne-projekty-podporujici-ceskou-wikipedii/>.
- DOSTÁL, Vojtěch. Wikipedie: co mají společného? *Čtenář: měsíčník pro knihovny* [online]. 2015c, 67(7-8) [cit. 2017-03-27]. ISSN 0011-2321. Dostupné z: <http://ctenar.svkkk.cz/clanky/2015-roc-67/0708-2015/wikipedie-a-knihovny-co-maji-spolecneho-146-1998.htm>.
- Eduína. In: *EDUin: informační centrum o vzdělávání* [online]. Praha: EDUin, 2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.eduin.cz/eduina/>.
- Elpida o. p. s. In: *Elpida* [online]. Praha: Elpida, 2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://elpida.cz/o-nas>.
- Fresh Senior Festival. In: *Fresh Senior* [online]. Praha: Porte, 2016 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.freshsenior.cz/aktuality/detail/fresh-senior-festival-2/>.
- *Fresh Senior Festival* [online]. Praha: Porte, 2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.festival.freshsenior.cz/>.

- Fresh Senior Festival 2014. In: *Šestka: noviny městské části Praha 6* [online]. Praha: Úřad městské části Praha 6, 2014 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <http://www.sestka.cz/index.php?clanek=4030>.
- Fresh Senior Festival 2016. In: *Informuji.cz* [online]. Praha: Informuji.cz, 2016 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <https://www.informuji.cz/akce/praha/66808-fresh-senior-festival/>.
- Grants:Simple/Applications/Wikimedia Czech Republic/2017. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. San Francisco (Kalifornie): Wikimedia Foundation, 2002-, naposledy edit. 2017-01-03 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: https://meta.wikimedia.org/wiki/Grants:Simple/Applications/Wikimedia_Czech_Republic/2017#Programs.
- HEŘMANOVÁ, Eva. Seniorská kultura a kultura pro seniory (uchování a rozvoj lidských zdrojů). In: *RELIK 2013: Reprodukce lidského kapitálu – vzájemné vazby a souvislosti, 9. a 10. prosinec 2013: sborník příspěvků* [online]. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta informatiky a statistiky, Katedra demografie, 2013 [cit. 2017-04-03]. ISBN 978-80-86175-89-8. Dostupné z: <http://kdem.vse.cz/resources/relik13/sbornik/download/pdf/133-Hermanova-Eva-paper.pdf>.
- HOLMEROVÁ, Iva, WIJA, Petr. Dlouhověčnost, aktivní stárnutí a uplatnění na trhu práce: perspektivy, podmínky a příležitosti. In: *Vzdělávání a rozvoj seniorů*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2013. ISBN 978-80-7308-469-1.
- HRABĚ, Jiří, ed., MÜLLEROVÁ, Magdalena, ed. a EISENSTEINOVÁ, Veronika, ed. *Senioři a kultura: příklady zapojení starší generace do kulturních projektů*. 1. vyd. Praha: Česká kancelář programu Kultura nákladem Institutu umění – Divadelního ústavu, 2012. 61 s. ISBN 978-80-7008-291-1.
- Jan Sokol. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. San Francisco (Kalifornie): Wikimedia Foundation, 2002-, naposledy edit. 2017-04-03 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Sokol.

- JEMIELNIAK, Dariusz. *Common knowledge?: an ethnography of Wikipedia* [online]. Stanford (Kalifornie): Stanford University Press, 2014 [cit. 2016-05-20]. ISBN 978-0-8047-9120-5. Dostupné komerčně z: <http://site.ebrary.com/>.
- KRYSTOŇ, Miroslav. Význam neformální edukácie v kontexte sociálních změn. In: *Celoživotní učení a sociální politika: vazby a přesahy*. Praha: Asociace institucí vzdělávání dospělých ČR, 2012. ISBN 978-80-904531-3-5.
- LIZCOVÁ, Zuzana. Pozor, nakažlivé nápady!: Sociální inovátoři představili své projekty. Získají ti nejlepší i prestižní evropskou cenu SozialMarie? *Lidové noviny*. 2015, **28**(64). ISSN 1213-1385. Komerčně dostupné také z archivu: <http://www.lidovenoviny.cz/>. Digitální kopie dostupná také z: <http://www.hest.cz/cdn/public/ln-sozialmarie.pdf>.
- LOVE, Christa. Peer to Peer Teaching – Students Become the Teachers. In: *TechnoKids* [online]. Burlington (Ontario): TechnoKids, 2012 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.technokids.com/blog/teaching-strategies/peer-to-peer-teaching-students-become-the-teachers/>.
- MAZUROVÁ, Hana, ed., HOUŠKOVÁ, Zlata, ed. *Rovný přístup: knihovna přátelská k seniorům: metodická příručka pro práci knihoven se seniory*. 1. vydání. Praha: Národní knihovna České republiky – Knihovnický institut, 2016. ISBN 978-80-7050-674-5.
- Nadace Wikimedia. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. San Francisco (Kalifornie): Wikimedia Foundation, 2002-, naposledy edit. 2016-12-06 [cit. 2017-03-17]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Nadace_Wikimedia.
- nás. In: *EDUin: informační centrum o vzdělávání* [online]. Praha: EDUin, 2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.eduin.cz/o-nas/>.
- PETROVÁ KAFKOVÁ, Marcela. Dobrovolnictví seniorů jako součást aktivního stárnutí. *Sociológia: časopis Sociologického ústavu Slovenskej akadémie vied*. 2012, **44**(2), 212-232. ISSN 0049-1225.
- Plán činnosti 2017. In: *Wikimedia Česká republika* [online]. Praha: Wikimedia Česká republika, 2016, naposledy edit. 2017-03-14 [cit. 2017-

03-27]. Dostupné z:

https://www.wikimedia.cz/web/Pl%C3%A1n_%C4%8Dinnosti_2017.

- Profesní Dny VŠEM. In: *VŠEM: Vysoká škola ekonomie a managementu* [online]. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2015 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.vsem.cz/profesni-dny-vsem/detail/385.html>.
- SAK, Petr, KOLESÁROVÁ, Karolína. *Sociologie stáří a seniorů*. Vydání 1. Praha: Grada, 2012. Sociologie. ISBN 978-80-247-3850-5.
- SAKASTROVÁ, Lucie. *Otevřená encyklopedie Wikipedie jako informační zdroj, její tvorba, obsah a služby*. Praha, 2010. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Dostupné také z: <https://is.cuni.cz/webapps/zpp/detail/91349>.
- Senioři píší (a hlavně opravují) Wikipedii. In: *Česká televize* [online]. Praha: Česká televize, 2014 [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media/1055166-seniori-pisi-a-hlavne-opravuji-wikipedii>.
- Senioři píší Wikipedii/Časová osa. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. San Francisco (Kalifornie): Wikimedia Foundation, 2002-, naposledy edit. 2017-03-14 [cit. 2017-03-17]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Wikipedie:Senio%C5%99i_p%C3%AD%C5%A1%C3%AD_Wikipedii/%C4%8Casov%C3%A1_osa.
- SOKOL, Jan. *Senioři – rezervoár nových Wikipedistů* [online]. Praha: 30. 11. 2013a. 20:13 min. Dostupný jako digitální záznam: <https://slideslive.com/38890738/seniori-rezervoar-novych-wikipedistu>.
- SOKOL, Jan. Senioři píší Wikipedii: pozvání do Wikipedie. In: *Wikimedia blog Česká republika* [online]. Praha, 2013b [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://blog.wikimedia.cz/2013/12/seniori-pisi-wikipedii-pozvani-do-wikipedie/>.
- STUART-HAMILTON, Ian. *Psychologie stárnutí*. Vydání první. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-717-8274-2.

- TOMCZYK, Łukasz. *Vzdělávání seniorů v oblasti nových médií*. Praha: Asociace institucí vzdělávání dospělých ČR Praha, 2015. ISBN 978-80-904531-9-7.
- Uživatel:Jagro. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. San Francisco (Kalifornie): Wikimedia Foundation, 2002-, naposledy edit. 2017-03-12 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <https://www.wikimedia.cz/web/U%C5%BEivatel:Jagro>.
- VESELÝ, Vojtěch. Program Senioři píší Wikipedii získal grant od Wikimedia Foundation. In: *Wikimedia blog Česká republika* [online]. Praha, 2014 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://blog.wikimedia.cz/2014/06/program-seniori-pisi-wikipedii-ziskal-grant-od-wikimedia-foundation/>.
- VESELÝ, Vojtěch. Wikipedie jako partner pro knihovny [online]. Verze 2017-03-14, 15:46. 2017 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/30/Wikipedie_jako_partner_pro_knihovny.pdf.
- VYMAZAL, Jiří. *Mimoškolská výchova a vzdělávání dospělých a její institucionální systém v ČSR*. Praha: SPN, 1990. ISBN 80-7066-104-6.
- Wikikonference. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. San Francisco (Kalifornie): Wikimedia Foundation, 2002-, naposledy edit. 2017-01-06 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Wikipedie:Wikikonference>.
- Wikikonference 2014. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. San Francisco (Kalifornie): Wikimedia Foundation, 2002-, naposledy edit. 2016-09-20 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Wikipedie:Wikikonference/2014>.
- Wikimedia Commons. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. San Francisco (Kalifornie): Wikimedia Foundation, 2002-, naposledy edit. 2017-04-07 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Wikimedia_Commons.
- Wikimedia Česká republika. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. San Francisco (Kalifornie): Wikimedia Foundation, 2002-, naposledy edit. 2017-02-03 [cit. 2017-03-17]. Dostupné z:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Wikimedia_%C4%8Cesk%C3%A1_republik_a.

- Wikimedia Česká republika (sdružení). *Výroční zpráva 2014*. Praha: Wikimedia Česká republika, 2015. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/69/WM_CZ_-_V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD_zpr%C3%A1va_2014.pdf.
- Wikimedia Česká republika (sdružení). *Výroční zpráva 2015*. Praha: Wikimedia Česká republika, 2016. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b4/WM_CZ_-_V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD_zpr%C3%A1va_2015.pdf.
- Wikimedia Česká republika (sdružení). *Výroční zpráva 2016*. Praha: Wikimedia Česká republika, 2017. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File%3AWM_CZ_-_V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD_zpr%C3%A1va_2016_-_tiskov%C3%A1_verze.pdf&page=1.
- Wikimedium. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. San Francisco (Kalifornie): Wikimedia Foundation, 2002-, naposledy edit. 2013-11-29 [cit. 2017-03-17]. Dostupné z: <https://www.wikimedia.cz/web/Wikimedium>.
- WikiMěsto Mariánské Lázně. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. San Francisco (Kalifornie): Wikimedia Foundation, 2002-, naposledy edit. 2017-03-16 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Wikipedie:WikiM%C4%9Bsto_Mari%C3%A1nsk%C3%A9_L%C3%A1zn%C4%9B.
- Wikipedie. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. San Francisco (Kalifornie): Wikimedia Foundation, 2002-, naposledy edit. 2017-03-05 [cit. 2017-03-17]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Wikipedie>.
- Wikipedie:Klub. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. San Francisco (Kalifornie): Wikimedia Foundation, 2002-, naposledy edit. 2017-02-28 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Wikipedie:Klub>.

Seznamy obrázků, tabulek a grafů

Seznam obrázků

Obrázek 1: Logo Senioři píší Wikipedii, zdroj: Wikimedia Commons	22
Obrázek 2: Logo Wikimedia Foundation, zdroj: Wikimedia Commons.....	22
Obrázek 3: Logo Wikipedie, zdroj: Wikimedia Commons	24
Obrázek 4: Prof. Jan Sokol, zdroj: Wikimedia Commons.....	27

Seznam tabulek

Tabulka 1: Seznam kurzů, které byly zařazeny do analýzy dat.....	42
Tabulka 2: Porovnání žen a mužů podle toho, kolik editací udělali a kolik bytů přidali od jejich registrace do konce sledovaného období.....	50
Tabulka 3: Zvýšení pravděpodobnosti aktivních uživatelů v souvislosti s počtem absolvovaných kurzů pro pokročilé.....	52

Seznam grafů

Graf 1: Rozdělení uživatelů podle období, kdy editovali, vzhledem ke kurzu, kterého se účastnili.....	47
Graf 2: Poměr žen a mužů mezi uživateli.....	48
Graf 3: Poměr žen a mužů mezi aktivními uživateli	48
Graf 4: Poměr žen a mužů mezi neaktivními uživateli.....	49
Graf 5: Rozdělení účastníků kurzů pro pokročilé podle toho, jestli absolvovali i kurzy pro začátečníky či nikoli.....	51
Graf 6: Rozdělení účastníků kurzů pro pokročilé podle aktivity v čase.....	51
Graf 7: Rozdělení uživatelů podle toho, jestli editovali více první nebo třetí měsíc po skončení kurzu pro začátečníky.....	54
Graf 8: Rozdělení účastníků kurzu pro pokročilé podle toho, jestli editovali více první nebo třetí měsíc po skončení kurzu pro začátečníky.....	54
Graf 9: Rozdělení aktivních uživatelů podle toho, jestli editovali více první nebo třetí měsíc po skončení kurzu pro začátečníky.....	55

Přílohy

Seznam příloh

Příloha 1: Kraje, ve kterých probíhaly kurzy nebo přednášky či workshopy projektu Senioři píší Wikipedii	ii
Příloha 2: Aktivní uživatelé podle definice A – podle počtu editací	iii
Příloha 3: Aktivní uživatelé podle definice B – podle přidaných bytů.....	iv
Příloha 4: Aktivní uživatelé podle definice C – kombinace předchozích přístupů .	v
Příloha 5: Abecední seznam uživatelů a počet přidaných bytů a editací od jejich registrace do 31. 12. 2016.....	vi
Příloha 6: Grafy jednotlivých kurzů: přidané byty, počet editací a vytvořené stránky	xiii

Příloha č. 1: Kraje, ve kterých probíhaly kurzy nebo přednášky
či workshopy projektu Senioři píší Wikipedii

Kraj	Kurzy	Přednášky/ workshopy	Počet akcí celkem
Hlavní město Praha	Praha (20)	Praha (7)	27
Středočeský	Kladno (1) Příbram (2)		3
Jihočeský	Písek (2)	České Budějovice (1)	3
Plzeňský	Plzeň (1)		1
Karlovarský	Karlovy Vary (1)	Mariánské Lázně (1) Chodov (1)	3
Ústecký	Ústí nad Labem (2)	Roudnice nad Labem (1) Kadaň (1)	4
Liberecký	Liberec (1)	Semily (2) Česká Lípa (1)	4
Královéhradecký			0
Pardubický	Jablonné nad Orlicí (1)	Jablonné nad Orlicí (1) Pardubice (1)	3
Moravskoslezský	Ostrava (1) Karviná (1)	Karviná (1)	3
Jihomoravský	Brno (2)		2
Zlínský	Zlín (2) Vsetín (1)		3

Příloha č. 2: Aktivní uživatelé podle definice A – podle počtu editací

Uživatelské jméno	Kolik měsíců	Více než 1 editace	Pokročilý/á	Wikiklub	Město
Melanie anna	12	8	ano	2x	Praha
Zuzana Ježková	8	7	ano	0x	Praha
Antonín Ryska	12	11	ano	0x	Praha
Markéta ze Lhoty	5	5	ne	0x	Praha
František Šťastný	15	13	ano	5x	Praha
Mickapr	7	6	ano	0x	Praha
Dirillo	16	14	ano	2x	Praha
JirCu	6	5	ano	4x	Praha
Vlkos1681	11	10	ano	6x	Praha
Ivas1950	5	5	ano	0x	Praha

Příloha č. 3: Aktivní uživatelé podle definice B – podle
přidaných bytů

Uživatelské jméno	Přidané byty celkem	Pokročilý/á	Wikiklub	Město
Dirillo	1 333 925	ano	2x	Praha
Vlkos1681	332 447	ano	6x	Praha
František Šťastný	195 272	ano	5x	Praha
Antonín Ryska	135 509	ano	0x	Praha
JirCu	119 331	ano	4x	Praha
Markéta ze Lhoty	112 941	ne	0x	Praha
Cinavo9	60 951	ano	3x	Praha
FANYMAR	53 209	ne	0x	Brno
Zuzana Ježková	19 445	ano	0x	Praha
Melanie anna	18 763	ano	2x	Praha
Eva Kodešová	15 115	ne	0x	Ostrava
Majka.janus	13 632	ano	3x	Praha
Alena S	12 160	ne	0x	Praha

Příloha č. 4: Aktivní uživatelé podle definice C – kombinace předchozích přístupů

Uživatelské jméno	Kolik měsíců	Více než 1 editace	Přidané byty celkem	Pokročilý/á	Wiki- klub
Melanie anna	12	8	18 763	ano	2x
Zuzana Ježková	8	7	19 445	ano	0x
Antonín Ryska	12	11	135 509	ano	0x
Markéta ze Lhoty	5	5	112 941	ne	0x
František Šťastný	15	13	195 272	ano	5x
Dirillo	16	14	1 333 925	ano	2x
JirCu	6	5	119 331	ano	4x
Vlkos1681	11	10	332 447	ano	6x

Příloha č. 5: Abecední seznam uživatelů a počet přidanych bytů a editací od jejich registrace do 31. 12. 2016

Uživatelské jméno	Počet editací celkem	Počet přidanych bytů celkem
12senior	15	1873
17Trevor	4	1237
3818mirka	0	0
39 serif	1	249
A23YMCA	2	613
Ája bartušková	0	0
Ajka123	0	0
Alena S	60	21591
Alfare	0	0
Alice dedkova	0	0
Antonín Ryska	62	161845
Arnošt.Vac.	28	14917
Arnoštka	0	0
Áša Ropek	2	1497
Avocham	0	0
Babča Irča	5	682
Babina Milena	0	0
Bačkovská	2	8
Barumilu	0	0
Beliqit	0	0
Bonifac-cz	1	11
Boruvky	2	295
Cancorka	8	12286
Cervený trpaslík	2	72
Cinavo9	52	60951
Dagmar z Prahy	2	44
Daja simon	0	0
Dana.Kovanicová	0	0

Dašule	0	0
Datkova	0	0
Dirillo	5985	1596170
Emma4719	0	0
Eva Kodešová	17	16056
Eva parmova	0	0
FANYMAR	148	121612
František Šťastný	193	207531
Fuczik	36	8537
Hahanka4	4	3331
Hana Jarošová	9	85
Helca50	0	0
Helena024	6	3281
Helena1957	0	0
Hlupice	23	20300
Hongro	0	0
Hu22853hu	2	3
Hvězdice1	1	34
Chalupsk	1	0
Chamca123	0	0
Chvojkova	2	23
Ilča53	13	562
Ilona Kukaňová	0	0
Ingrid.hronovska	0	0
Irmazajickova	0	0
Iva Jandova	0	0
Ivas1950	108	10831
Jacek s	0	0
Jadérko	36	3241
Jakuba Škrdla	13	144
Jan Miklánek	4	149
Jana Pohanková	8	91

Jana Šmídová	2	61
Janarok	0	0
Janicko51	7	152
Jarmila Book	12	10119
Jaros2015	2	73
Jaroslav Krecht	0	0
Jatanyll	3	13993
Jilemnimnice	0	0
JirCu	159	246573
Jirikasperek	5	4016
Jiří Bruner	0	0
Jiřina Peřina	3	25
Jistefi	0	0
Jitkahova	0	0
Jitkavac	7	7052
Jitule51	23	2601
Jjanie	10	3838
Jozek	0	0
Kamilen158	12	1074
Kamlud	0	0
Karlofr	108	13308
Kaskova	2	112
Kateřina Brabcová	0	0
Kinemak	18	1059
Kivdujag	0	0
Klenča	1	16
Klokan1988	0	0
Knihovnice Irena	1	9
Kohoutky	1	2
Kohoutovice	0	0
Koloběžka	6	5976
Kopretina 1	0	0

Kořánová	4	321
Koterov	0	0
Krajar	9	964
Kunhutam	0	0
Kveta.Samajova	0	0
Kvetoslava.Samajova	0	0
Laubmil	0	0
LAUKOVA ALŽBĚTA	2	32
LENKA	9	3798
Libuše Křoková	3	14
Lidabey	6	1170
LidkaHolbikova	0	0
Lichnice	0	0
Loucka	4	3283
LucieStrbačková	0	0
Maceva23	1	13
MajaŠtaj	1	17
Majka 3	3	399
Majka.janus	10	13632
Májovka	0	0
Malicek1	1	45
Maricern	13	6119
Markéta ze Lhoty	158	116564
Melanie anna	48	20731
Mickapr	39	29728
Milada78	0	0
MilanBrz	2	238
Mimimaja 1934	0	0
Miroslav Běhal	14	7341
MPrei	17	2511
N17631	1	19
Nad'a Čel	93	101939

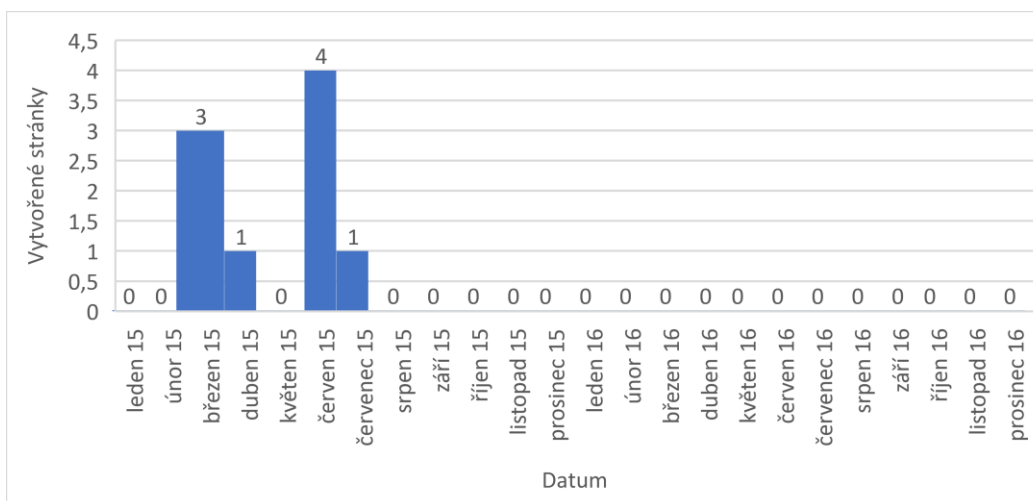
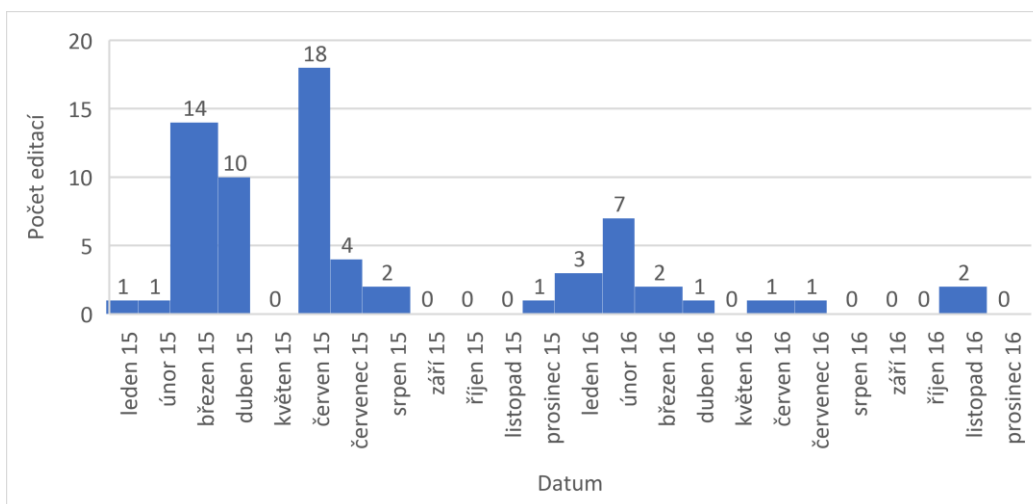
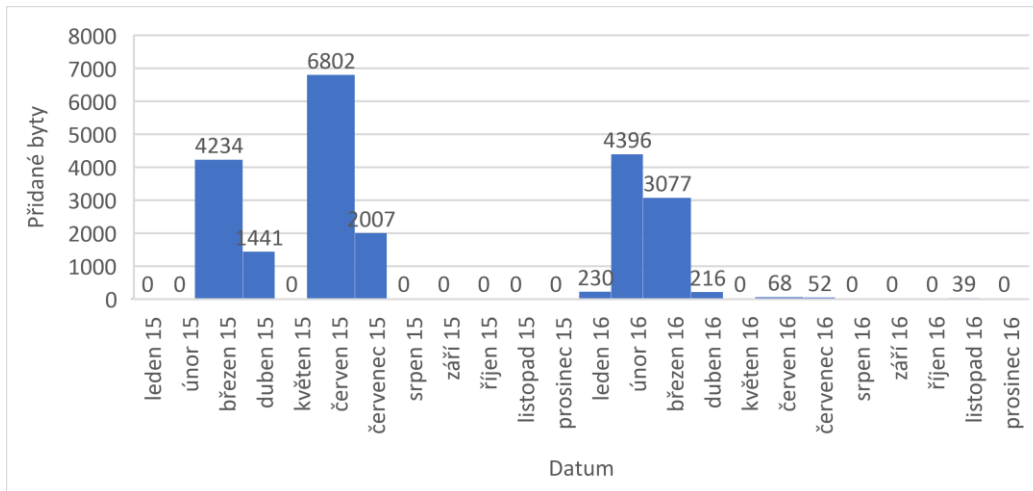
NavyAbox	1	0
Nebeski	0	0
Nonac71	10	4795
NŠO-ČI	3	17
Oldriskarandova	0	0
Oldřich Hlinka	0	0
Olga Gálová	1	139
OmaOla	2	0
Opice1956	41	3041
Orlicko	6	711
Orlka	1	1
OTAKAR	1	670
Papuce11	0	0
Pauza~cswiki	0	0
Pavča42	1	12
PavelVach	2	1
Pepan16	0	0
Petishee	0	0
Petr-Laguna	3	4
Pglas	1	828
Pirx4594	0	0
PokecJitka	1	1
Ponzuza	1	102
Rehatom	0	0
Roobova	3	26
Rousová	3	2
Rowerin	48	31575
Roziky	0	0
Sidinkina	0	0
Sidonien	1	405
Slafra	0	0
Sojcipero	0	0

Speed123	2	75
Stana123	6	1920
Strasidlo22	12	2624
Stromy57	3	318
Sušenka88	6	438
Sylflid	2	3
Šárka Svojová	98	23271
Šašek	1	0
Špunt35	8	165
Tamtami84	8	667
Thor213	26	17936
Ticha Kveta	4	89
Tišnov	12	88
Tobišková	0	0
Tramalato	0	0
Ujokr	0	0
Usergeorg	2	1
Vavrin josef	2	13
Velbehy	0	0
Veselá holka	5	389
VETA 70	2	103
Vladimír Dobrovodský	34	9561
Vladimír Gregor	3	66
Vladimirprvni	0	0
VlaMaul	16	4365
Vlasta Maliková	0	0
Vlče	2	4
Vlčice 2	0	0
Vlkos1681	462	420938
Vojtech.zapletal	1	39
Vugelbeer	0	0
Wlady	2	29

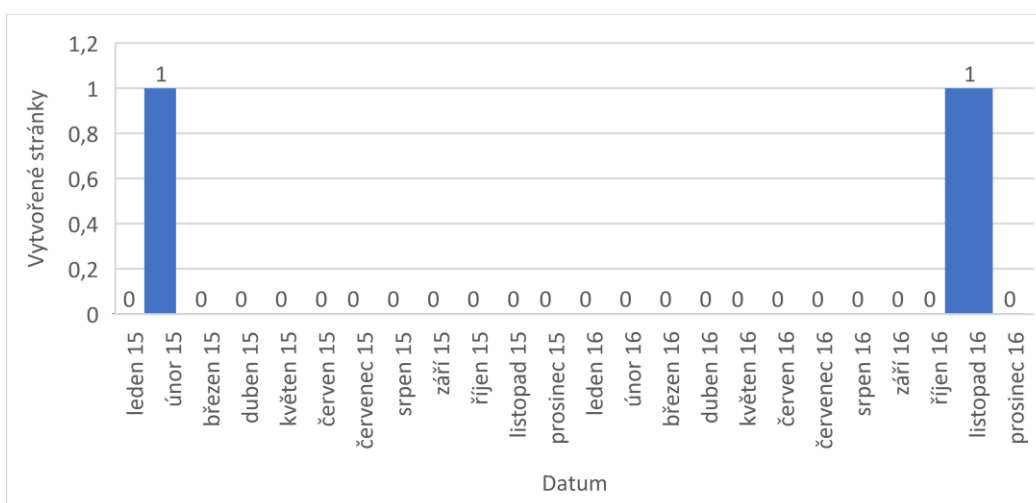
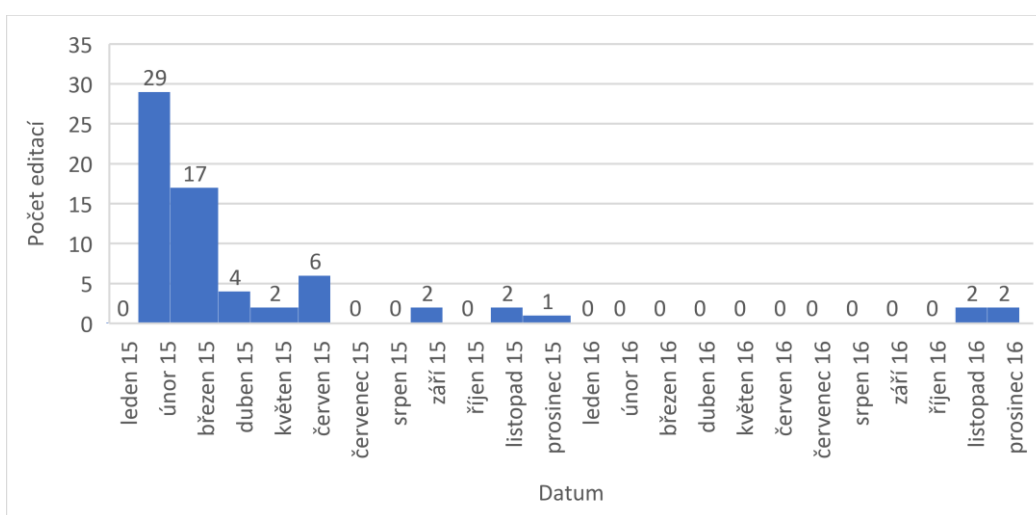
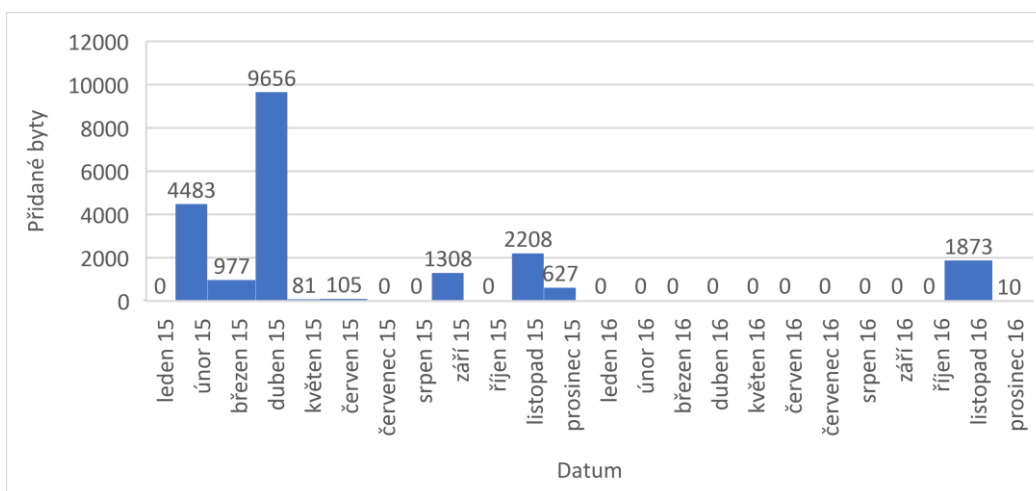
Yaoo Weiss	0	0
Zakrat	1	1
Zdekapr53	112	26345
Zdenekzlin	0	0
ZdenkaMankova	0	0
Zdeorli	0	0
Zuzana Ježková	64	19456

Příloha č. 6: Grafy jednotlivých kurzů: přidané byty, počet editací a vytvořené stránky ode dne následujícím po dni skončení kurzu do 31. 12. 2016

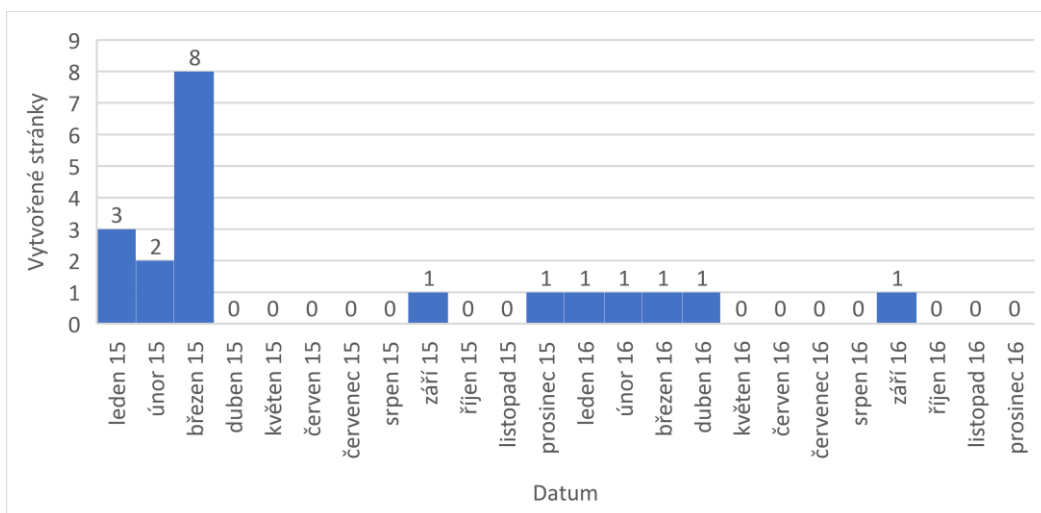
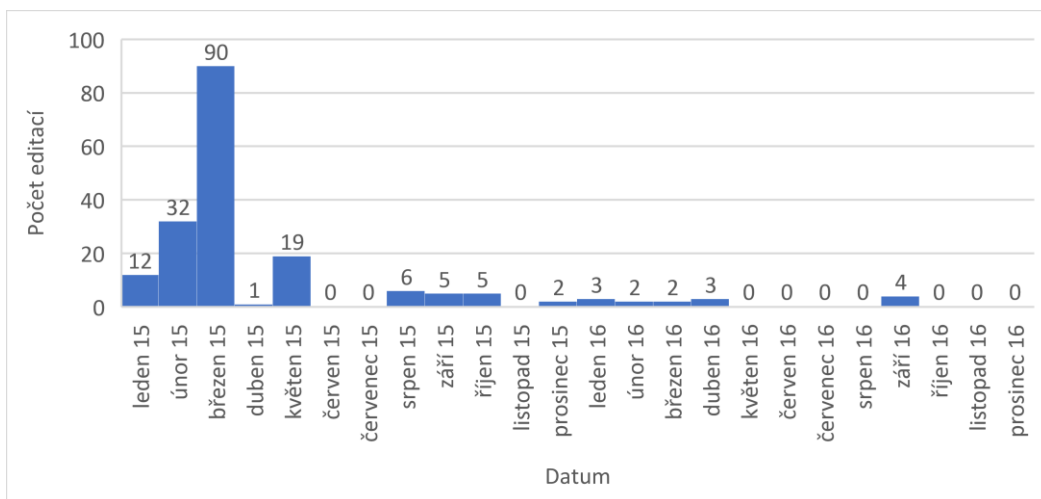
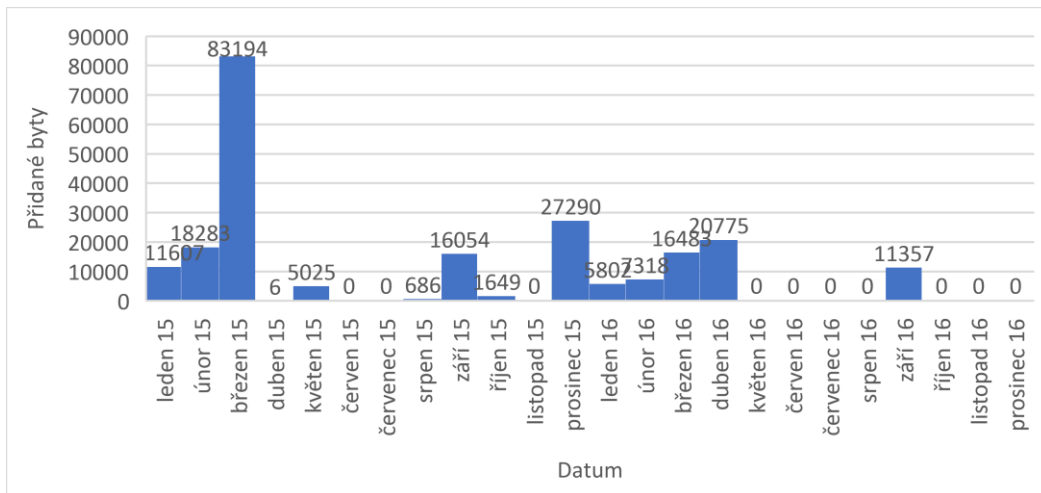
Kurz č. 1: Městská knihovna v Praze

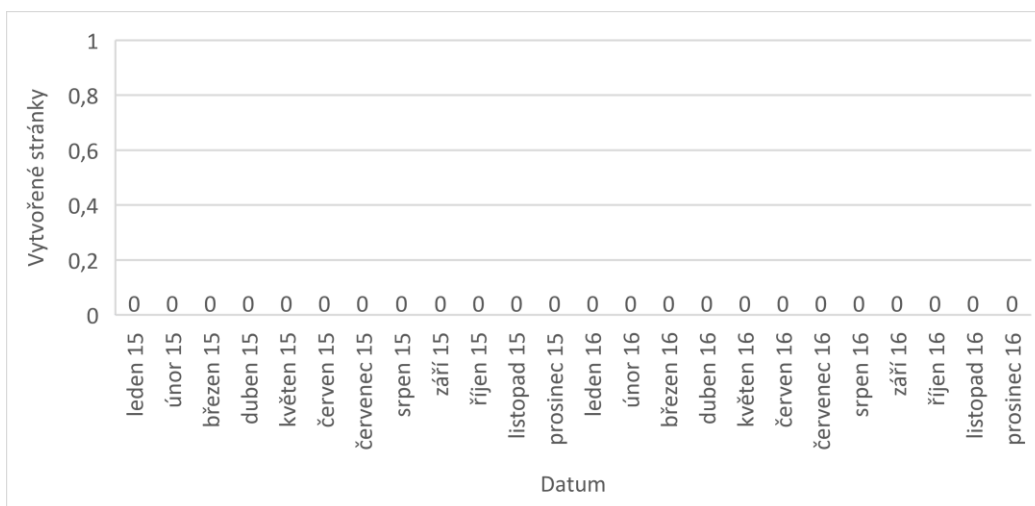
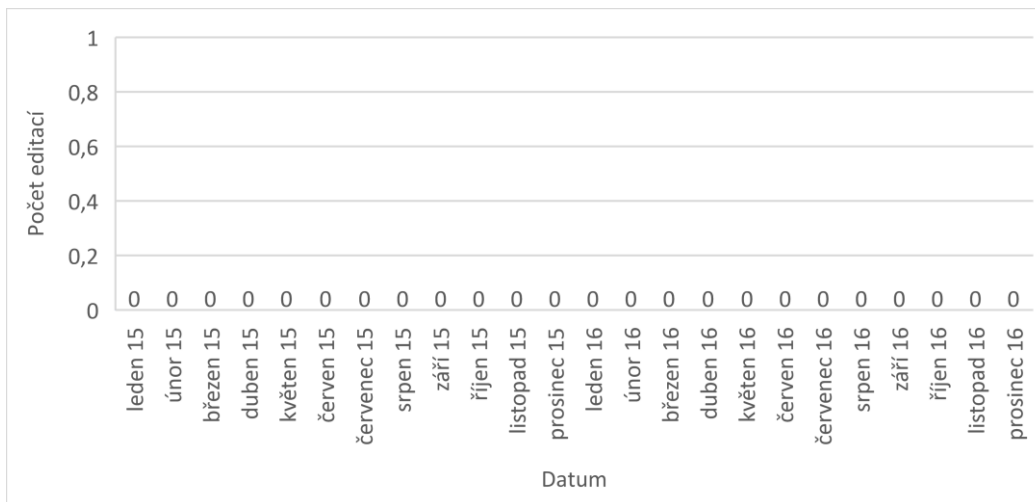
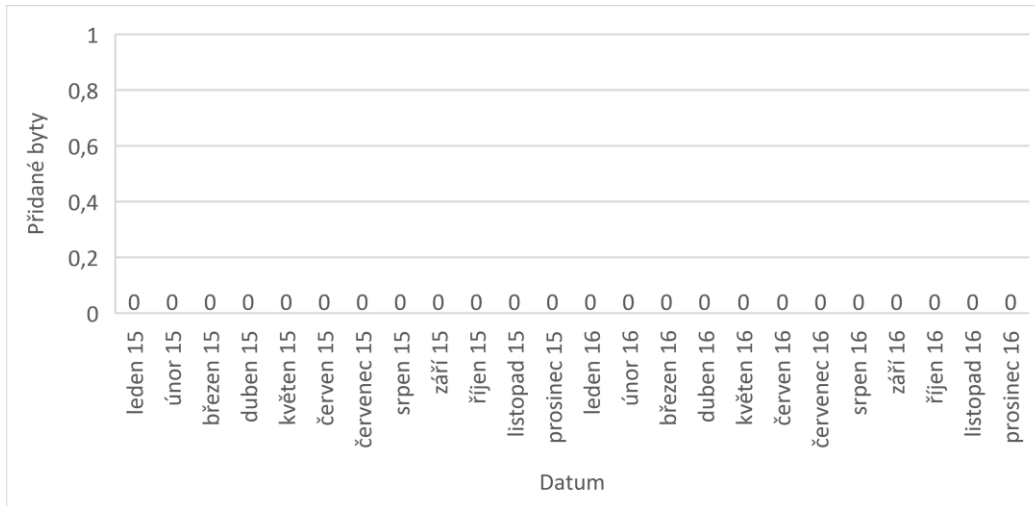
Kurz č. 2: Městská knihovna v Praze II

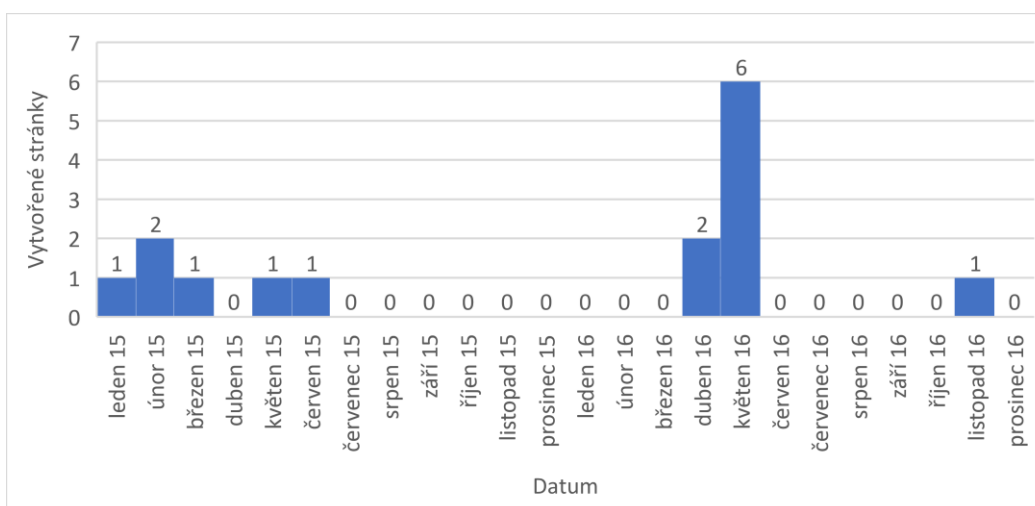
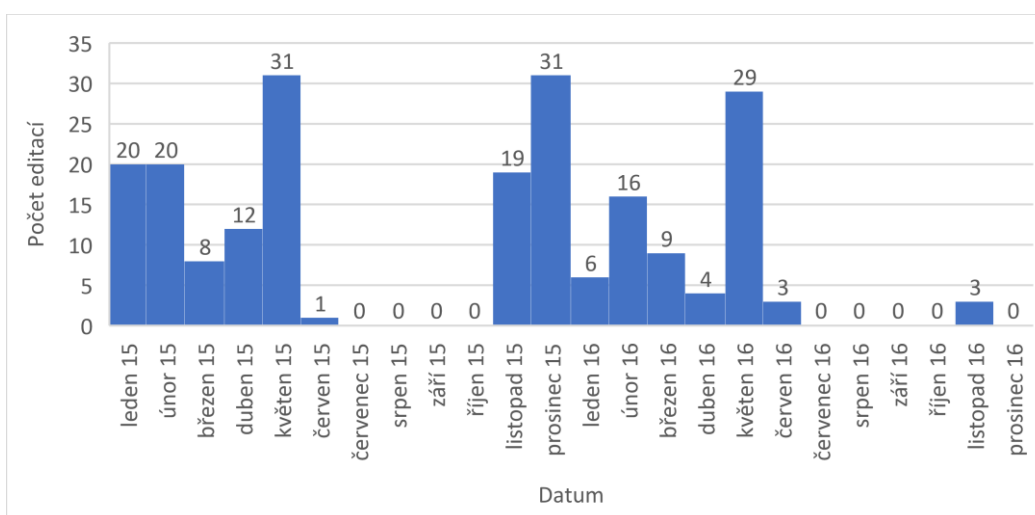
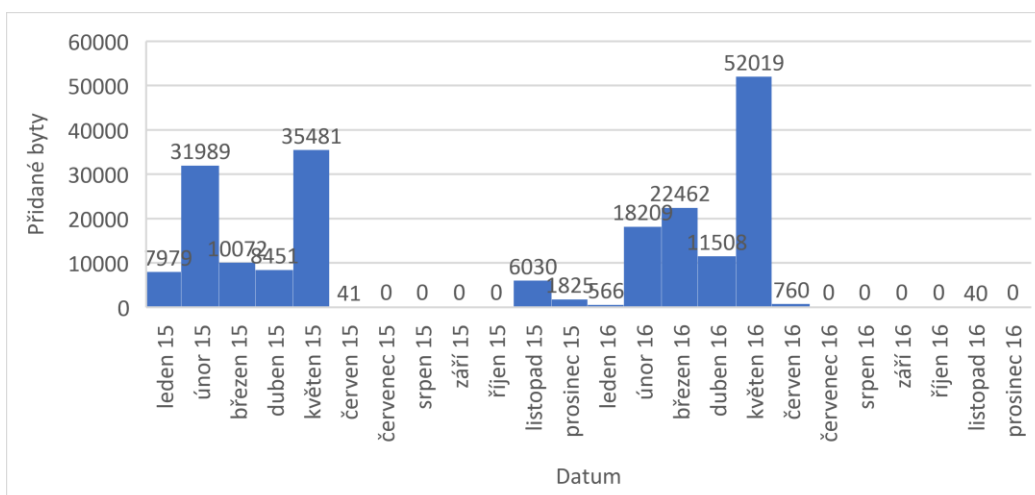
Kurz č. 3: Elpida I

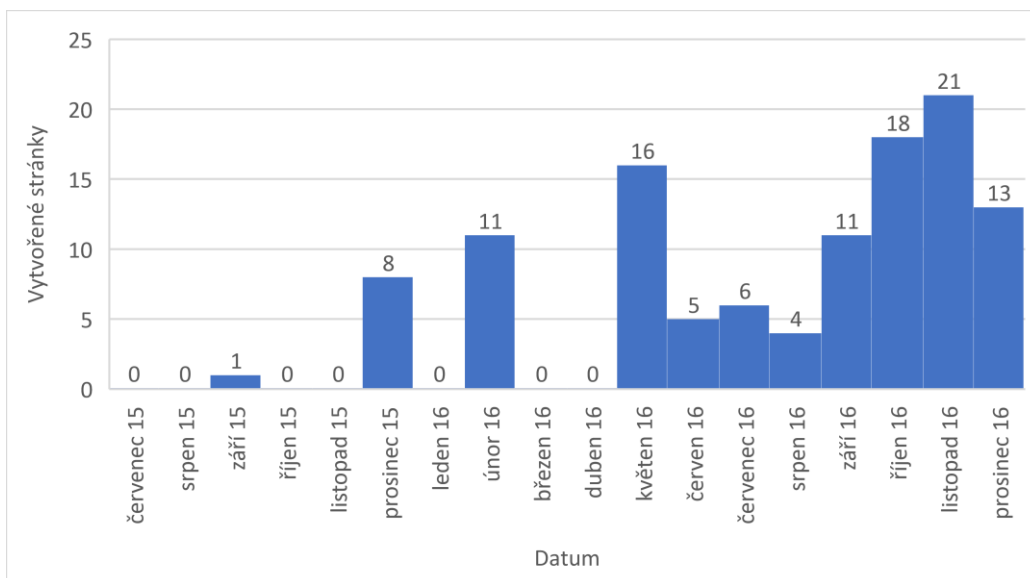
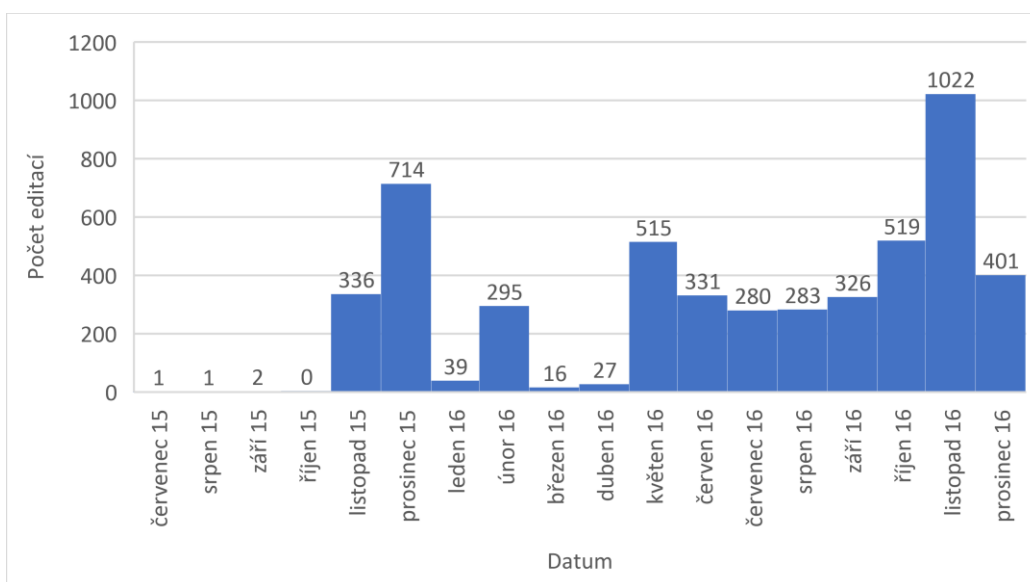
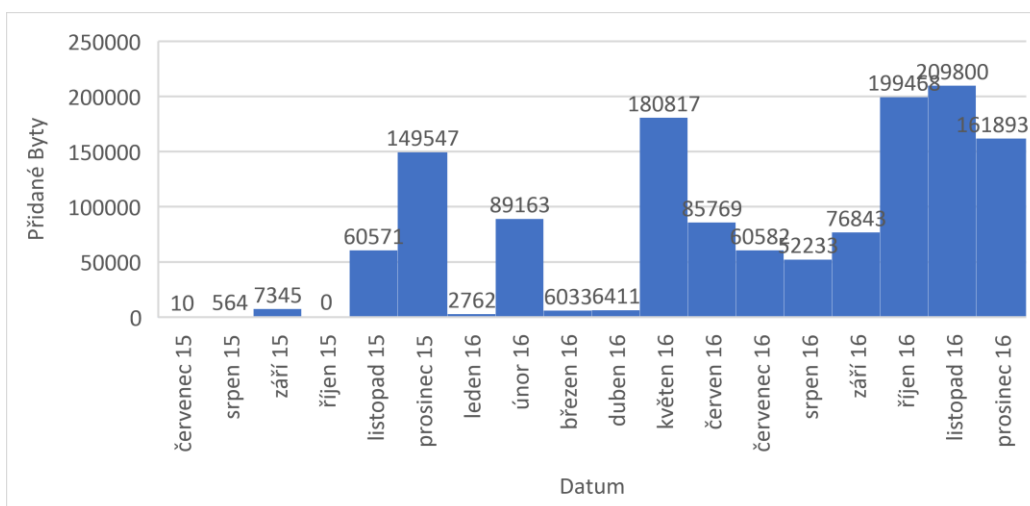
Kurz č. 4: Elpida II

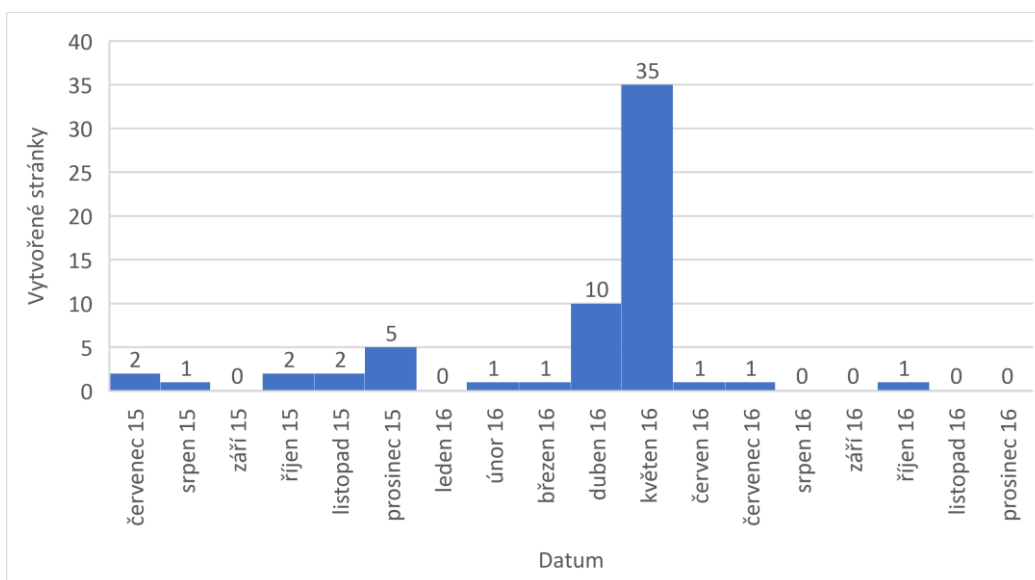
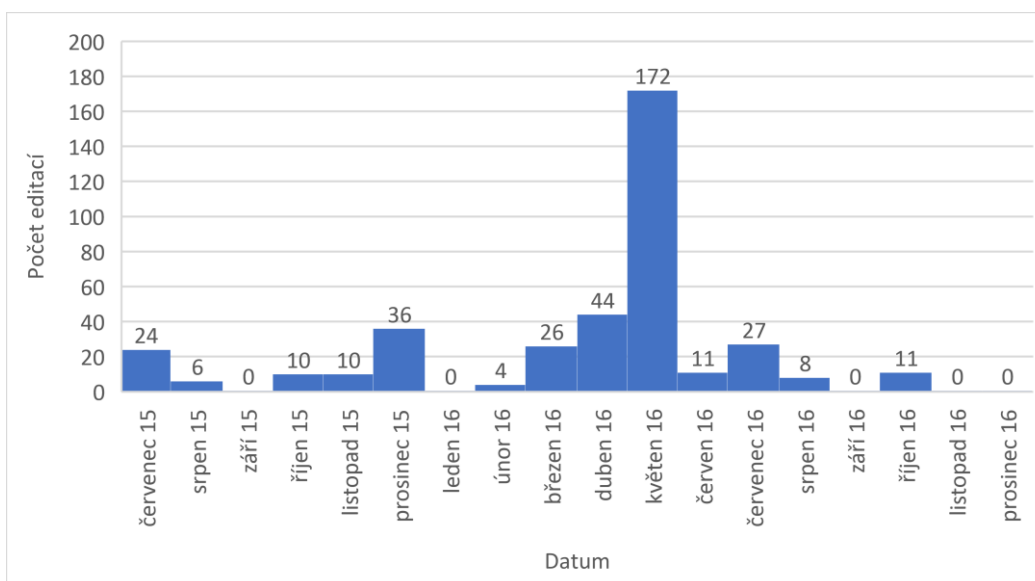
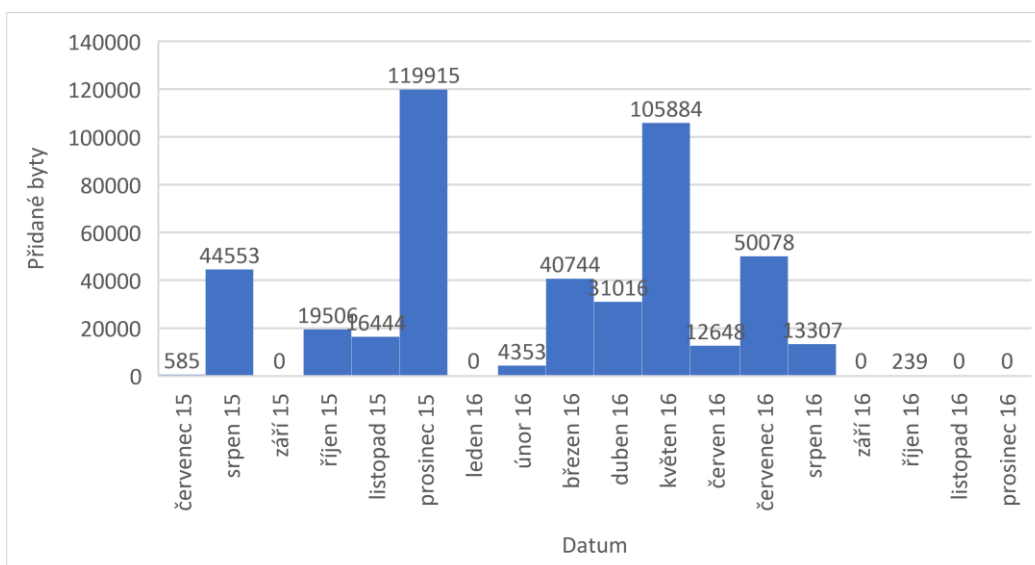
Kurz č. 5: Městská knihovna v Praze III

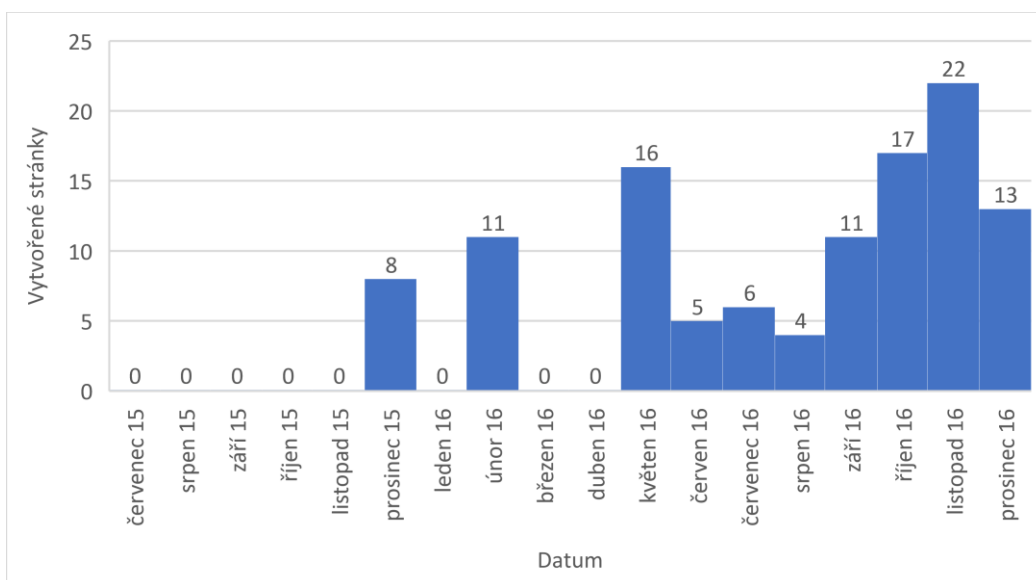
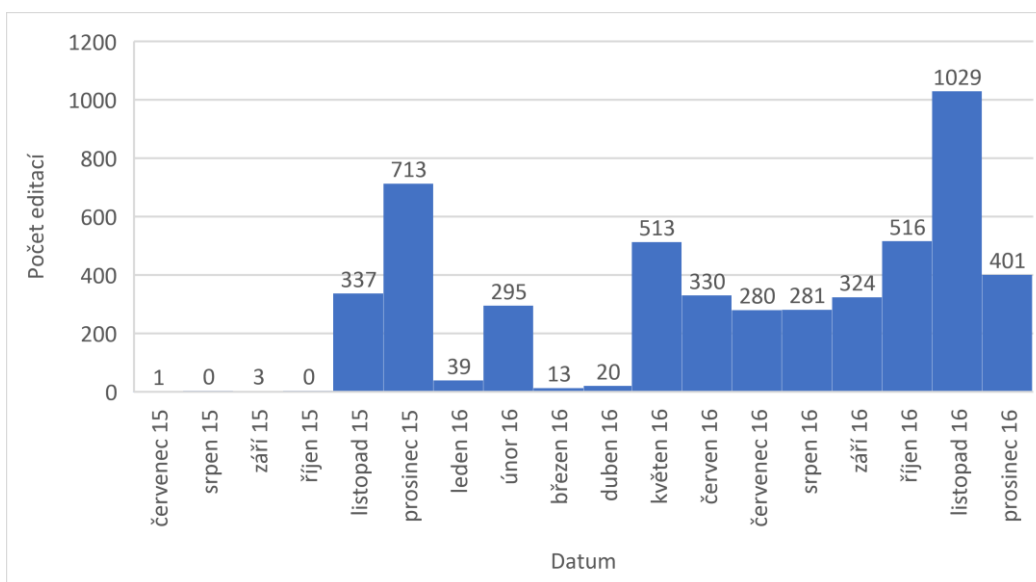
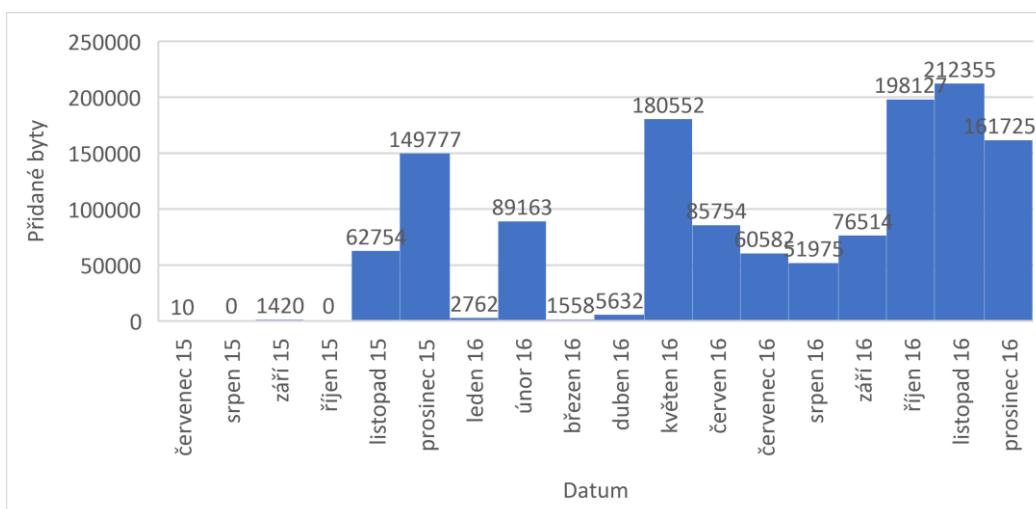
Kurz č. 6: Městská knihovna v Praze, Ústřední knihovna – Začátečníci I.

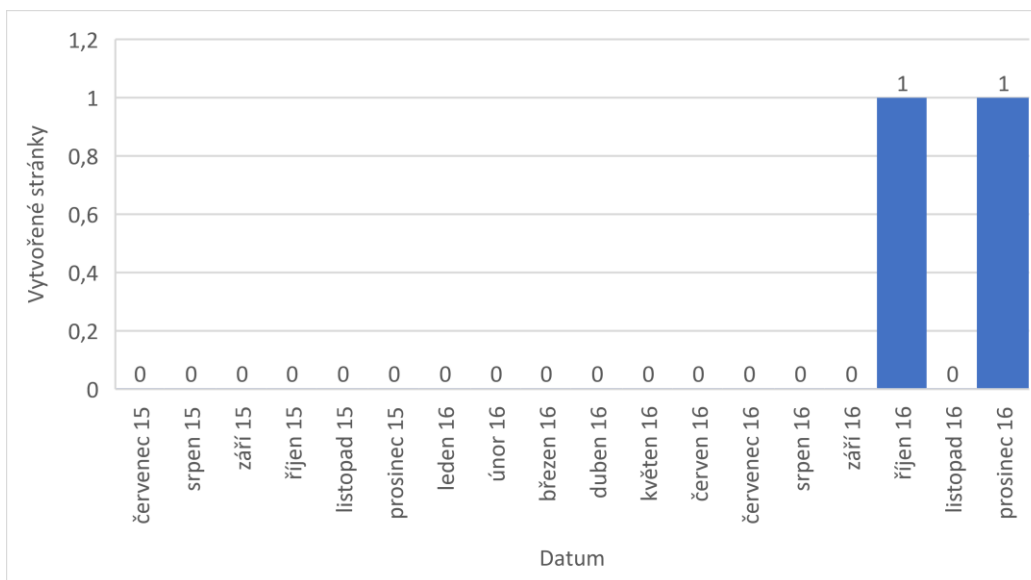
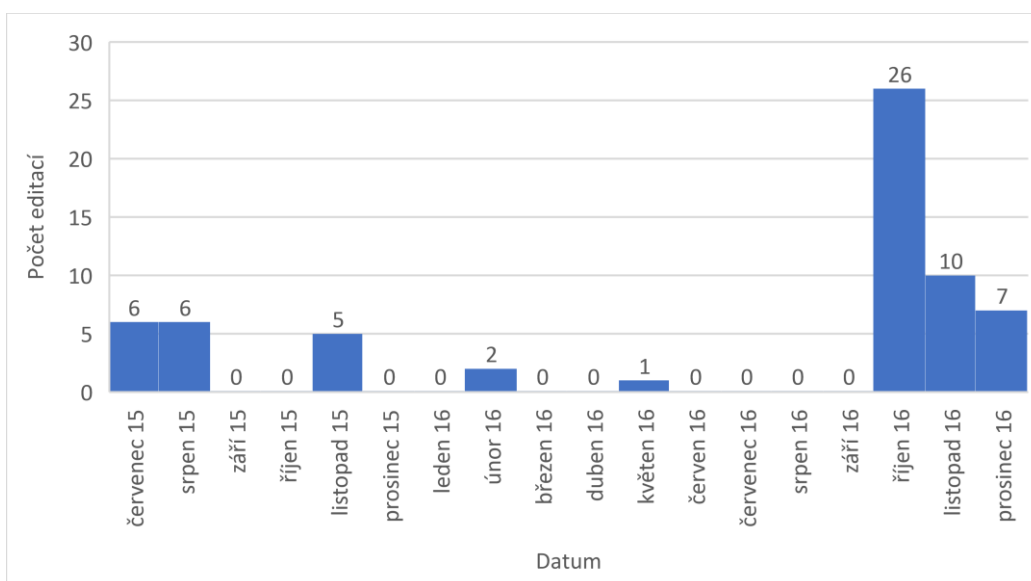
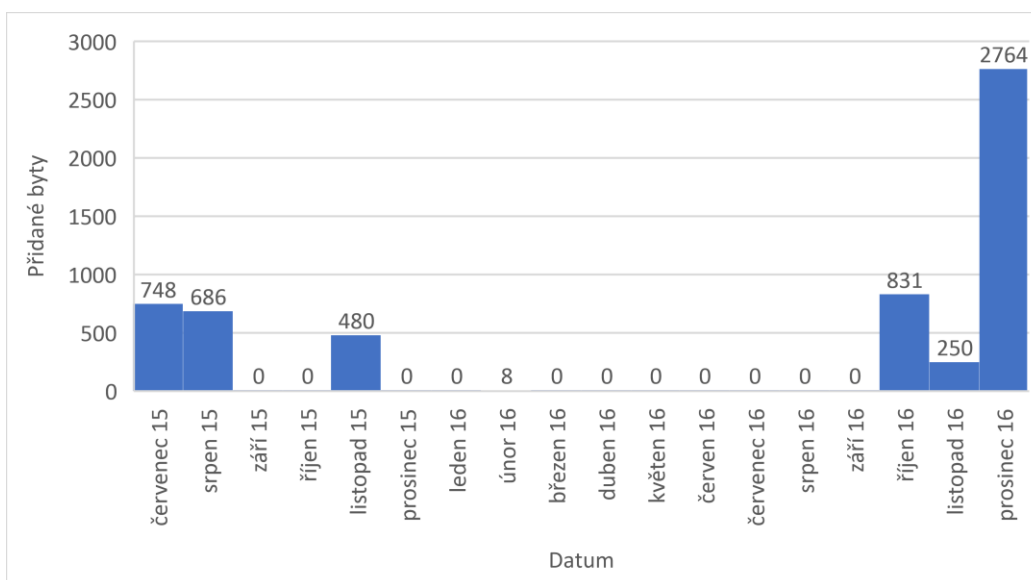
Kurz č. 7: Centrum Elpida – Začátečníci I.

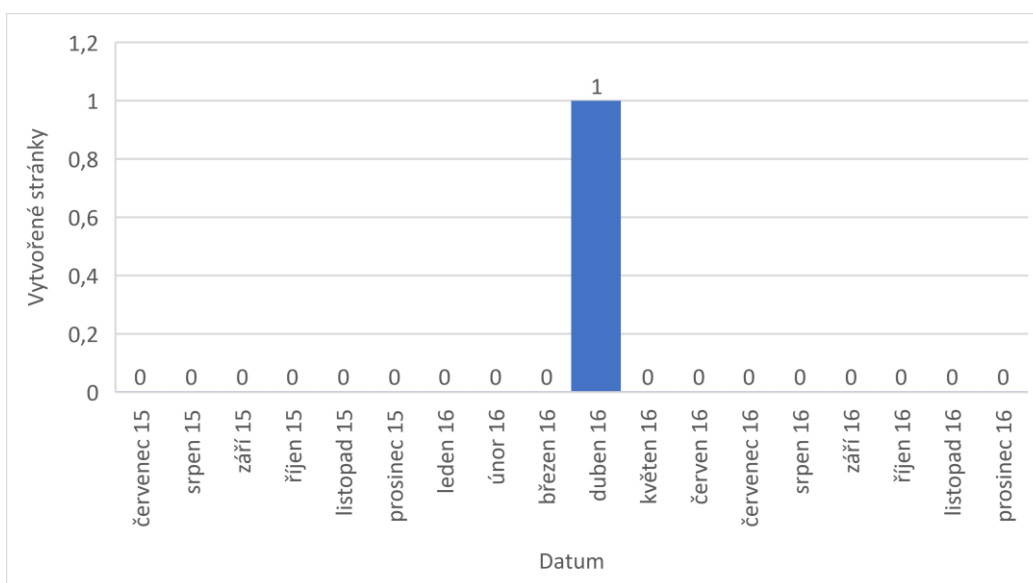
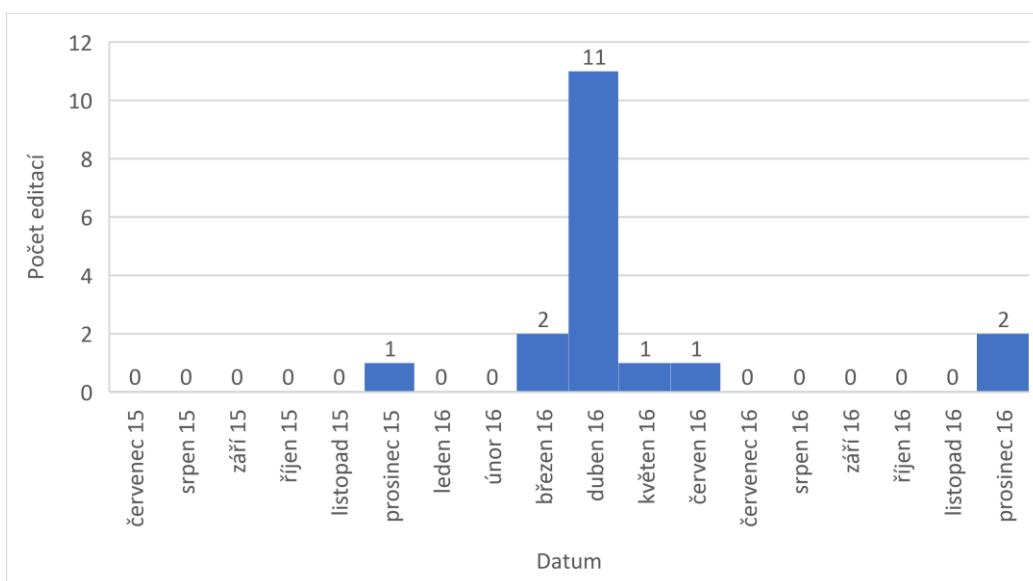
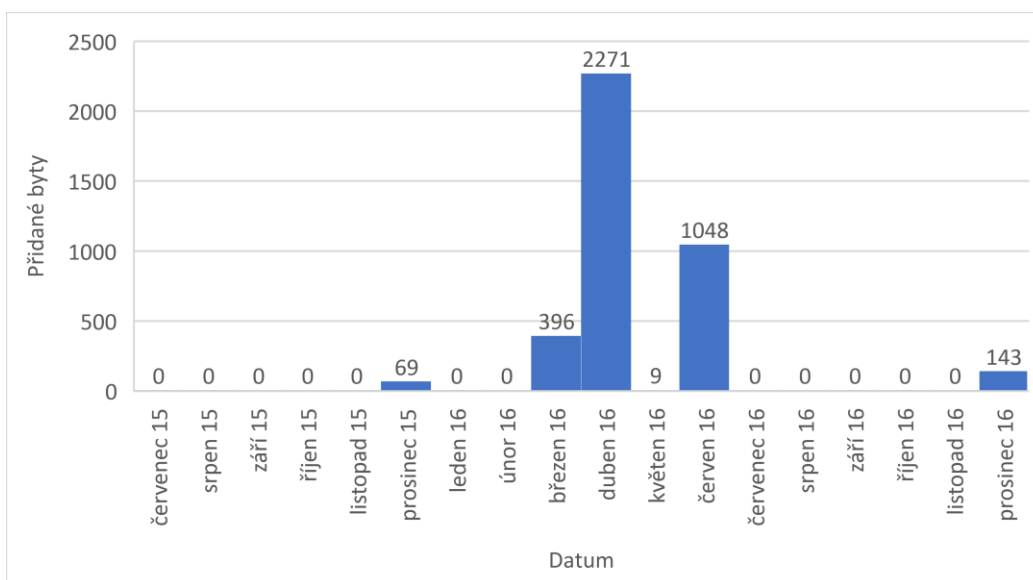
Kurz č. 8: Městská knihovna v Praze, pobočka Smíchov – Začátečníci I.

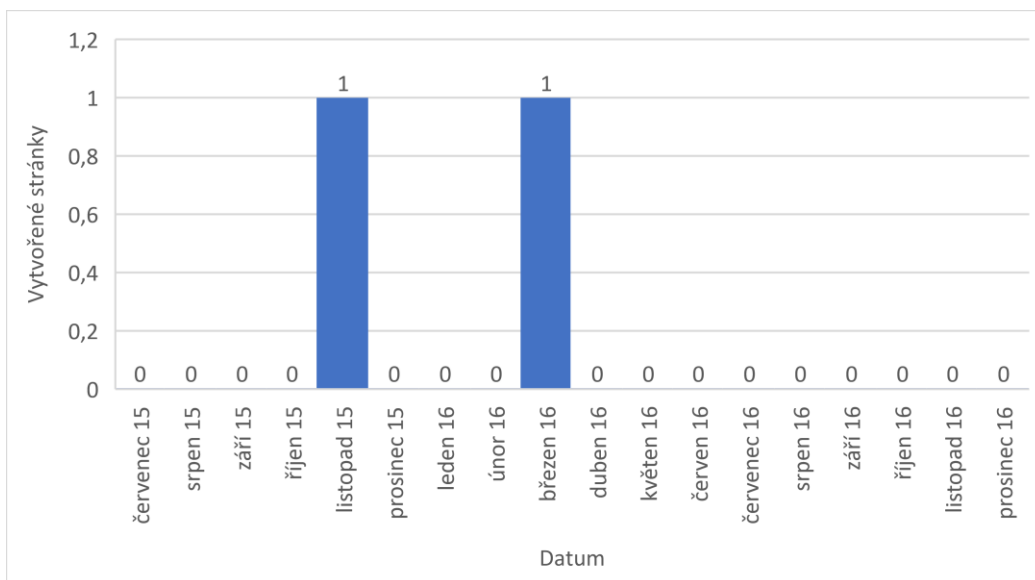
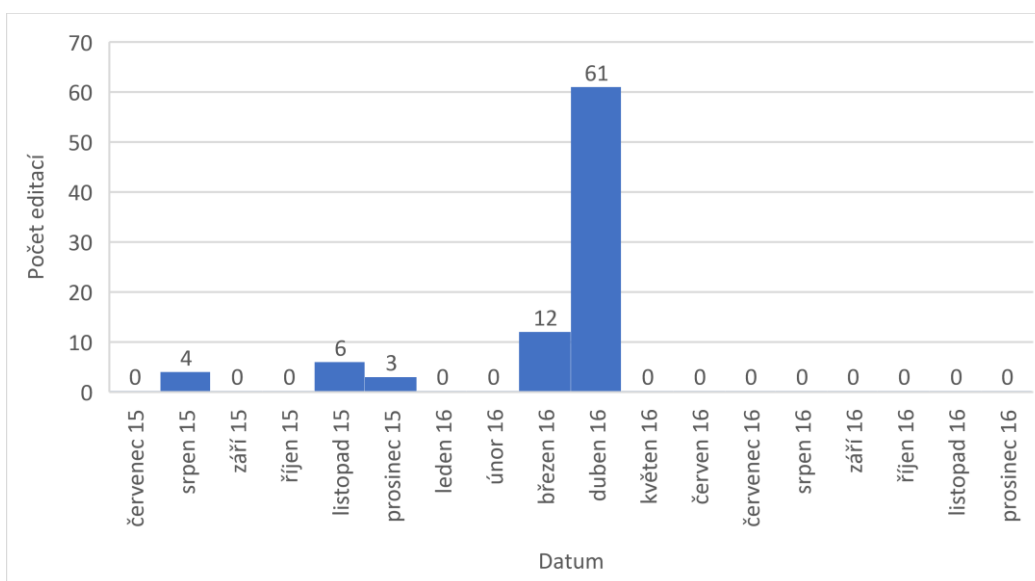
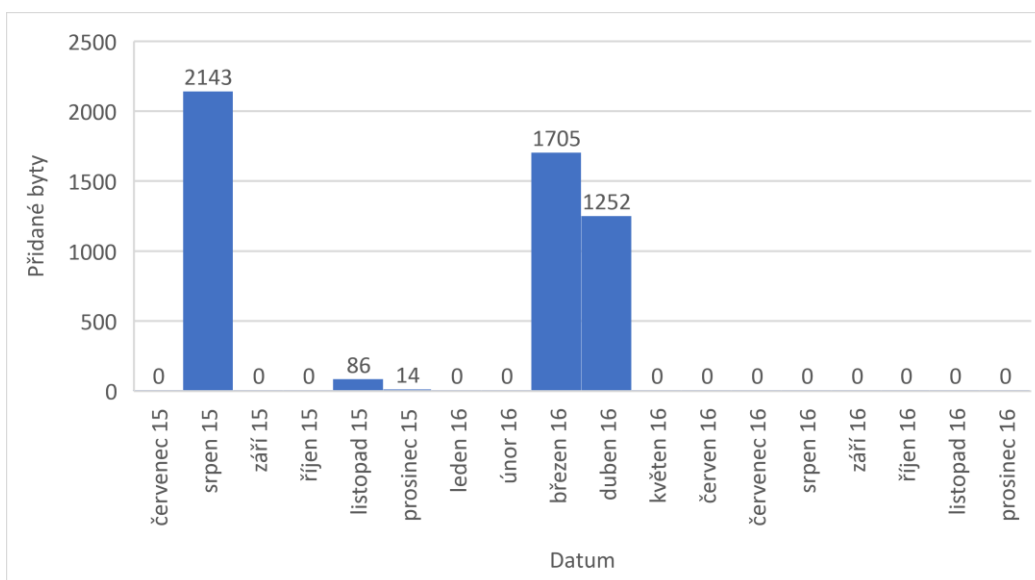
Kurz č. 9: Centrum Elpida – Začátečníci II.

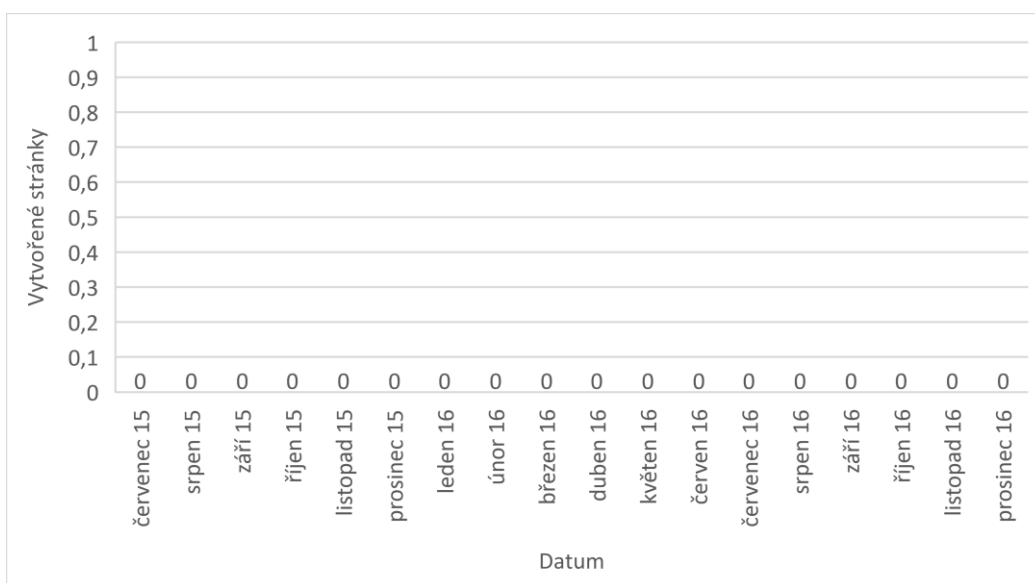
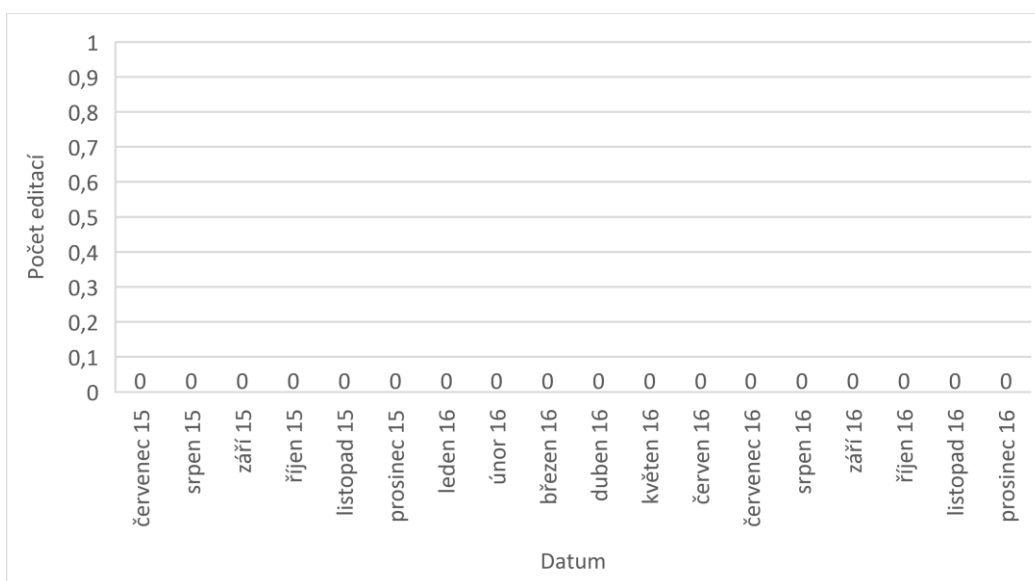
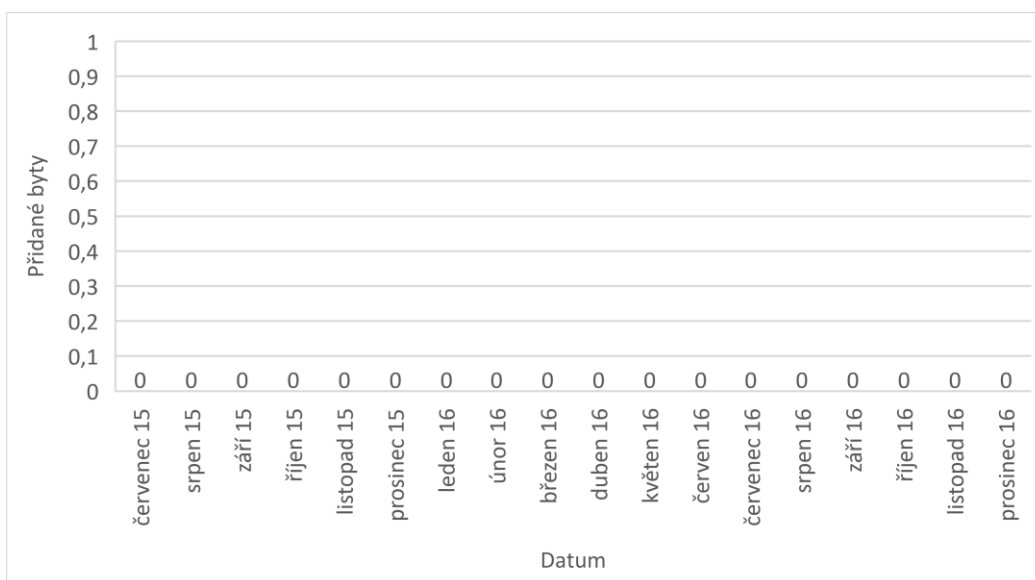
Kurz č. 10: Městská knihovna v Praze, Ústřední knihovna – Začátečníci II.

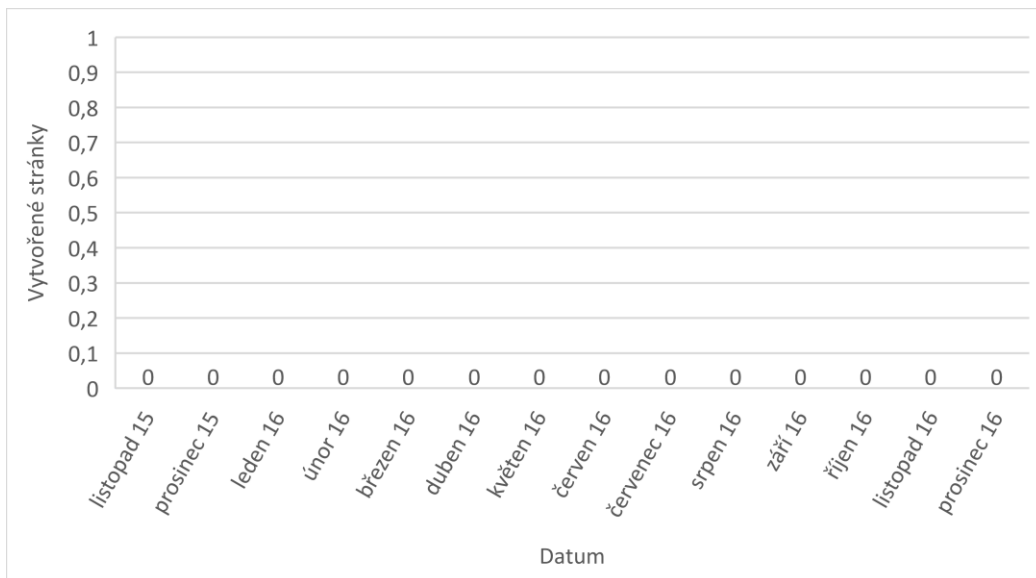
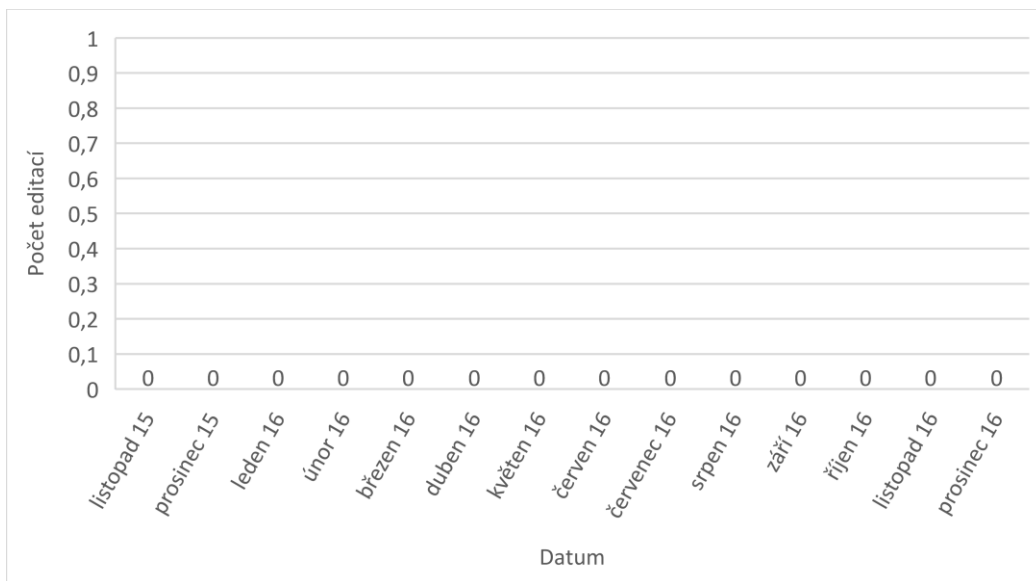
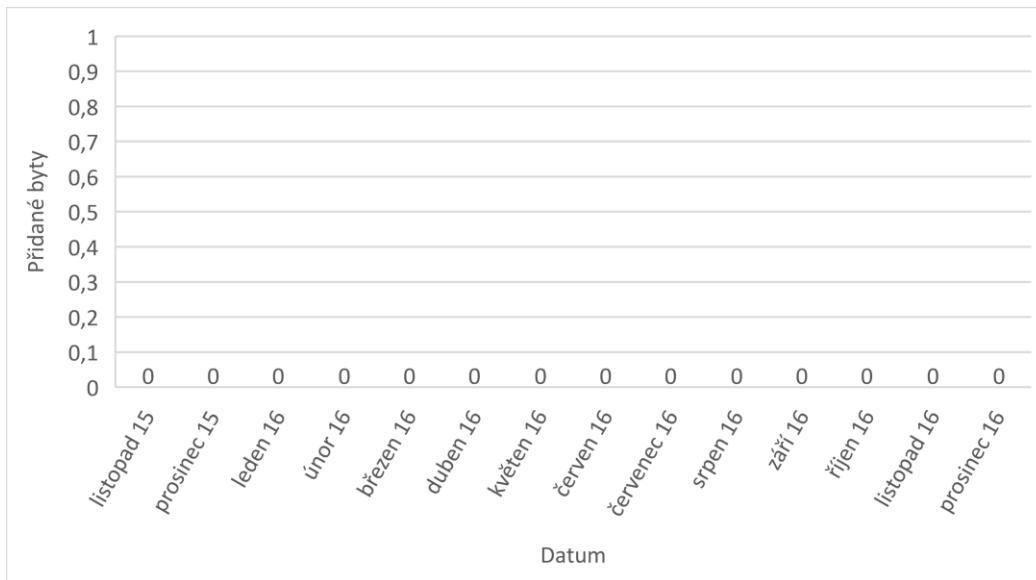
Kurz č. 11: Městská knihovna v Praze, pobočka Smíchov – Začátečníci II.

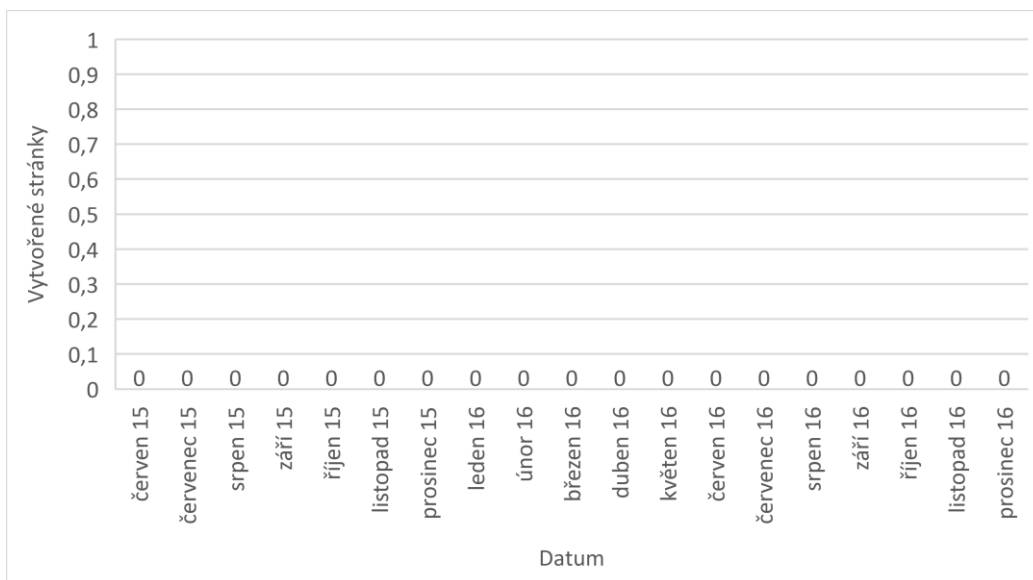
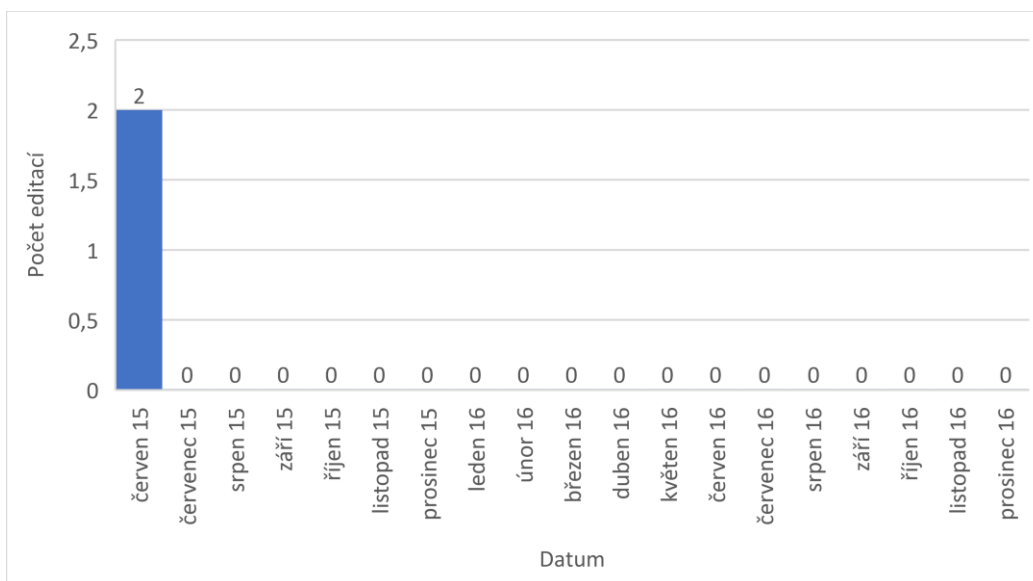
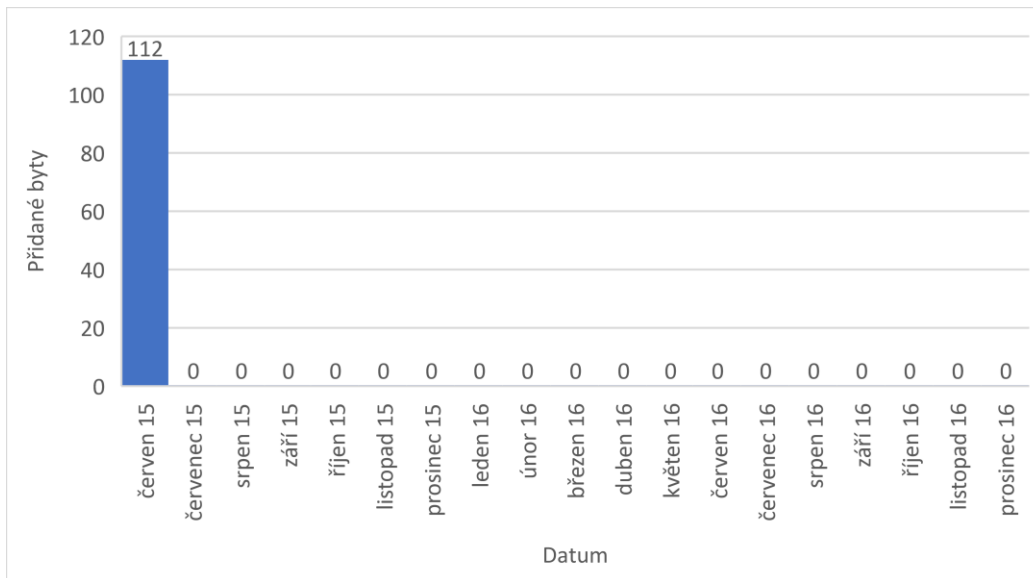
Kurz č. 12: Online kurz – Začátečníci I.

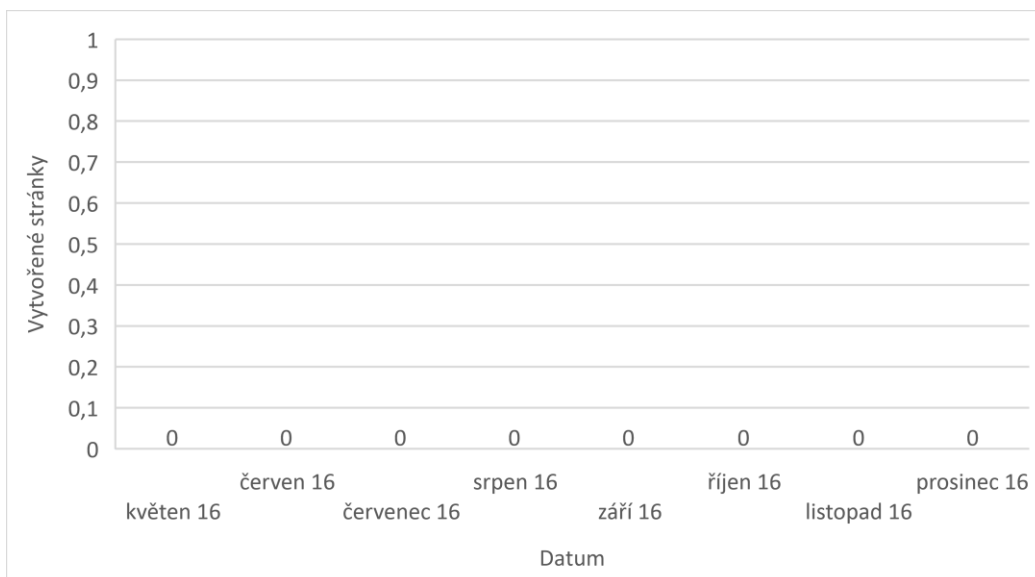
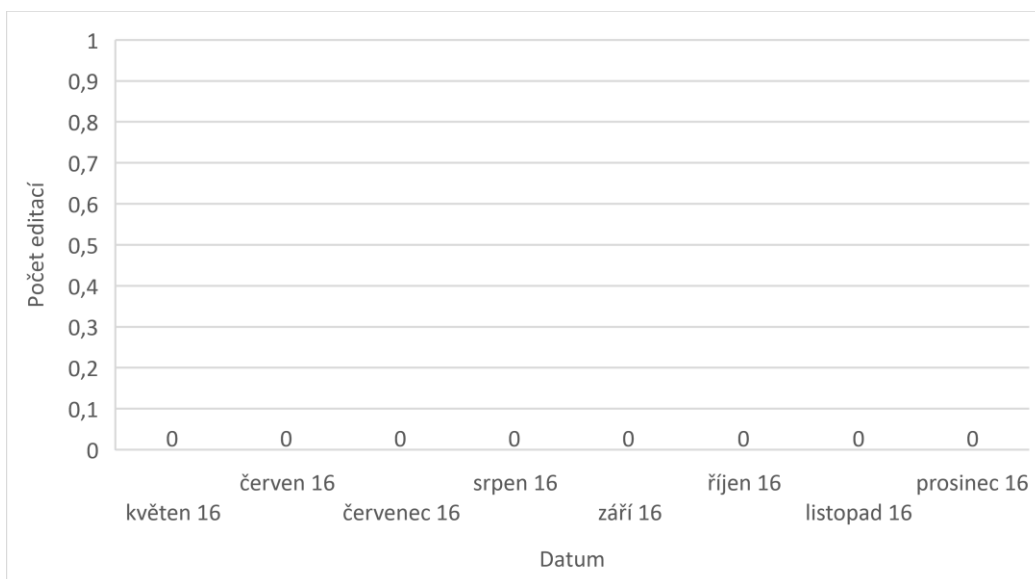
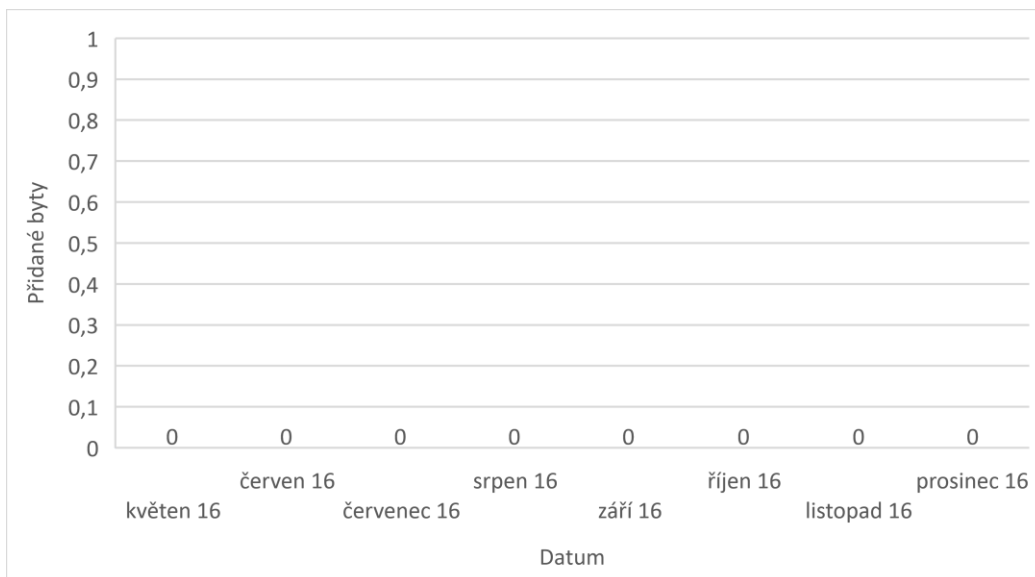
Kurz č. 13: Centrum Elpida – Začátečníci III.

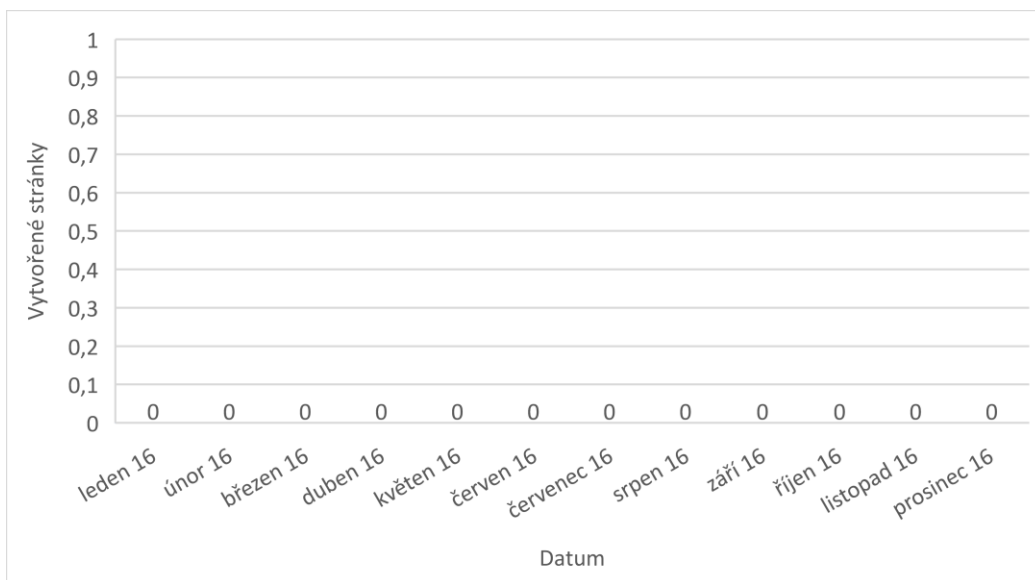
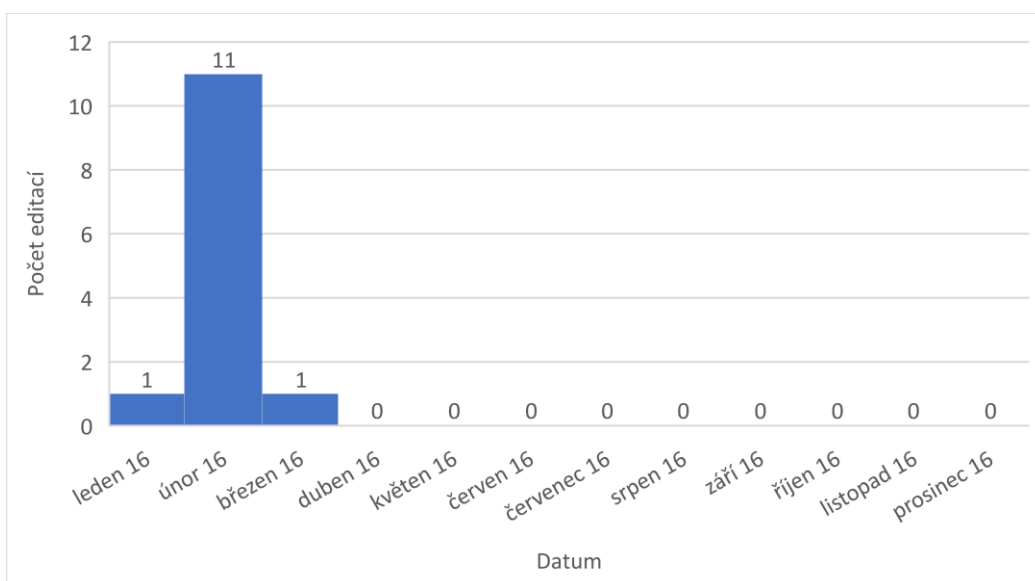
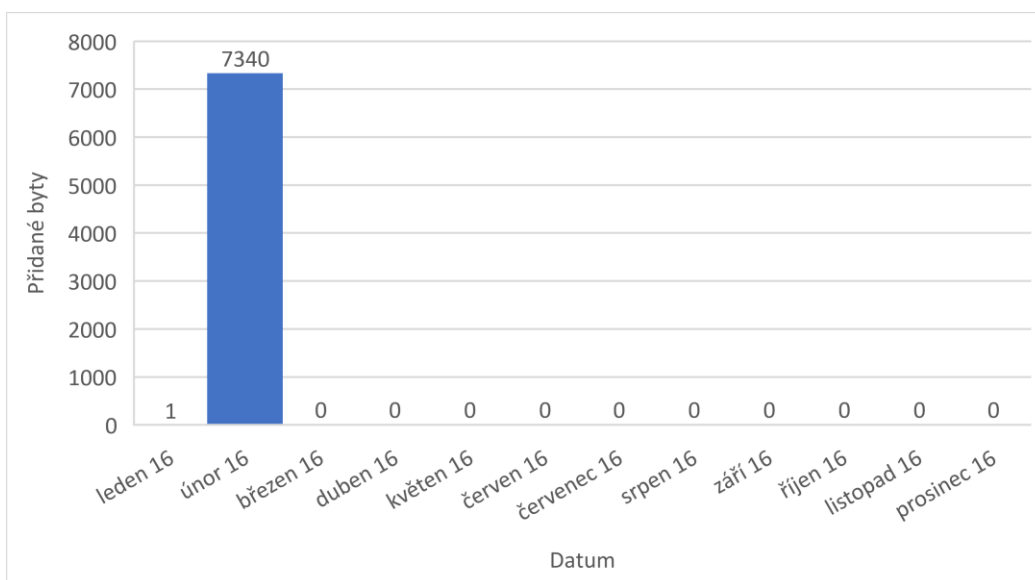
Kurz č. 14: Knihovna města Plzně (I.)

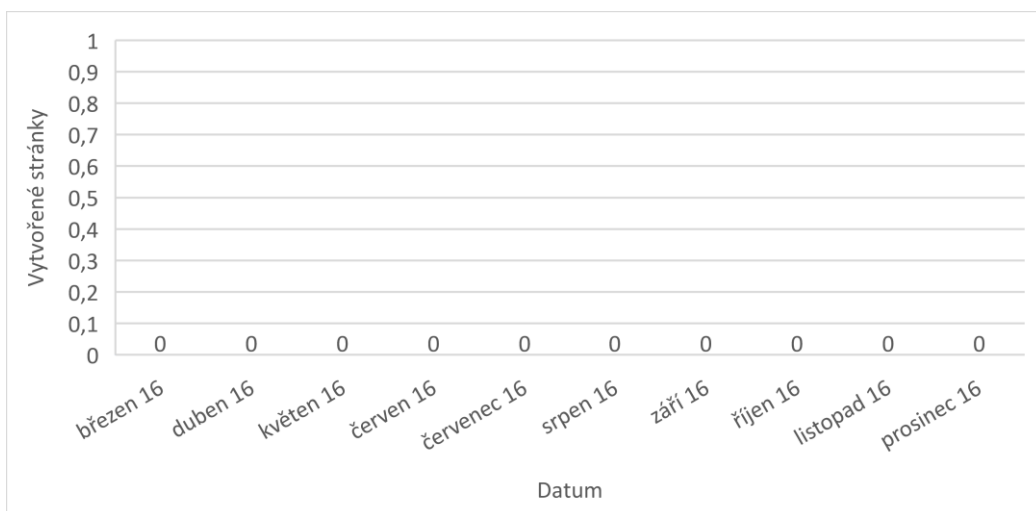
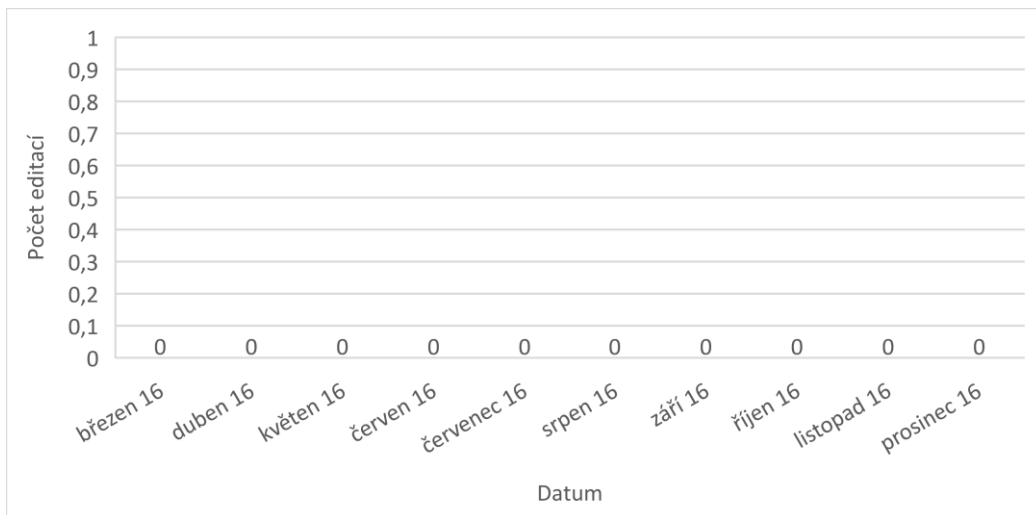
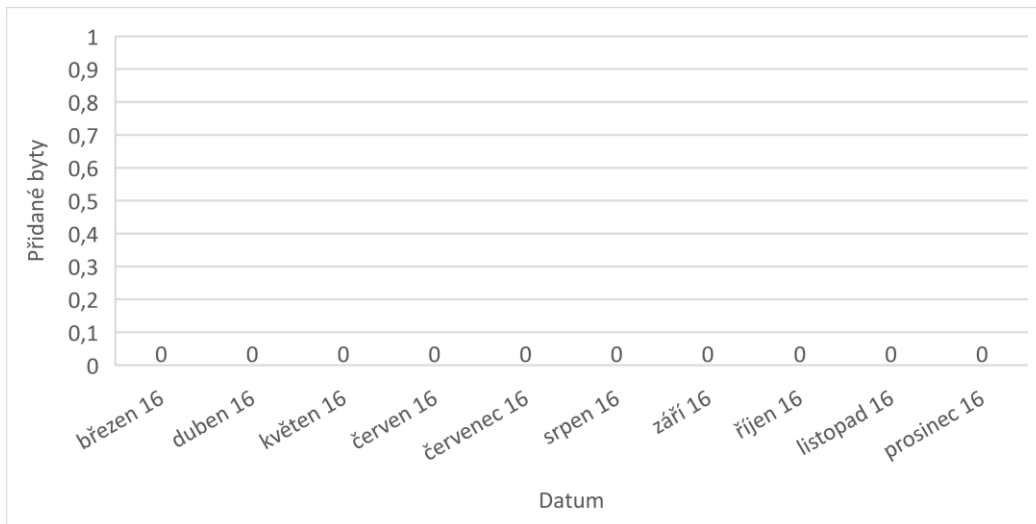
Kurz č. 15: Městská knihovna v Jablonném nad Orlicí

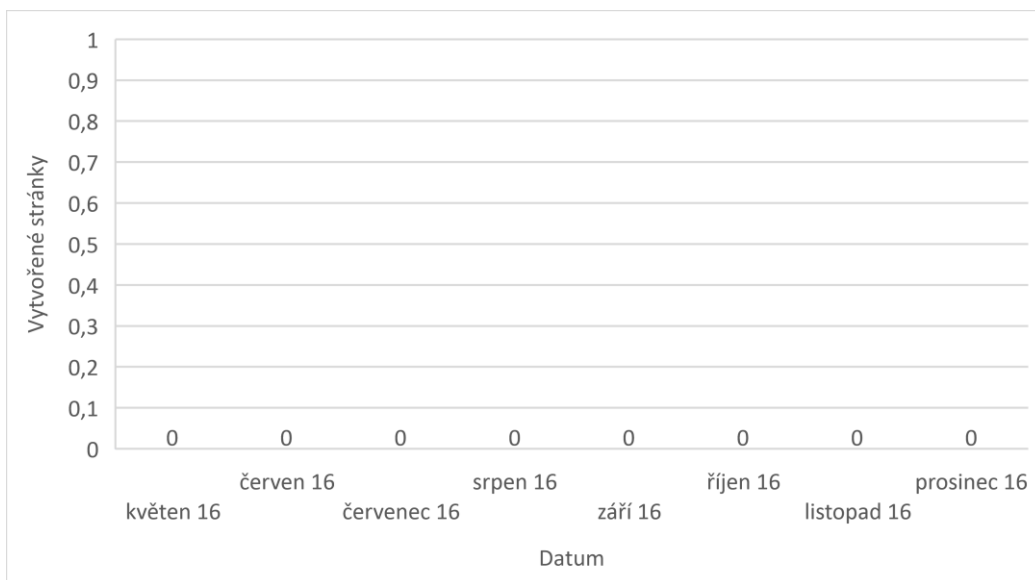
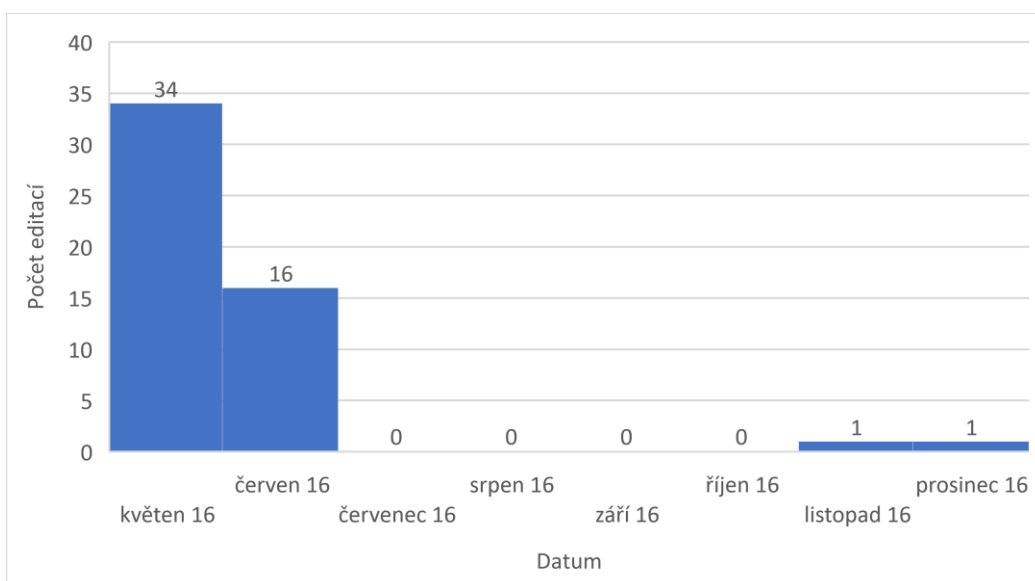
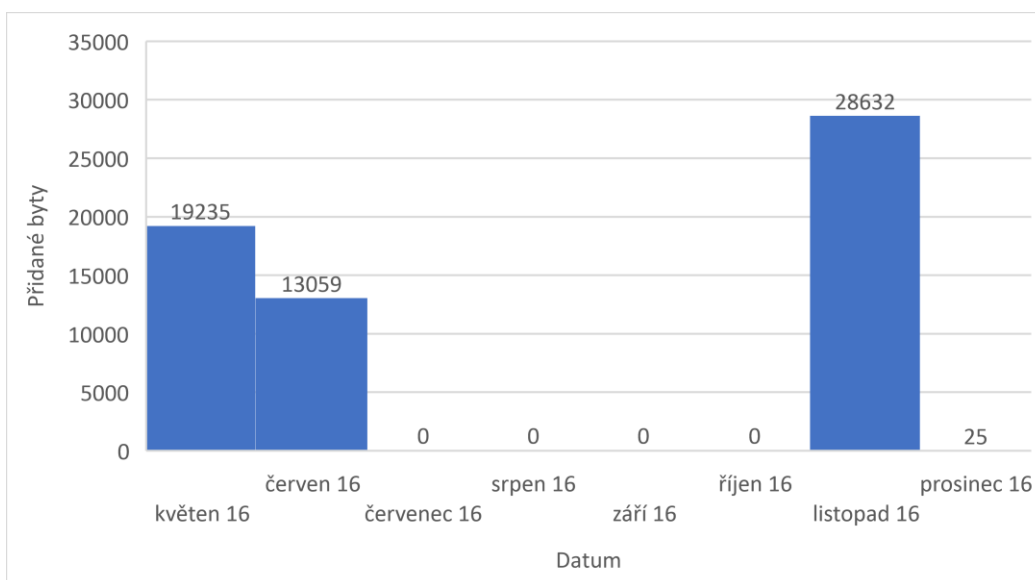
Kurz č. 16: Krajská knihovna ve Zlíně

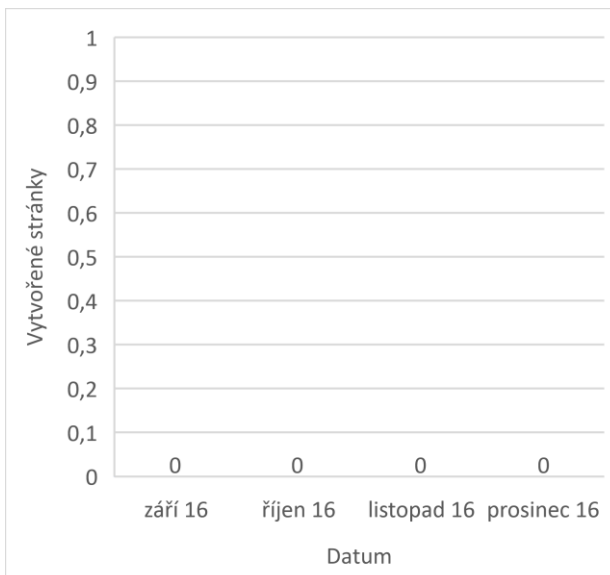
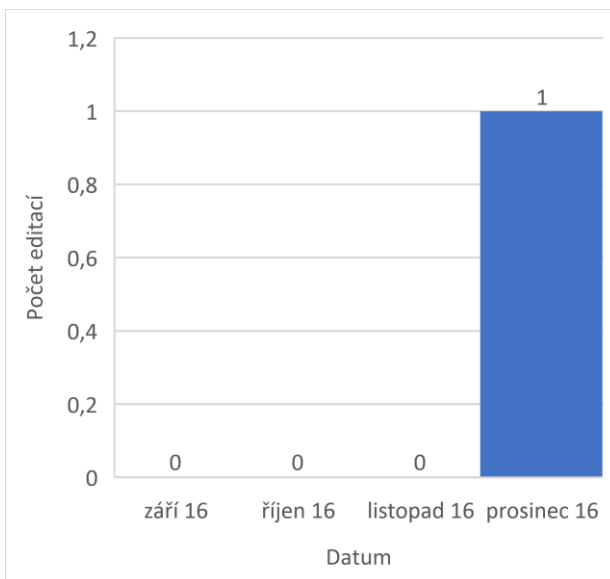
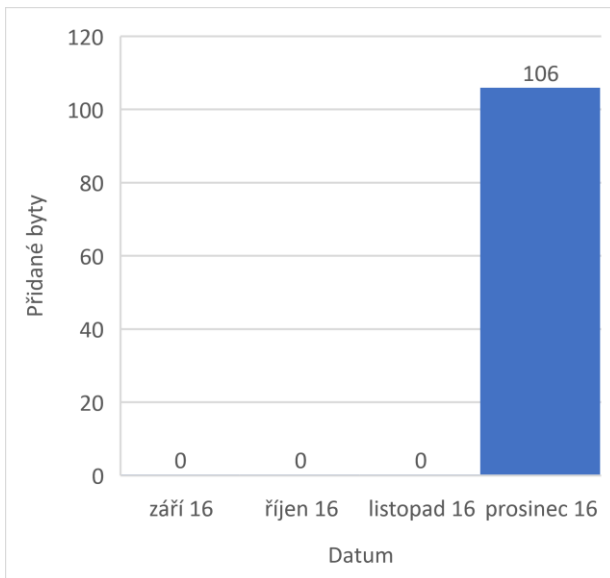
Kurz č. 17: Krajská knihovna Karlovy Vary

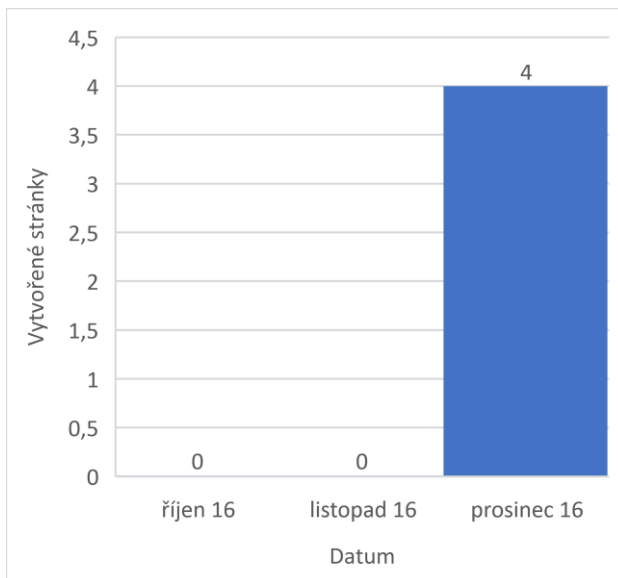
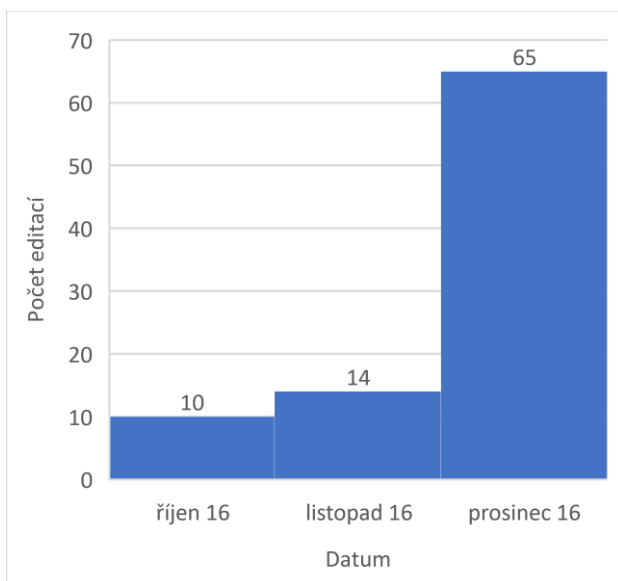
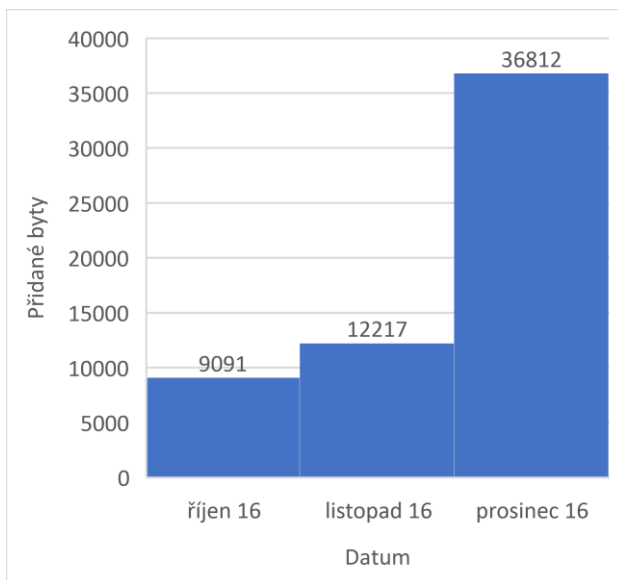
Kurz č. 18: Městská knihovna v Praze – Začátečníci I.

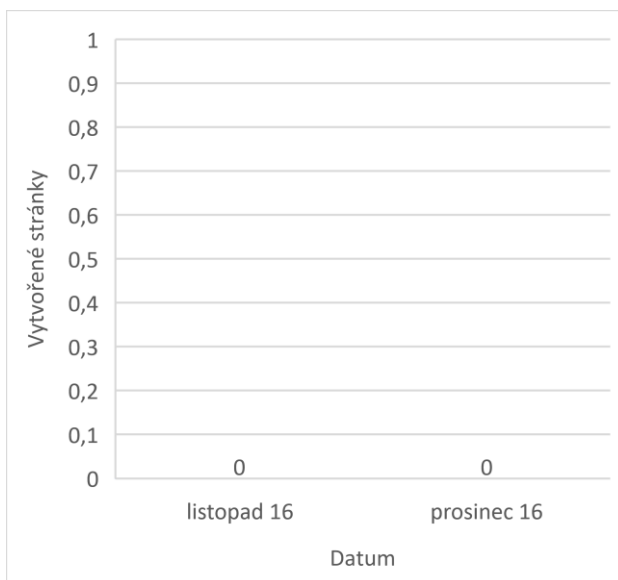
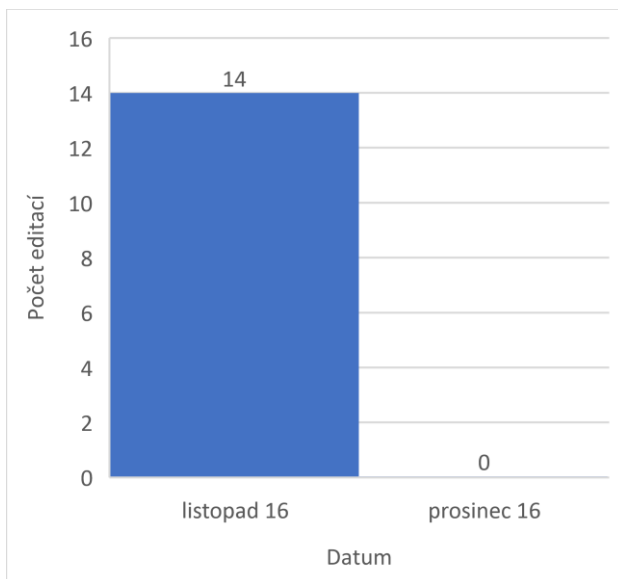
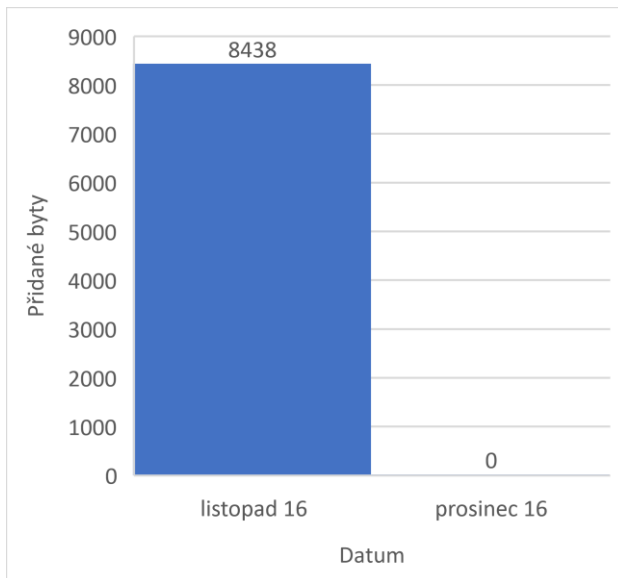
Kurz č. 19: Liberec začátečníci

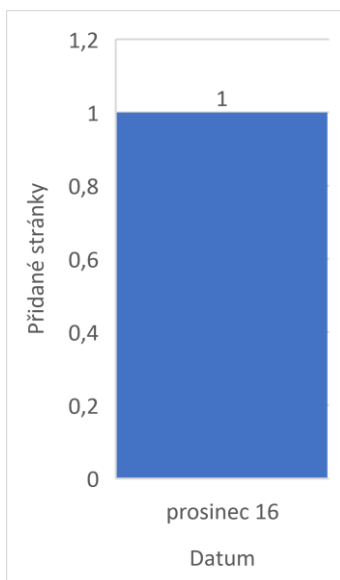
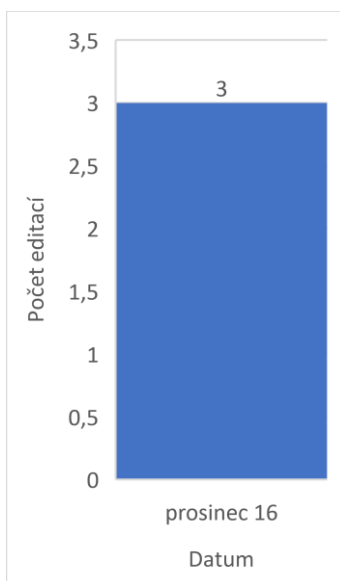
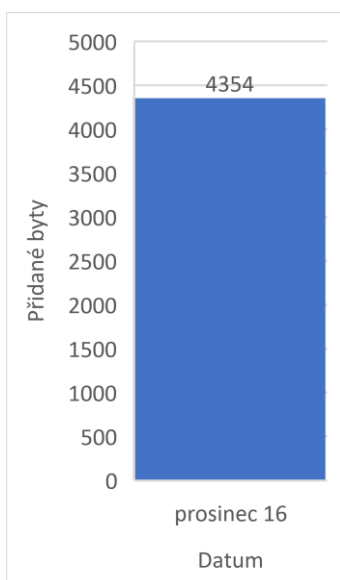
Kurz č. 20: Masarykova univerzita v Brně – Začátečníci I.

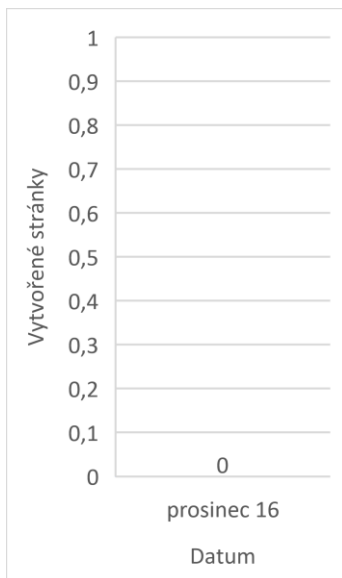
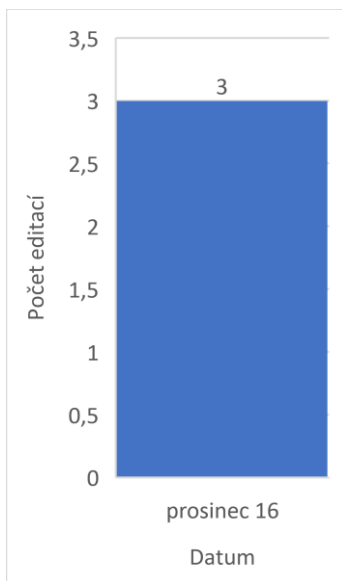
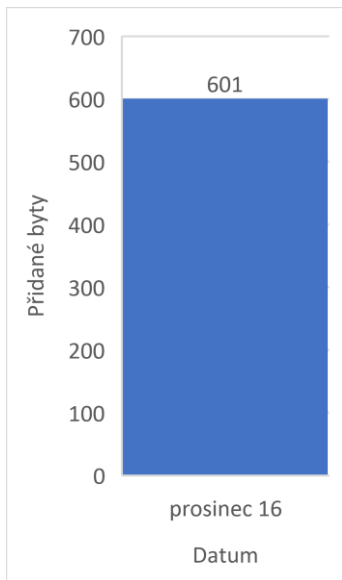
Kurz č. 21: Knihovna Ostrava-Michálkovice

Kurz č. 22: Regionální knihovna Karviná, přednáškový sál a počítačová učebna

Kurz č. 23: Moravská zemská knihovna v Brně – listopad

Kurz č. 24: Senioři píší Wikipedii – Vsetín

